

ARGIA

RICARDO SANZ

«Estatu federala
defendatzea
akatsa errepikatzea
litzateke»

DAKO IKASTAROAK

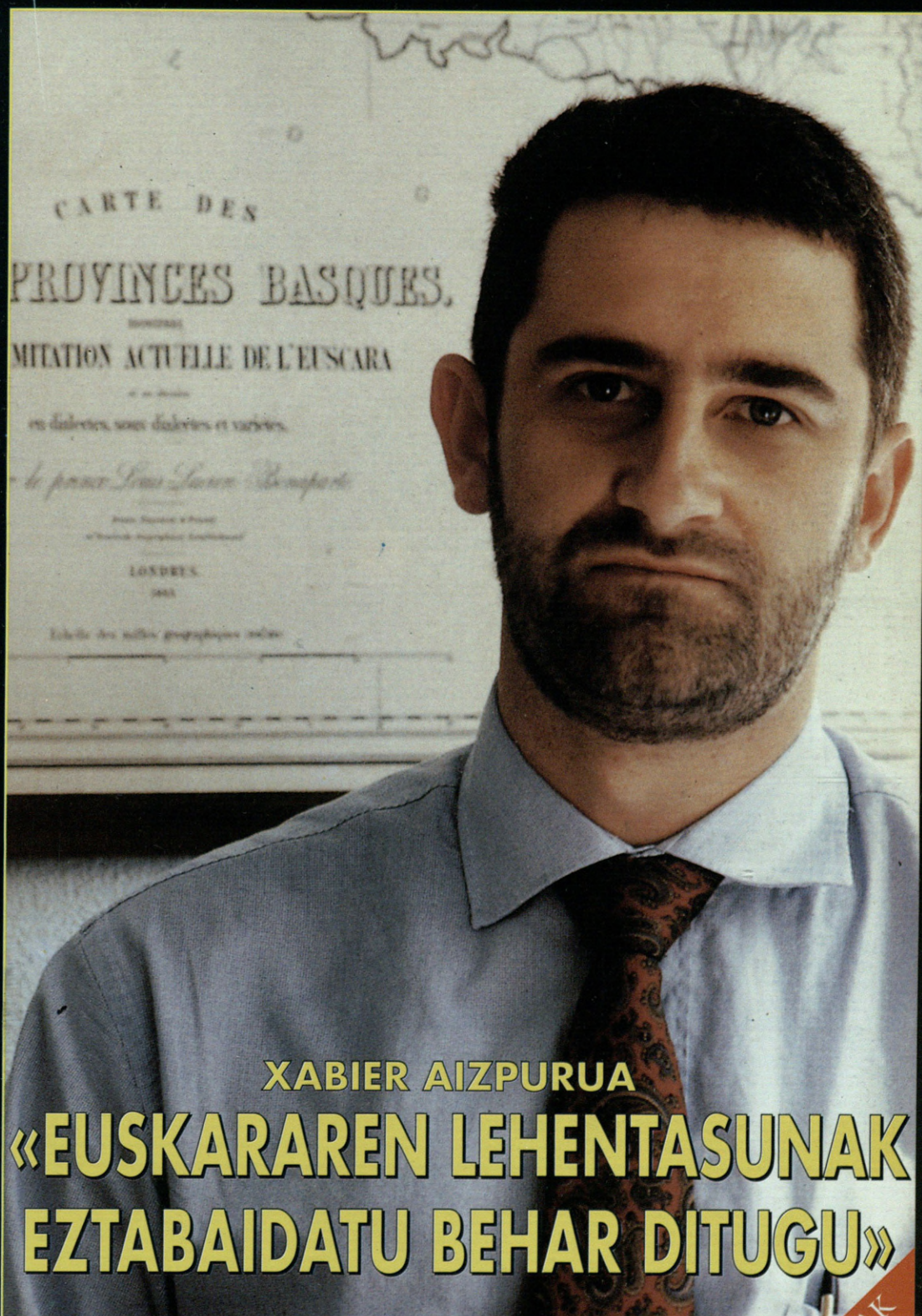
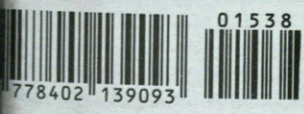
EHUk antolatuta
ikasteko eta
aisialdirako aukera
europarra

TOURRA

ndurain eta Rominger
rraldoien lasterketan
Parisko koroaren bila

TEMA LARREA

Pentsatzen duen
lehen momentu
nagusiak

XABIER AIZPURUA

**«EUSKARAREN LEHENTASUNAK
EZTABAIDATU BEHAR DITUGU»**

ARROKIAGAN PREST «AGIRRE» PASTORALA UZTAILAREN 23RAKO

**OPORRAK
GEHIGARRI
DOHAIN**

DICCIONARIO VASCO-ESPAÑOL-FRANCÉS

POR EL PRESBITERO

RESURRECCIÓN MARÍA DE AZKUE

PROFESOR DE VASCUENCE EN EL INSTITUTO DE BILBAO

MIEMBRO DE LA SOCIEDAD LINGÜÍSTICA DE PARÍS, DOCTOR EN TEOLOGÍA

DICTIONNAIRE BASQUE-ESPAGNOL-FRANÇAIS

PIAZA (S, Alth.), renóncula, vulg. botón de oro: *renoncule*, vulg. *outon d'or*. (Bot.).

PIKA (G-t), apike (G-and-zeg, R), acaso, *peut-être*.

PIKA (E.H.). Proiektu, antolaketa eta zerbitzu informatikoak.

PIKAk iadanik euskararentzako hainbat lanabes eta tresna garatua du. Iorien artean:

Silaba-banaketarako automatak, euskararako eta gaztelaniarako. "C"z garatua eta OASIS (1985) eta THEOS (1990) sistema eragileetan ezarria,

ERUKO ARGIA S.A.L. argialetxean. 1994ean Macintosharako.

Hitz-indexaziorako sistema parametrizagarria (hizkuntzaren arabera)

euskara eta gaztelaniarako, probabilitate handieneko aleatorizazio-

metodoan oinarritua. Gipuzkoako Foru Aldundiaren Aldizkari

Ofizialerako. Atzitze masiboko prozesua eta berorren analisi

automatikoari dagokiona "C"z (XENIX) garatu dira (1987-88).

- EHUko Informatika Fakultatean garatutako XUXEN ortografi zuzentzailearen proiektuaren bultzatzaile izan da eta horretarako zenbait algoritmo inplementatu: hitzen indexazioa eta berorien berreskuratzea hurbilpen lexikografikoaren metodoaz. DOSen eta UNIXen ezarria (1988-90).

- Euskarazko indexaziorako iragazle morfologikoa. Baionako IUTrekin lankidetzan. "C"z (UNIX) inplementatua (1991-92).

APIKAren esku artean egun garatzen ari diren proiektuak:

- AWR hitz-ezagutzailea: gaztelania, frantsesa, euskara eta katalanerako. Hizkuntza natural bakoitzaren analisi morfologikoan oinarritua.

- Aplikazioak: * Autozuzenketa multikausala.

* Testu-indexazio eta -berreskurapena, hizkuntza-domeinuak mugatuz.

PROIEKTU, ANTOLAKETA ETA ZERBITZU
INFORMATIKOAK

DONOSTIA: Ametzagaña, 19 - behea - Tel (943) 28 33 99 - 28 36 78 / Faxa: 2746 00

URRUÑA: Xalbardin Baita - Tel: (07.33) 59 47 60 00 - Faxa: 47 60 01

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.

8. Ricardo Sanz, EAJren ordezkaria Espainiako Senatuan. «Estatu federala defenditzea akatsa errepikatzea litzateke».
MYRIAM GARTZIA.

12. Asteazken. XABIER LETONA.

14. Elias Diaz Hoyos, Peruko shipibo konibo etniako Iparia distritoko alkatea. «Ez gobernuak ez gerrilak ezin digute ezer inposatu».
XABIER LETONA

16. Luis Zubia, sarraila eremuko Azbe enpresaren gerentea. «Sistema mekatronikoarekin giltza kopiazina merkaturatuko dugu».
XABIER LETONA.

18. Lehertu arteko Sanferminak.
PATXI LARRION.

22. Ikasteko eta aisialdirako denboraldia martxan.
IXIAR ROZAS.

27. Uztailaren 1ean hasi zen Indurain eta Romingerren Tourra. Paris erraldioen jomuga.
MARTIN AGIRRE.

29. Xabier Aizpurua: «Euskararen famili bidezko transmisioa da lehentasunetako bat».
KIKE AMONARRIZ eta PELLO ZUBIRIA.

34. Kultura kronika.
J.J. PETRIKORENA.

37. Jose Mari Larreak «Nafarroako idazleak II» liburua plazaratu du Pamielarekin. «Momentu honetan pentsatzen duen jendea batez ere Nafarroan dago».
J.J. PETRIKORENA.

40. Agirre, Euskal Herriaren ikur, pastoral batean emana. RITXI LIZARTZA.

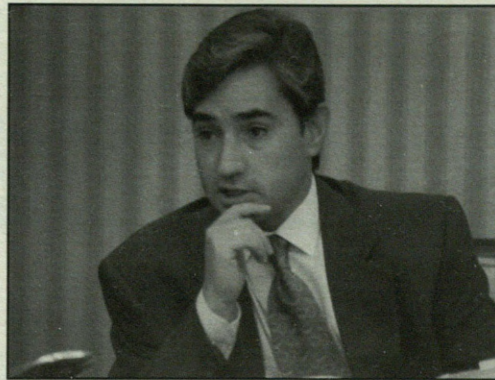
45. Argitalpenak. J.J. PETRIKORENA.

48. Irrati-telebista. NEREA ETXANIZ.

52. Aukeran. AMAIA UGARTE.

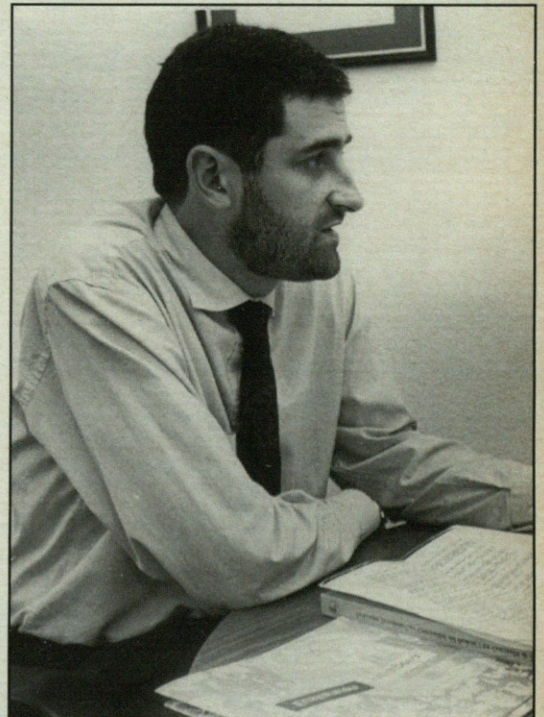
56. Denborapasa.

58. Hegoaldea eta Iparraldea.
FRANCISCO LETAMENDIA.

XABIER AIZPURUA:

Eusko Jaurlaritzak kaleratutako «Euskararen jarraipena» azterketa zabala bere ardurapean bildu eta argitaratu da, izan ere Mari Karmen Garmendiaren sailean Ikerketa eta Informaziorako zuzendaria dugu Aizpurua. Hernanialdeko AEKko arduradun eta Rikardo Arregi euskaltegiaren sortzaileetarikoa bat izandakoa hizkuntz politikaren lehentasunei buruz eta datorren urtean egingo duten inkesta berriari buruz aritu zaigu, besteak beste. /29

POLITIKA: Euskal taldearen ordezkartzaileen ardura beregain du Ricardo Sanzek Madrilgo senatuan. Orain arte azaldu dituen jarrerak direla eta, erradikaltzat jotzen dute Madril. Estatu konfederalaren aldekoa da, eta Estatu federala defenditzea «akatsa errepikatzea» dela deritzo. EAJk atak ireki eta abertzaleen bilgune bilakatzea nahiko lukeela aitortu digu. /8

ARGIA ESKURATZEN DUZUN HORRI!

ESKA EZAZU ARGIAren
EUSKARRI TAULA

Argia astekaria non ipinia izateaz gain egur koloreko euskarri honek ziur txokoren bat apainduko duela. Egin ezazu eskaria goizeko 9etatik 1era edo eta arratsaldeko 3etatik 7ak bitarte, ARGIAren 37 15 45 telefonora deituz (2.000 pta. + 300 pta. bidalketa)

ARGIA

astero etxean

ARGIAren harpidedun izan zaite

ARGIA etxean hartzeak
abantaila guztiak ditu

X Zenbaki guztiak jasoko
dituzu, kalean baino % 20a
merkeago

X Euskal Kulturaren
Urtekaria etxera iritsiko
zaizu

X ARGIAren eskaintza
berezietan parte hartu ahal
izango duzu

ORAIN ARGIAKO
HARPIDEDUN EGINEZ
GERO HAUETAKO
KONPAKTO, BIDEO
EDO LIBURU BAT
ESKURATUKO DUZU

DOHAINIK

TTAKUNen
KONPAKTOA

"EUSKALDUNEN AMERIKA"
JOSEBA ETXARRI

"AINGERUAREN BIHOTZA"
BIDEOA

KIOSKOAN

BAINO

%20a MERKEAGO

HARPIDETZA TXARTELA

(943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____
TFNOA _____	HERRIA _____
POSTA KODEA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTSAL HELBIDEA _____	SUKURTSAL ZKIA. _____
KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____	
Entitatea ☐ ☐ ☐ ☐	Kontu zenbakia ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Sukurtsala ☐ ☐ ☐ ☐	
K.D. ☐ ☐ ☐ ☐	

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)

Hego Euskal Herria

11.600 pzt

Ipar Euskal Herria

685 libera

Espainia 11.600 pzt

Beste Atzerriak

15.100 pzt

Airer 23.850 pzt

Azterketarik ez!

Gure seme-alabak alfertzat jotzen ditugu maiz. Zenbaitetan arrazoiz, bestetan arrazoi handiegirik gabe. Azterketak iritsi, eta beraiek dioten modura, irailerako 'kate' mordoa. Zenbaitetan lanik egin ez dutelako, bestetan ulergaitza egiten zaidan arrazoiengatik.

Ene alaba soziologiako hirugarren maila egiten ari da. Ez da sekula ikasle onegia izan, baina tira, beti ere atsignatura gehientsuenak aprobatu izan ditu. Unibertsitatean hasi zenetik, aurtengora arte, bizpahiru baino ez ditu utzi irailerako, eta irailean aprobatu izan ditu. Baina, hara! Heldu da ditxosozko hirugarren kurtsoa, eta neskatoa goibelduta, ezinean, ezingo duela aprobatu... Eta guztia ikasturtean zehar lanean jardun eta klaseetara azaltzeko modurik izan ez duelako. Klaseetara azaldu gabe oso zaila dela asignaturak gainditzea dio. Eta nik, ezin diot aurregiratu saiatu ez izana, liburu eta apunte aurrean makina bat ordu sartu baititu azterketa madarikatu horietarako. Uda disfrutatu beharrean, ikasten aritu beharko duela dio ia negarrez, irailerako hiruzpalau atsignatura geldituko zaizkiola argudiatuz. Eta ni bera bezala, goibelduta, ezinean!

Azterketen kontuek letxe txarrean jartzen naute. Sekula ez naiz etsaminen lagun izan, eta alabaren nahi eta ezinak nire pentsaera indartu baino ez du egiten. Zertarako azterketak? Nola neur daiteke ikasturte osoan egindako lana ordu pare batean? Baina, noski, azterketan sistema da erosoena guztientzat, irakasleengandik hasita. Urte osoan eman beharreko apunteak eman, azterketatxo jarri ekainean (zenbaitzu otsailean partziala jartzeko ere alferre-

giak dira), ahalik eta azkarren zuzendu eta oporretara. Irailean ikusiko dugu elkar ikasle 'maitea'!

Aspaldi ahaztuak ditut nire ikasle garaiak, baina baina ez azterketeta garai-ko sufrimendu eta egonezinak. Horregatik ulertzen dut nere alabaren egoera, eta horregatikantxe laguntzen diot. Galdera bat baino ez: azterketen sistema honekin ikasleek benetan ikas al dezakete? Ez al dago ikasleak beste modu batez kalifikatzeko modurik? Azterketarik? ez, esakerrik asko.

**DOLORES ETXEBESTE
ZUMAIA**

Hori autodeterminazio kuriosoa

GOGOZ irakurri nuen azken alean, 1.537.ean, Julia Madrazorekin egindako elkarriketa. Neska polit eta itxurroa, jatorra eta azkarra dirudi, eta askoz piropro gehiago ere eskaini zizkion bere anaia Jabierrek (maitasun familiarrak traizionatu zuela erer esan genezake).

Interesez irakurri nituen Euskal Herriaren inguruan, autodeterminazioaren inguruan eta oro har nazio arazoaz esaten zituenak. Jarrera nahiko baiko-rra ageri zuen, aurrera egiteko prest eta urteetan arlo batzuk ahaztuxe eduki izana salatuz -autokritika eginez-.

Horretxek eragin zidan amorru pixkat. Izugarritzko ohitura dute politikari 'espainolek', batez ere euskal komunikabide batean edo inguru euskaldun batean ari direnean, horrelakoak esa-

teko. Egin beharko lirakeen guztiak aipatzeko. Hori bai, egin behar dituzten tokian ez dute hatz tippiena ere mugitzen.

Urteak daramatzate Espainiako Legebiltzarrean, euren ustez lan parlamentario gogor eta tinkoa eginez, eta ez dute sekula Euskal Herriaren aldeko iniziatibarik izan. Ordezkarri euskaldunen proposamenak ere ez dituzte inoiz aintzat hartu, baina autodeterminazioaren alde daude.

Neska polit eta azkarren esanak irakurri nituen, baina ez nuen ezer berri-rik topatu. Betiko kontu berak irakurri nituen: asmoak, asmoak, asmoak...

**HARITZ GARCIA
BILBO**

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

HELBIDEAK

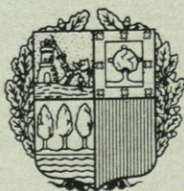
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia.
20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAEARRA: Iratxeko Monastegia 70, 3. ezkerre.
31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

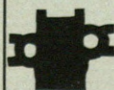

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa

Kultura eta Turismo Departamendua

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Testuinguruak hil omen du Rosa

ATUTXA sailburuari behingoz aho-tsean zalantza edo ezinegon antzema-tea iruditut zitaigun, Rosa Zarra hil zela eta kazetariak galdezka joan zitzaizkio-nean. Behar bada Lasa eta Zabalaren lurperatzean Ertzaintzak erakutsi zuen jokabideari buruzko eztabaidan, Lege-biltzarrean, kartutxo guztiak agortuak zituelako izango zen (mugitu beharko zuen fitxa frango han parlamentari-ek ertzainen jokabidea oso-osorik ontzat emanez erabaki zutena, itxurarik gabea, lortzeko). Edo Rosaren senitartekoen inguruan hariren batzuk mugitu dire-lako, batek daki, hemen denok gara elkarren ezagunak-lagunak-parienteak. Edo, seguruenik, gertatua edonoren begietan gehiegizkoa zelako, pasada bat.

Baina berehala jarri da bakoitza bere lekuan, eta ez Atutxari eta ez Martia-

renari entzun diogu autokritika izpi bat. Dimisio aipamenik gutxiago. Egunetik egunera crescendo beroan joan dira gertakizunak pilatzen, eta elkarri gaina hartzen. Eta Antiguako emakume batek hil behar izan du euskal polizia berri-aren metodoez berriro eztabaida deza-gun. Hain ohituta gaude egunero eta edonon pelotazoen hotsa entzuten, ezen —kontainerrak sutan ikustea be-zala— salbuespen izan litekeena egu-neroko ogia baita.

KONTROLA birritan aipatu du Jose Antonio Ardanaz aste beteko tartean.

Bigarren aldian, KAS eta HBko buru-zagiei abisua pasa die: kalean ixkanbi-lak sortzen ari diren gazte horien kon-trola galdu dezaketela, eta gazteok gai-nera etorriko zaizkiela. Lehen aldian Anoetako Basterretxearen usoaren on-doko istiluak zirela eta —ostegun har-tan zauritu zuten Rosa Zarra— Ezker Abertzaleari aurpegi ematen zienen ar-tean joera inkontrolatuak sortu zitez-keela salatu zuen publikoki Ardanaz, eta kasu emateko.

Politikarien hitzak gehienetan koiunturaren haizeak eragindako erantzunak izan ohi dira. Horrela en-

Kontrolaren —edo kontrol ezaren— kontua batean eta bestean asko errepikatzen den kezka da. Egoera usteltzearen poderioz, manejaezina bihurtuko ote den kezka

Mila lagun inguru bildu zuen Elkarri elkarteak Madrilgo Puerta del Solen —han du egoitza zentrala Espainiako poliziak— Europar Batasunaren lehendakaritza Espainiak hartzen zuen egun berean. Euskal Herriko gatazka elkarriketa bidez konpontzeko ahalegina eskatzeko ekitaldi hau lehertzera ultraeskuindarrak azaldu ziren, buru Ynestrillas zutela, Iñaki Esnaola hilzorian utzi izanaz frogatutaz aske utzia. (Arg.: «Efe»).

tzun dezakegu egun batean ETA txepeldua eta boskarren mailako buruzagiek kudeatua dagoela —Atutxak esana— edo ETA bera militante bezala zuzendaritza oso onez hornitua dagoela, Galindo dixit. Ardanzak ere egun berean adierazia zuen guztia KASEk aspaldi planifikatutako gauza dela, Biddarten ETak bere buruzagitza galduz geroztik. Baina kontrolaren —edo kontrolik ezaren— kontu hau batean eta bestean asko errepikatzen den kezka da. Egoera, usteltzen uztearen poderioz, manejaezina bihurtuko ote den kezka.

TESTUINGURUA aipatzea bera bekatu izan den denborak jasan ditugu. Guztioz ETA kondenatu edo justifikatu egin behar genuen, testuingurua aztertu eta konpontze aldera egindako edozein ahalegin alferrikakoa zen, edo demokraten sailetik kanpo kokatzea. Eta hona non jarri zaigun berriro modan testuingurua: Rosa Zarraren heriotza eragin zuen pelotazoa gertakizun isolatu bezala ez baina egoera baten barruan ulertu behar omen da. ETaren azioaren bat bere testuinguruan ipini nahian hasita behin baino gehiagotan erantzun izan zaigu —bekatarioi— «testuinguruak soberan dizkiagu hemen, tiro egin duenak aski zian ez egitearekin».

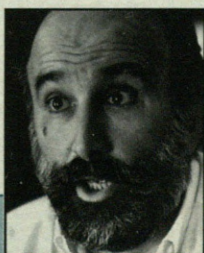
Kontsiderazio hori bera dabil airean Rosa Zarraren heriotzearen ondoren. Barne sailak heriotze hori Ertzaintzarekin lotzea zigorrez mehatxatzen duela kontutan hartu gabe —ohar hori ere izan da bada pasada polita— adin horretako emakumeari pelotazoa ertzain horrek zergatik bota ote zion jakiteak asko argituko liguke. Tiroak ihes egin ote zion ertzain hari, tentsioarne erdian? Ala emakume taldeko norbaiti nahita bota zion? Zergatik? Taldeko norbait ezaguna ote zuen? Rosa Zarrari ez dio inork bizia berreskuratuko, baina galdera horien eta beste batzuen erantzunek asko argitu diezagukete testuingurua. Indarkeria kontrolik gabe dabilen une batean ote gabiltza? Eta dena kontrolpean baldin badago, nora garamatzate?

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

CESID ETA GAL-EN ARTEKO LOTUREN PISTEN ATZETIK

Felipe Gonzalezi sortutako azken eskandaluak CESID informazio zerbitzuaren trapu zikinak haizatu ditu. Horrek ETaren kontrako borrokan izandako inplikazioak aspaldi ziren aipatuak. Orain Perote kolonelak informazio puska bat kanporatu duela dirudi. Kointzidentzia bat argigarria da: Marey kasuan epaitutako Francisco Alvarez polizia —zenbait iturrik GALen sortzailatzat jo duena— eta Perote CESIDeko kolonel ohia, biak ziren Repsol petrolio enpresaren segurtasunaren arduradunak.

IÑAKI ESNAOLAREN TARTEA

NORA DOA ERTZAINZA?

'Bobby' ingelesetatik berde eta grisen metodoetara

1982. urte aurretik eta ondoren PSOE eta militarren artean egon zen harremanaren antza handia hartzen diot Ertzaintzaren garapenari eta EAJren politikari; hau baita, ez dezagun ahaztu, gorputz polizial horren sorraren, garapenaren eta estrategia politikoaren *alma mater*, *factotum* eta urgazlea.

PSOE boterera iritsi zenean, aldaketa aurrerakoia, autodeterminazio eskubidea eta beste zenbait kontu agindu eta gero, euren buruzagiekin hitz egitean erantzuna beti bera izan ohi zen: *«Itxaron egin beharko da, ez baita komeni militarrek molestatzeko. Bere egitura guztia berrantolatuko dugu eta gero... hitz egiten has gitezke»*. Bada, denbora luzea igaro da eta orain, hamabi urteko ikuspegiaz, jada ez dakizu PSOE militarrek diren, militarrek PSOE diren, gauza bera diren edota dena ipuin hutsa izan den.

EAJrekin gauza bera gertatu dela uste dut. Buru-belarri lasterketa ero

batean murgilduta daude, 'Madrili' Goardia Zibilak eta Polizia 'Nazionalak' aldegin behar dutela erakutsi nahian, beraiek besteek bezain ongi edo hobeto egin dezaketelako. Lehen aipatzen ziguten *bobby* ingelesaren eredura ez dute jotzen, baizik eta 'berde' eta 'grisen' metodoak kopiatzen. Modu honetan, une batzuetan batek ez daki uniforme beltz horren barruan daudenak 'lehengoak' diren beste izen berri batekin.

Eta azkenean, PSOErekin eta militarrekin gertatzen zena gertatzen da. Esaten digute, eta printzipioz bat gatz, polizia espainolak Euskadi utzi behar duela; gero, askotan, besteak bezala jokatzeko hasten dira... Eta azkenean, biek erabiltzen duten metodo berdin horrekin nahastuta, pentsatu behar dugu beraien jokatzeko modua ez dela jarraitzen duten estrategia politikoaren ondorioa baino; printzipioz hasiera batean gehiengoz abertzalea zen gizartearekin kasik zerikusirik ez duen estrategia baten ondorioa.

Galdera ez da gaur egun Ertzaintza nora doan, baizik eta nork eta zein helbururekin tajutzen duen bere jokamoldea.

* *Inaki Esnaola abokatua da.*

Ricardo Sanz, EAJren ordezkaria Espainiako Senatuan

«Estatu federala defenditzea akatsa errepikatzea litzateke»

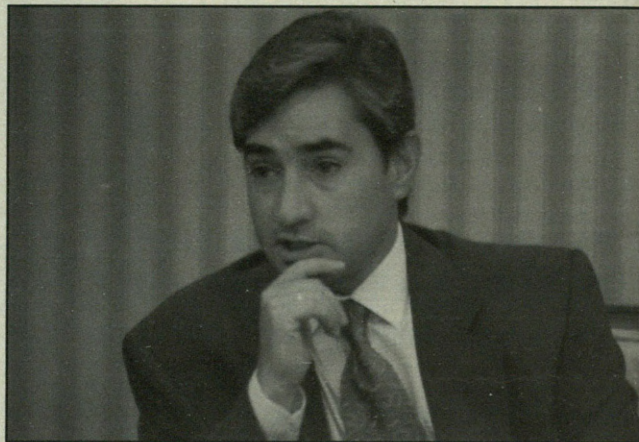
Administrazio zuzenbidean espezialduriko berrogeita bat urteko abokatua, Madrilgo Senatuan ari da euskal taldearen ordezkartzaren arduran. Pragmatikoegia soilik itxura betetzen duen politikaria izateko, behin-behineko egoera bizi duela aipatzen du. Sistema konfederatuaren aldeko agertzen da, foru sistemaren defenditzaile sutsua den aldetik.

Turtzios eta Trebiñoko Konterriaren kasuak oso gertutik jarraitu dituzu. Nola baloratuko zenuke bauen egungo egoera?

Baliogarriena eta egoera hobeki adierazten duen froga bertako biztanleen bizimodua da. Osasun, heziketa eta hainbat zerbitzu publikoen egoera tamalgarria da, egoera anormalak eta kaskiak eragiten ditu honek. Legea gizabanakoen zerbitzurako baldin badago eta arazoei itenbidea emateko erabiltzen badugu, ulertezina egiten zait honelako egoerak ezin konpondu izana. Hain zehatza den arazoa konpontzen ez badugu asmatzen, zer ez da gertatuko hori baino konplexuagoak diren beste

hainbat arazorekin.

Alderdi politiko guztien arteko akordioa premiazko dute biztanle hauek, Trebiñon eta Turtziosen gertatzen ari dena injustizia bat da, biztanleen borondatea ez delako errespetatzen. Estatutuen erreforma bidez edota Konstituzioaren erreforma bidez egin daiteke hau, eta Konstituzioaren erreformarako zabaldu den tarteari egokia deritzot. Gainera, aprobetxatu nahiko nuke zera salatzeke: Trebiñon izan ginenean hauteskunde garaia bukatu bezain laster, ponentziaren aurkezleok berriro ere bertan egongo ginela agindu genuen. Agindu hori betetzeko asmo eta gogo biziak ditut eta deialdia zabaldu nahiko

«Turtziosen eta Trebiñon bizi diren egoerak anormalak dira». (Arg: I. Diaz de Durana).

nuke ARGIAko orrialdeak baliatuz.

Turtziosen edota Trebiñon bizi diren hainbat biztanle inguruko udalerrietan erroldatuak izatea lotsagarria iruditzen zait. Erreferenduma eginez gero, honen arazo asko ekarrituko litzuke. Inperialistatzat jo gaituzte irizpide hauek defenditu ditugunean baina paradoxikoa bada ere, euskaldunok badakigu zer den inperialismoa, ez eragiten dugulako, Estatu espainiarraren eta fratesaren inperialismoa jasaten dugulako baizik.

Espainiako Senatuaren erreformarako eztabaidaren inguruan, beto eskubidearen alde azaldu zara. Nolako barrera izan du?

Senatuaren erreformarako aurkeztu diren ponentziek ekarri duten aportazio bakarra iritziek osatu dute: hainbat akademiko, elkarte autonomoetako lehendakariak eta Konstituzioaren 'aitak' izan diren Fraga, Sole Tura, Roca, Cisneros eta beste hainbat —hauen artean abertzale bat bera ere ez da izan, Arzalluz bera baztertu baitute—. Bakoi-

«Arzalluzek dioen bezala, Senatuak aldatu edo kendu egin behar dugu». (Arg: I. Diaz de Durana).

tzak bere errezeta liburuska ekarri du besapean baina oraindik, neuk behintzat, ez dakit norantz goazen erreforma honekin, alderdi nagusiek ez baitute ezertxo ere esan. Ez da Senatuaren barneko eztabaida zabaldu eta ni neu beto eskubidearen alde egon arren, ez dakit erreforma hau apaingarri hutsa den edota benetako erreforma sakon baten aldeko saioa den. Senatuak aldaketa premia du, bere nahia aldaketa honen aldekoa bada, orduan aurkeztuko du euskal taldeak bere proposamena. Eta ez dugu ezer baztertzeko, autodeterminazio eskubidea, beto eskubidea, gainordezkaritza... Euzkadi Buru Batzarrek za-

baldu beharreko eztabaida dugu hau. Egun goizegi da ezer aurreratzeko.

Senatuak une bonetan duen funtzio eskasa, salatu beharra dago?

Egoera argi eta garbi islatzen duen adibidea jarriko dut. Duela gutxi, Senatuak atzera bota zuen Diputatuen Kongresuak onartutako lege proiektua. Honen arrazoiak aztertu beharrean, Diputatuen Ganbarak Estatuaren Aldizkari Ofizialera eraman du lege-proiektu hau, legea indarrean jartzeko asmotan. Ganbara bien artean gatazka sortzen den lehendabiziko aldia da.

Arrazoia du Xabier Arzalluzek Senatuak edo aldatu edo kendu behar dugula

esaten duenean. Euskal taldeak, Senatura heldu denean, behin eta berriro errepikatuko du Senatuaren erreforma beharrezkoa dela, horretarako Konstituzioaren benetako erreforma egin behar dela.

Izquierda Unidakoek estatu federal baten alde agertu dira. Zuk egindako adierazpen batzuetan estatu konfederatu bati buruz hitz egin duzu. Zure proposamena eta baiena ezkon daitezke?

Egunkari bati egindako adierazpenak dira zuk aipatzen dituzunak eta bere garaian kritika asko jaso nituen.

Ni estatu konfederatu baten alde agertu naiz baina honek ez da zertan EAJren proposamena izan behar. Irrikitan nago alderdiak eztabaida hau zabal dezan, subiranotasunaren inguruko eztabaida delako azken batean.

Hala ere, zure galderari

«Estatu Konfederatu baten alde agertu naiz, berdinen arteko hitzarmenak defenditzen ditudalako; ildo honetatik, Euskadiren subiranotasuna eta Espainiarena parekatzen ditut»

HAMARREKOA

MARIO ONAINDIA

«Kontraesan ugari ditu. Iparra galdu du eta sozialisten artean igerian ari da»

JULIO ANGUIA

«Kontraturatuta ari da PPkoekin hitzarmenak egiten. Baseak harrituta ditu»

IÑAKI ANASAGASTI

«Politikari profesionala da. Oso langilea»

J.A. DURAN I LLEIDA

«Etorkizunerako Jordi Pujolen gizona dela uste dut»

RAMON JAUREGI

«Duintasunez eta tinko aurre egin die hainbat porroti. Denok espero genuena baino hobeto»

RAFA DIEZ

«HBko sektore gogorretan jartzen dut eta, bere jarrera bigundu beharko luke nire ustez»

J. AZKARRAGA

«Oso langilea, gizon dinamizatzailea dugu baina oldarkorregia askotan»

J.J. IBARRETXE

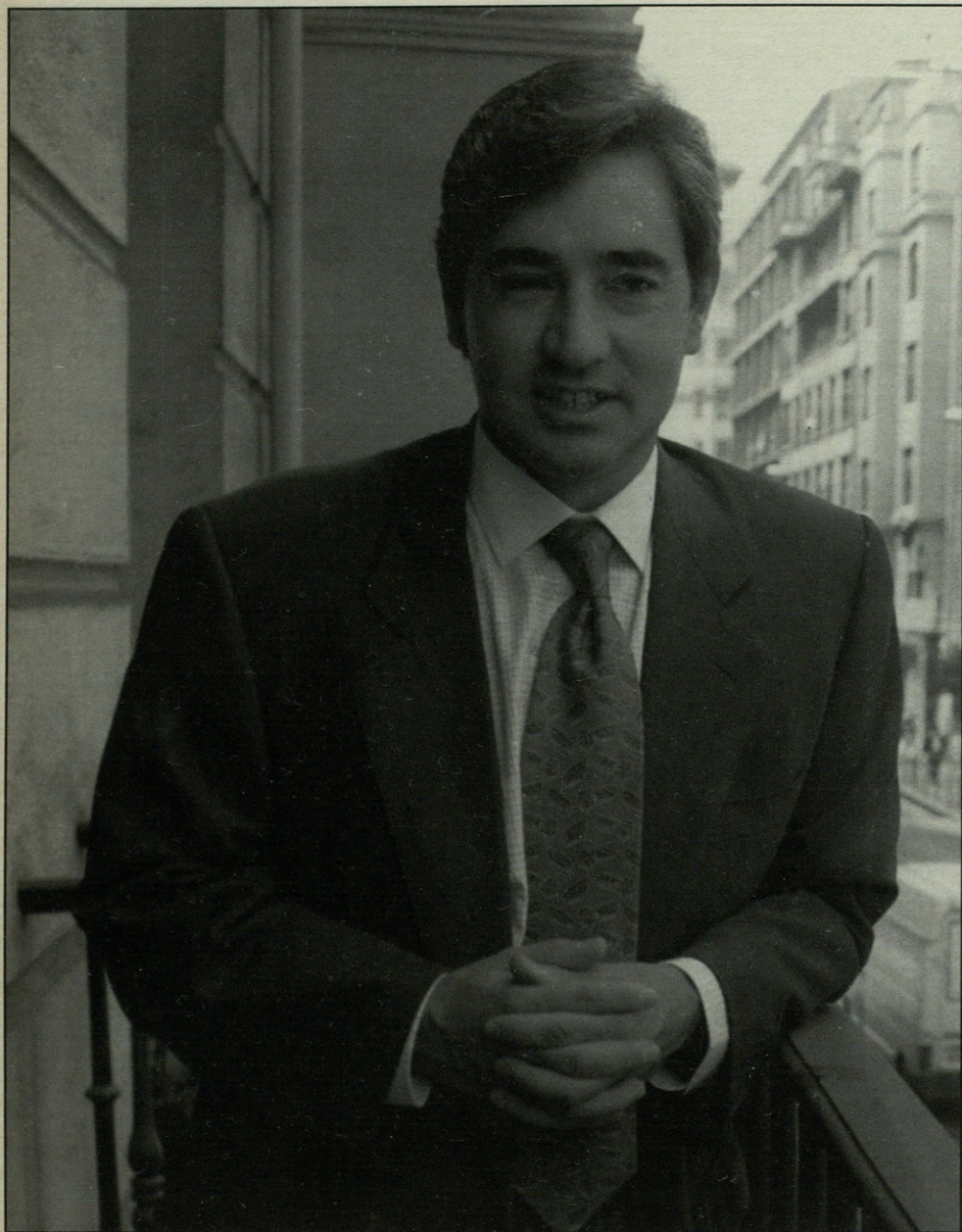
«Oso langile fina, eta politikari bezala eredugarria eta miresgarria. Politika egiteko moduan iritzi berekoak gara»

XABIER ALBISTUR

«Desertuko travesia eginga, miren dut. Abertzaleok biltzeko lan handiagoo egin dezake»

JON IDIGORAS

«Zezenketak gustuko izatea dugu gauza komuna. Maiz herri honetako diskurtso mingarriak eginagatik ere, ondo konponduko ginatekeela uste dut»

«Estatu federalisten berdintasuna, minimotan oinarritzen den berdintasuna dugu». (Arg: Itziar).

erantzunez, ni sistema kon-federalaren alde nago honen esanahia berdinen arteko paktoa delako. Eta berdinen arteko paktoa aipatzen dudanean, Euskadik nazio bezala duen subiranotasuna eta Espainiaren subiranotasuna parekatzen ditut. Nazio bien artean harreman bat hitzartzen bada, berdinen arteko hitzarmena izango dugu. Ildo horretan,

Estatutua eta Hitzarmen Ekonomikoa elementu konfederalak dira.

Sistema federalista batek goitik beherako sistema defenditzen du. Konstituzioa abiapuntutzat hartu eta nazioen nahia ez errespetatzeak edota autodeterminazio eskubidea ez aurrikusteari muzin egitea dakar. Autonomien Estatuak Estatu

federalista baterako bideak zabaltzen ditu eta ildo hone-tatik, Estatu honek proposatzen duen berdintasuna, minimotan oinarritzen den berdintasuna da. Beraz, sistema federal bat defenditzea orain arte egindako akatsak errepikatzea litzateke. Espainiak behar duen lurralde arloko irtenbideak jatorrizkoa behar du, autentikoa eta Konstituzioak 2. artikuluan

«Estatuaren lurralde egitura bideratzeko Erregeak gobernuan eta alderdi politikoe-tan duen eragina ukaezina da»

esaten duena errespetatuko duena: hemen nazionalitateak —nazioa adierazteko Konstituzioak erabiltzen duen kontzeptu *lithg*-a— eta erregioak daudela. Madrid bezalako erregio artifizialak, Errioxak, Kantabriak, Mur-tziako erregioek ez dute zerikusirik Euskadik duen nazio borondatearekin.

Beste gauza bat aipatuko dizut: Izquierda Unidakoek aulki bat dute Konstituzioaren erreforma eztabaidatzen den mahaian eta aulki hori hutsik dago, ez datoz euren eredia defenditzera.

Dena den, EAJren bainbat kide estatu federal baten alde agertu dira.

Kontraesanak ematen dira batez ere gai hauen inguruan; eztabaidaren beharra dugu. Coalicion Canariak, adibidez, sistema federal asimetricoaz hitz egin du. Guk ez dugu aukerarik baztertzen, aukerak argi eta garbi azaltzen diren heinean.

Erradikala zaren ospea duzu Madrilén.

Kontua da nik berdin hitz egiten dudala Bilbon lagun artean eta Madrilgo Senatuan; nahiko harrituta daude. Hala ere, oso harreman pertsonal onak ditut senatukideekin.

Koroak paper bereziren bat joka dezake euskaldunon eta Estatuaren

arteko barremanetan?

Hala uste dut. Erregearen argazkia dut bulegoan eta ez da ni monarkiaren aldekoa naizenik, baina badakit Errepublikako lehendakariak bezala, Erregeak zeregin garrantzitsua joka deza-keela gu eta estatuaren arteko harremanetan. Estatuaren egitura territoriala bideratzeko Erregeak gobernuan zein alderdi politikoetan duen eragina ukaezina da.

Abertzaletasunak 100 urte beteko ditu laster. Zeintzuk dira zure ustez landu beharreko puntuk?

Arriagako izpirituaren aldekoa naiz. EAJk bere lehioak zabaltu eta abertzaleen bilgunea bilakatzea gustatuko litzaidake. Sabino Arana Fundazioak horren alde egiten duen lanari oso baikorra deritzot. Patxi Zabaleta, Txema Montero, EAKo ordezkari esanguratsuak eta abertzaletasunatik kanpo dauden ideologiaren ordezkari izan daitezkeen Elorza moduko pertsonak bertan biltzea etorkizunerako urratsak ematea da.

ETak borroka armatua uzteko jarri duen baldintza marko politikoa aldatzea da. Posible ikusten al duzu?

T A N T O A

Erradikal bat Senatuan

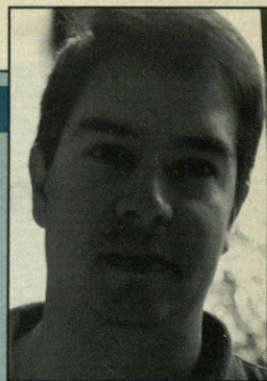
Euskal Senatoreen Taldeko bozeramailea 4° Urteko abokatu gaztea da. Ezkondua eta bi alabaren aita den Ricardo Sanzentzat, Senatuko legealdi hau da politikagintza publikoko estrainaldia. Bere izena lehenbiziko aldiz 1986an 'ezagutu' zen, Turtziosko Udalak Bizkaian integratzeko auzian abokatutzat behar hartu zuelako. Arantza horrek sustatzen du oraindik, eta Senatuan EAJren bultzadaz enklabeetako egoera konpontzeko sortu zen ponentzian segitzen du borrokan.

EAJ barruan Epaitegi Nazionalako idazkaria izan da, eta kargu horretan egokitu zitzaion Jose Maria Gorordoren kanporaketa bideratzea. Gorordok berak izendatu zuen, Bilboko alkate zela, Bilboko Plan Orokorraren Bulegoko aholkulari. Patuak zer nolako paradoxak dituen.

Senatua bizitasun gutxiko foroa da, errepikapen ganbara deitzen diote batzuek, elefanteen hilerri bestiek. Bertara senadore gazteak iristeak eta PSOEk gehiengoa ez edukitzeak garrantzi berria eman dio Senatuari, eta Konstituzioa 'ukitzera' eraman beharko lukeena Arautegiaren Erreforma sartuta dago.

Sanzek bere burua erradikalizat dauka, eta oso garbi hitz egiten du. Autodeterminazioa, Konstituzioaren aldaketa edo hiru nazionalitate historiko bakarrik egonik Autonomien Estatua sortzearen okerria aipatu dituenean, espainola ez den edozein nazionalismo azalpen azpimarratzen duten Madrilgo komunikabideek bere hitzak era berezi batean bildu dituzte.

Zuzeneko diskurtso horrek politikari profesional-dei genezakeen horretatik urrun

R. Urkiza
«Deia»ko kazetaria

azaldu du Sanz, eta leku askotan azaldu ditu kritikak herritarrengandik oso urrun jokatzen duen klase politikoa-rekiko. Belarrian dabilkio Kongresuko *procer*batek 93an Ganbararen irekieran esan ziona: «Hara, mutiko, politikariak putak bezalakoak gaituk».

Alde horretatik, karguan jarraitzeko goserik ez du eta Senatutik bere abokatu bulegora itzul liteke. Berak dioenez, «politika garrantzitsua da baina badira politika baino gauza garrantzitsuagoak».

Saiatu naiz eta saiatzen naiz ETA eta bere inguruko mundua ulertzen baina ezinezkoa egiten zait. Marko politikoari dagokionez, nik ez dakit gauzak oso argi dituzten, Jon Idigorasi behin entzun bainion Suitzako sistemaren aldekoa zela. Konfe-

derazio Helvetikoak konfederazio sistematik hartu duen gauza bakarra izena baita. Joan den mendeaz geroritik Suitzak sistema federal baten elementuak baino ez baititu hartu. Une hone-tan Euskadik edozein kanto-i suitzar baino independen-

tzia handiagoa, autogober-nurako ahalmen handiagoa du. Ez dut uste Albaniako eredu-a dutenik gustuko, baina gustatuko litzaidake gai honen inguruan duten iritzia entzutea.

MYRIAN GARTZIA

JUAN LUIS ZABALAREN ipuin liburua, SUSA argitaletxeak plazaratu berria

SAKONETA

11 ipuineko bilduma, 176 orrialde; liburudendetan salgai: 1.300 pezeta

H I R U M U N D U

■ SEIHILEKO GAITZA
ESPAINIARENTZAT

EUROPAKO Batasuneko lehendakari-tzan iragango duen sei hileko hau ere ez da samurra izango Gonzalezentzat. Bruselak mesfidantza handiaz begira-tzen dio ia etenbarik gatazka eta ustel-keria doinua darion Espainiari. Esper-ientzia apur bat ere badu Gonzalezek, 1989an ere beste sei hilabetez gidatu baitzuen Batasuna. Baina EBk zein Gonzalezen gobernuak une zoriontsu-agoak bizi zituzten. Orduan EB Maas-trichteko hitzarmenerako prestatzen ari zen, eta Espainia eurozaletasunez blai zegoen. Oraingoan, Maastricht bete ezinka, berorren berrikuntza dator 1996an eta Gonzalezek eta PSOEek agin-taldi luzearen sasoirik larriena bizi dute.

■ EKIALDE HURBILA
BERBA JARIOAN

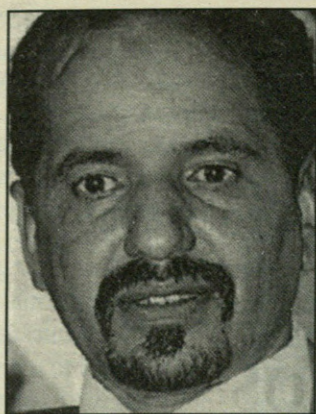
ODOL jarioa izan da nagusi Ekialde Hurbileko azken mende erdiaren his-torian. Iasir Arafatek Israeleko nagusi-tasun umiliagarriarekin berbetan jarrai-tzen du du, Israeldarrak Zisjordaniatik atera daitezen. Baina, prozesu honetan israeldarrek sarritan egin duten mo-duan, Zisjordania osoko erretiratzeak hasieran pentsatu baino gehiago iraun beharko du. Arrazoia, kolonoak defen-datu beharra. Ikusi behar beraz azaroa-rako iragarritako hauteskundeak os-patu al diren ala ez. Siriak eta Israelek ere aurrera jarraitzen dute negoziazioe-kin, nahiz eta oraindik ez dioten heldu mamiaren gauzatzeari, hots, israeldar-rak noiz hasiko diren ateratzen Gola-netik.

■ GALIZIAN UDAL
MOLDE BERRIAK

ALDERDI POPULARRA-K bere eskue-tan dauzka Galiziako udal gehienak, alkatetzen % 73 hain zuzen. Alabaina, aurreko legealditik egungora alkate-tzak galdu ditu, ezustean BNG eta PSOEek lortutako akordioarekin PPri 50 alkatetza kendu baitiote. Ezustekoa ga-lanta izan da, aurretik bi alderdiek ira-garria zuten arabera akordiorik lortzea ezinezkoa baitzen, batez ere Paco Vaz-quez A Coruñako alkatea buru, PSOEko Galiziako zuzendaritzaren aurkako ja-rreragatik. Alde bietatik PPri alkatetzak kentzea ona dela hobetsi dute eta on-dorioz, PSOEek zeuzkan 32 alkatetzei 24 gehitu dizkie eta BNGk zituen 8ei lau, beraz 12rekin geratzen da.

ERRUSIA bere egonkortasuna topa ezinean dabil inperio sobietarraren oinordekotza hartu zuenetik. Herritarrek jasaten duten egoera ekonomiko larriaz gain, Txetxenia bihurtu azken zortzi hilabeteetako ezegonkortasunaren arrazoi nagusi. Komando txetxeniari batek Budionovsk herria hartu ondoren, Errusiako bizitza instituzional modernoan eman den dimisio zerrenda garrantzitsua eta indartsuenetakoa ezagutu da: Pavel Gratxov defentsa ministroa, Serguei Stepashin segurtasuneko eta Viktor Yerin Barne ministroa.

Lurreratze arrakastatsua

HOSNI MUBARAK, Egiptoko lehenda karia, beste behin ere bizirik atera da bere aurka zuzendutako atentatu batetik. Bera ere Sadat lehendakaria atentatu batez hil zutenean iritsi zen lehendakaritzara, 1981ean, harrezkero gora behera ugarirekin eta batez ere Musulman Anaiak talde integristaren aurkako borrokan murgilduta, Egipto Ekialde Erdiko edozein bake prozesuren buruan ibili da. Zibilez jazen duen 67 urteko militarra da Mubarak, 19 urtekin jada militar gisa graduatutakoa. Errusiako eskoletan bonbaketariak gidatzen ikasi ondoren, 1972rako jadanik Egiptoko aire armadako komandanteburua zen. Hurrengo urtean Sinaiko basamortuan Israelen aurkako gerran aire armadak izandako arrakasten ondoren, berehala kokatu zen armada osoko buruzagien artean, eta denbora gutxira lehendakariorde izendatu zuen. Disdira gutxikoa izan ohi da Mubarak, eta mihi gaiztoen esanetan Sadatek horrexegatik jarri zuen bere alboan, bikotean bere burua nabarmendu ahal izateko. Atentatu honek argia eman dio Mubarak, batez ere atentatua Sudani leporatzean, barne itzalak atzerriko argiekin estali dituelako.

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Sahara: gerra doinuak

ERRATZEN banaiz hobeto, eta gertakizunak erratzen badira ere bai, baina logikaren seinale guztiek guda esparrurantzako itzulia adierazten dute. Mendebaldeko Saharako taulan fitxak nola dauden ikusita, konklusio ezkorra ateratzen da: Fronte Polisarioa eta Marokkoren arteko gatazka armatua ekidin ezina dela.

Akaso hilabetetako kontua besterik ez da. NBEko Segurtasun Kontseiluak, hamaikagarrenez, jadanik finkatu du erreferendumaren data: datorren urtearen hasiera. Orduan ikusiko dira bake prozesuaren emaitzak, baina NBEren beste porrot baten osagai guztiak ditu bere baitan. Botoemaleen zerrendak azkartu guran, NBEko ordezkari bat duela gutxi izan da Rabat eta Tindufen. Aurrekontua dela eta, MINURSOren presentzia zona hartan arriskuan dago. 1991eko irailaren 6an sinatutako Bake Planaren kontradizio fase zorrotzena heldu da. Eragindako denbora galera estrategikoak Marokkoko erregea bakarrik mesedetzen du eta horrekin amaitu beharra dago. Saharauiar errefuxiatuek Algeriako *hamadaren* gogortasun itzela dagoeneko 20 urtetan jasaten ari direnez, Fronte Polisariok gogor erantzun beharko du; bere herriaren sofrimendua betirako luzatzen duen biagotik iratzartu beharko du NBE.

HORRELA ba, Mohamed Abdelaziz lehendakariak iragarri berri duenez, NBEren porrotak Fronte Polisarioak automatikoki armak hartuko lituzkeela suposatzen du. Pazientzia eta esperantza adierazpen handienek ere gertakizunen burugogorkeriatan dauzkate beren muga.

Suetenak iraun duen lau urte hauetan NBE inpartziala baino edozer gauza izan da Saharako gatazkan. Segurtasun Kontseiluak muzin egin die marokkiarrek etenbarik egin dituzten sueten apurketei eta horrela gerra denboran galdutako posizioak berreskuratu ahal izan dituzte. Baina batez ere, benetako saharauiarrak identifikatzeko MINURSO egiten ari den lana oztopatzeko izan duen erabateko inpunitatea eduki du bere diplomaziak.

EZIN zen beste era batera izan. Hassan II.arentzat, Mendebaldeko Sahararen anexioa bere erregegoaren harri bitxia da. Erroldaren manipulazioa da bere giltzarria, horrela obediencia sor dioten 180.000 meneko erroldari gehituz hamalau urtetako gerran armen indarrez lortu ez zuen garaipena lortuko zukeen.

NBEk txintik esan barik obeditzen dio mundu geopolitika handiari. Estatu espainiarraren traizioa eta EB eta EEBBen konplizitatearekin, giza eskubide oinarrikoen zapaltzailea den tirano hau, islamismoa Mahgreben zalbal ez dadin txapelduna bihurtu dute. Saharauiar herria alde batera geratzen da, interes joku honen aldare handian sakrifikatua.

PATXI IBARRONDO

Kazetaria

Elias Diaz Hoyas, Peruko shipibo conibo etniako Iparia distritoko alkatea

«Ez gobernuak ez gerrilak ezin digute ezer inposatu»

Ehun bat etnia desberdin daude Perun eta horietako bateko kide da Elias, shipibo conibo etnia hain zuzen. Peruko Amazonasen, Brasileko mugan dagoen 10.500 pertsonako Iparia distritoko 34 urteko alkate gaztea da.

Nongo alkatea da Elias Diaz Hoyas, zelakoa da Iparia distritoa?

Peruko Amazonian dago Iparia distritoa eta han bizi gara shipibo conibo etniako 10.500 pertsona, 50 komunitatetan banatuta, Euskal Herria bezain handia den lurraldean. Dena den, beste leku batzuetan ere bizi dira

shipibo coniboak, baina Ipariakoa da multzo handiena. Perun talde etniko mordo dago, eta horietatik ezagun eta handienak aguaramak, campa ashainca eta shipibo coniboak gara. Ni Ipariako distritoko komunitate horien guztien alkatea naiz.

Ospitale bat eta eskolak eraikitzeke diru bila ari zara Euskal Herrian.

Han era guztietako behar handiak daude, han ez dago ospitalerik eta kolerak batez ere baina baita beste gaitz batzuek ere pertsona asko hiltzen dituzte. Komunitate batzuetan osasun ardura dago eta honen eragina handia da, baina ez dago medizinarik, hor dago gakoak.

Bestetik, 50 komunitate haietatik bik badituzte material egokiz eraikitako eskolak, baina gainerako guztietan bertako materialaz eginak daude, hostoak, lia-

Elias elkartasun bila etorri da Amazonasetik Euskal Herriraino.

nak eta abar, baina Amazonian euri jasa handiak daukenez apurtu egiten dira eta etengabe berreraiki behar dira. Orduan, bakoitzak bi gela dauzkaten lau eskola egin gura ditugu eta orain arte, 1994 eta 1995 artean, 7,5 milioi pezeta bildu ditugu Donostia eta Ordiziako udalak eta Arkitektoen Kolegio Ofizialetik.

Nola mantentzen ditu bere herri ezaugarriak shipibo conibo herriak?

Gure ohiturak ondo mantentzen ditugu eta gure komunitateetan % 100 shipibo conibo hizkuntzan egiten dugu berba. Eskolan gaztelania ere irakasten dugu, garrantzitsua baita. Gure ohitura onak mantentzen ditugu oraindik, esate batera, lan komunala, herriko eraikuntzak egin edo herria eta bere inguruak garbitzeko. Eskola egiten bada, adibidez, berau egiteko behar den ura hurrek ekarriko dute errekatik.

Nabiko bakartuta bizi bide zarete oibanean, eragin al dizue azken hamabost urteetan Perun bizi izandako gatazka egoerak?

Ia ezer ez. Shipibo moduan ari naiz eta gure artean ez da sarraskirik egon, baina entzun izan dut ashaincak eta armetan altxatutako taldeen artean borrokak izan direla. Shipibo herria beti mantendu izan da libre kanpoko eraginetatik, pertsona gutxi bisitatu izan gaituzte; gure herria; konstituzionalki, gainerako herriak bezala, autonomoak gara, gure herriaren antolamendua guk egiten dugu, eta erabakiak guztion arteko batzarrean hartzen ditugu. Ez gobernuak, ezta armetan altxatutakoek ere ezin digute ezer inposatu.

Zein da zuen antolamendua soziala?

Komunitate bakoitzak bere buruzagia du, udal garbiketaz arduratzen den udal langilea eta teniente-gobernatzailea, herrian arazoak daudenean bitartekari lana edo neurriak hartzen dituen. Alkatea 50 komunitateen ordezkaria da. Udal hauteskundeak direnean alderdiak aurkeztu egiten dira eta herriak hautatu egiten ditu karguok. Oraingoan zerrenda independentea osatu genuen eta garaile atera ginen.

Zein da populazioaren bilakaera, eta zertaz bizi da?

Azkar hazten ari da, duela hamarkada bi Iparian 20 bat komunitate ziren eta gaur

egun 50 dira. Batez ere nekazaritzatik bizi dira eta modu autosufizientean, hots, ekoiztutakoa familiak kontsumitzen du. Zerbait Pucalpa hiriko azokan saltzeko ere uzten da baina horrekin ez da etekinik ateratzen, Pucalpara egun bat dago ibaiez-garraio modu bakarra- eta azokan saldutakoa bidaia eta bertan zertxobait erosteko erabiltzen da, eltze edo jantziren bat.... Horrez gain, arrantzaz ere bizi gara eta emakumeek artisautza lanak

egiten dituzte, baina ez dago ia merkaturik saltzeko.

Horrenbeste egur dagoen lekuan, ez al da egurra bizitzeko lehengai moduan erabiltzen?

Batzuek egurra ateratzen dute, baina eurak mantentzeko lain, ez etekinik ateratzeko: urtean sei edo zazpi zuhaitz bota eta kito, oihana zaindu egin behar baita. Horrez gain, ez dugu ustiapena handiegirik egiteko tresneriarik.

Nabaritzen al duzue Amazonaseko oibanak pairatzen duen bondatze prozesua?

Bai, konpainia handiek aberastasun handiagoa edukitzeko euren tresneria

erraldoiak sartu eta oihana suntzitzen dute. Guk, aldiz, mendea joan eta mendea etorri hemen bizi arren, ez ditugu zuhaitzak kupida barik botatzen, finean gu zuhaitz artean bizi gara eta.

Zein da Amazonian bizi diren gainerako herriekiko barremana?

Ashainca edo shipiboa izateaz gain, badakigu guztiok indigenak garela eta elkar lanean jardun behar dugula. Gure aitona-amonek dioskutenenez, garai batean herrien arteko borrokak izaten ziren baina gaur egun ez, lanerako zein merkataritzarako harreman onak dauzkagu.

Iaz eta aurtur
Euskal Herrian
jasotako 7,5
milioi
pezetarekin,
Iparia
distritoko
shipibo
coniboek,
besteak beste,
lau eskola
eraikiko
dituzte.

XABIER LETONA

«Ohiturak ondo mantentzen ditugu, eta gure herrietan % 100 shipibo conibo hizkuntzan egiten dugu berba»

Luis Zubia, sarraila eramuko Azbe enpresaren gerentea

«Sistema mekatronikoarekin giltza kopiaezina merkaturatu dugu»

Aretxabaletako famili-enpresa zaharra –ekainaren 26an 75. urteurrena ospatu zuen– goi mailako berrikuntzekin datorkigu XXI. mendearen atarian, sistema mekatronikoa horren erakusle. Luis Zubia 58 urteko aretxabaletarrak 10 urte daramatza AZBEko kudeatzaile moduan; berak azaldu dizkigu 97 langile dituen enpresa honen gorabeherak.

Egingo zenidake azken bizpahiru urteetako bilakaeraren azterketa txikia?

1994an fakturatutakoa 1993koa baino handiagoa izan zen. Krisiaren ondorioz, urte gaitz samarrak izan dira, baina guk gure inbertsioekin jarraitu dugu, batez ere goi mailako makineriaren horniketarekin. 1995ari dagokionez, lehenbiziko hiruhilekoa ona izan da, bigarren hiruhilekoan merkaturaren erritmoak nabarmen egin du behera baina guk aurrera jarraitzen dugu gure inbertsio planekin. Aurten 1.600 bat milioi pezetako fakturazioa aurrikusten dugu eta kopuru horren % 22 esportazioan oinarritzen da;

gaur egun munduko 54 estatura iristen gara.

Sarraila mekatronikoa da Azberen azken 'boom'; aurrikusia duzue dagoeneko bere arrakasta?

Ez dakit zilindro mekatronikoari 'boom' dei dakioken, nire ustez gure herronka propioa da, duela hamabost urte hasitakoa. Orduan zilindroaren sistema mekanikoa bakarrik ezin zitekeela izan pentsatu genuen eta lanari ekin genion. Gure 75. urteurrena ospatzeko, aha- legin berezia egin dugu aspaldian jarritako helburua bete ahal izateko. Bere arrakasta segurtatuta dagoela uste dugu, eta hori bere ezaugarrietan oinarritzen

dugu: giltza kopiaezina da, orain arte ere esaten zen zilindroa kopiaezina zela, eta egia zen baina bakarrik zilindroa egiteko makina egin arte. Duen txipagatik da

Zubiak dioenez, bi urte barru oraindik iragarri ezinezko asmakizunak aurkeztuko ditu Azbek. (Arg.: G. Garaialde)

kopiaezina. Gainera edozein sarraila zilindrikotan jar liteke.

Zertan datza zilindro sistema hori?

Zilindro mekatronikoak hiru osagai batzen ditu: bata mekanikoa, edozein zilindro mekaniko alegia; elektronikoa da, osagai elektronikoa daramatzalako; eta informatikoa da barruan, ulergarri esateko, ordenagailu txiki bat daramalako.

Dena den, orain arte zergatik ez da horrelakorik atera, mikrotxip baten kontua besterik ez baldin bada?

Hain zuzen mikrotxip hori inoiz baino mikroagoa delako, fabrikatzaile gutxi sartu ahal izan dira horrelako herronka batean. Sistema guztia 10 mm bider 25 mm-ko espazio batean sartzeko lana hiru urtekoa izan da. Ikerketa eta prestakuntza lan honetan 90 milioi pezeta inbertitu ditugu.

Zenbat pagatu beharko luke kaleko erosleak horietako sistema bat?

Segurtasun zilindro arrunt batek balio dezakeena gutxi gorabehera, eta gaur egun hauek 3.000 eta 8.000 pezeta artean daude. Edozelan ere, ez dut uste segurtasun zilindro normal batek baino hiru bider baino gehiago balio dezakeenik. Baina abantailak ere handiak dira, eta erosketa honen amortizazioa begibistakoa da. Etxeko norbaiti giltza galduz gero, lehenbizi zilindroa aldatzea otutzen zaio. Sistema honekin, aldiz, giltza galduz gero ez da zilindroa aldatu

Azbek bere produkzioaren % 22 atzerriko 54 estatutan saltzen du. (Arg.: G. Garaialde).

behar, sistemak daraman giltza operatibo berezi batekin, galdutako giltzak baliogabe uzten baitira; edo txipeko mezua aldatuz gainerako giltzak baliogabetu daitezke.

Urrirako jada produktua merkaturatuta egongo da eta gure bideragarritasun aurrikuspenen arabera, lehenengo urtean 150.000 mekanismo egiteko moduan izango ginateke.

Sistema hau al da azken urte hauetan daramazuen birmoldatze prozesuaren amaiera?

Honek aire berria ekarri digu enpresara. Dagoeneko bederatzi urte daramatzagu teknologiaren berrikuntzan eta honek aurrera jarraitzeko indarra ematen digu. Mundu mailan ere Alema-

nia, Holanda, Italia eta Frantziako zenbait enpresak sistema honekiko interesa agertu digute.

Une honetatik aurrera, sistema honetan oinarrituta gauza asko garatu dezakegulakoan gaude, burua proiektuz beterik dugu eta hau merkaturatu eta bi urtera gutxi gorabehera, beste asmakizun harrigarri hauekiko bat kaleratzeko moduan izango gara.

Zer?

Oraingoz ezin da esan.

Euskal Herrian, oro bar, kasu gutxi egin zaio atzerriari; orain, oster, gero eta gehiago egiten zaio. Azalduko zenuke nola landu dituzuen atzerriko merkatuak?

Azbek behin ere ez du filozofia esportatzailea izan, baina duela zortzi bat urte zenbait enpresaren artean bakarrik esportaziora bideratutako kontsorzioa eratu genuen. Kontsorzioak aurrera jarraitzen du baina ho-

rrez gain gure bulegoa ere badugu eta gogor ari da lanean. Gaur egun 54 estatuta iristen gara eta hori ezin da telefonoz egin.

Ucem-en bilakaera larriaz, zuen etorkizuna indartsuagoa ikusten da.

Jakina, baina ez dut lehiakide baten bilakaera komentatu gura. Ez dakit nola eragingo digun, denborak esango du.

Kooperatiben munduarekin Deba Garaia eremu oparoa da, lagungarri al da hori Azbe moduko enpresa batentzat?

Bai, kooperatiben sorreraz geroztik ingurune soziala aldatu egin da eta ezin gara beren eraginetik kanpo jarri. Eragin handia dute, Aretxabaletan batez ere, uste dut oso eraginkorrak izan direla, industrialdeak... Seguruenik honek beste leku askotan baino emaitza hobeto eskaintzen ditu.

XABIER LETONA

«**Sistema mekatroniko -mekanikoa, elektronikoa, informatikoa- honetan 90 milioi pezeta inbertitu ditugu**»

LEHERTU ARTEKO SANFERMINAK

Osteguneko
txupinazoaren
ondotik, gora
San Fermin!
Iruñera
hurbiltzen
denak hamaika
aukera izanen
ditu, egunez eta
gauetz, festan
murgildu eta
primeran
pasatzeko.
(Argazkia:
Oscar
Montero).

Andosilla, Garazi,
Izarra, Baiona,
Errigoiti, Ataun,
Larraine,
ateraldi ugari
jomuga bakar
batekin,
Sanferminak.
Ondoko lerroak,
eta aipatzen
ditugun
aholkuak,
Iruñea
ezagutzen omen
duten
horientzat dira
zuzendurik.

HONEZKERO hasiak dira Sanferminak. Lesaka, Pasai Antxo eta Iruñea festaz blai ditugu. Egun, Nafarroako hiriburuan ospatzen ohi diren Sanferminez mintzatuko gara.

Txupinazoarekin hasi

IRUÑEKO alkate berria festak hasiak direnean auke-ratuko den ala ez jakiteari muzin eginez, iruindar ge-

Egunez etorri

AZKEN belaunaldiek, festa gauarekin lotu izan dute. Jendearen usadioak aldatzea zaila izan arren, Sanferminak egunez gozatze-ko zenbait proposamen eskaini nahi ditugu. Hauek, bistan denez, festazale izan ala ez, Euskal Herriko biztanle ororentzat dira zuzendurik. Gogoratu ere, Ferminak ez duela mugarik, beraz, proposamen hauek berdin balia daitezke Lesaka edota Pasai Antxora joateko; hala ere, eta arestian erran dudan legez, Nafarroako hiriburua dugu solasgaia.

Lehenbizikoak natura eta festa elkarlotzea du helburu. Zaila badirudi ere, azken urteotan, Arrasateko lagun koadrila batek -ziur naiz askoren usadioa izanen dela-, gure bizitzaren bi arlo horiek uztartzea lortu du. Ostira-

lean, urtean zehar egiten duten antzera, Pirinio aldera abiatzen dira, larunbata mendiarekin bat eginik eta igandean goizean goiz Iruñerantz abiatzen dira. Iristen direnerako gaupasa egin dutenak lo zorroan dira, eta karriketako usaina liruratzeko modukoa ez bada ere, parranda egiteko tenore aproposena dute Arrasateko lagunek.

Tabernak baztertu gabe, erraldoiak, kaleko giroa, musika nonnahi eta nolanahi, eta gauza guztien

gainetik Alde Zaharretik barrena paseatzen bakarrik antzeman daitekeen sentsazioa. Ezagutu nahi izanez gero, etor hadi. Parranda, nahi adina luza daiteke.

Bigarrena Urretxu-Zu-marragako nire lehengusuek egin ohi dutena da. Proposamen honek, nola-baiteko azpiegitura maila eskatzen du, erran nahi baita, entzierrora ikusteko lekuren bat eduki, hori lortu ezean, zezenen aitzinean lasterka egin edota telebistatik ikusi, norberak

jakinen du zer komeni zaion.

Goizeko zazpietarako Iruñean egon behar da, entzierroraren ibilbideko karrikak zortziak baino ordu erdi bat lehenago ixten baitira. Lasterketa ikusi, eta hamaiketako egiteko tenorea iristen da. Sanferminetako hamaiketako plazerra baita. Ondoren, lehenbiziko proposamenaren ibilbide berdinak jarrai daitezke. Arren, egunez etorri, egunez gozatu. Bestelako Sanferminak eza-gutuko dituzu.

hienak ohiko prestakuntzan murgilduta daude. Gehienak diot, batzuek arrazoi desberdinak direla medio alde egingen baitute, beste batzuk aldiz nahi eta ezin, anitz baitira, bai Iruñean bai Nafarroatik kanpo jai girora hurbildu ezinean direnak.

Aurtengo Sanferminak ostegunez hasten dira, eguerdiko hamabietan Udaletxe plazatik txupinazoa ikusteko prest daudenek, zerekin egingen duten topo jakin beharrean dira. Udaletxe plazaren inguruan egon, eta aldi berean lasaitasun piska bat nahi duenak, ondoko kaleetan ostatu franko aurkituko ditu. Euskaldun asko Zaldiko Maldi-

ko elkartean biltzen ohi da, gainera, elkarte honek, txupinazo ostean, badu eskaintza bereziturik, urtero bertan biltzen baitira berrogei gaitero eta atalabari inguru, zinez ikusgarria.

Gazte eta gazte ez ziren askorentzat, Sanfermin bezpera, «hiru aitzurren eguna» izaten ohi zen. Goiz parte-

koa, «Riau-riau»-koa eta gau partean harrapatutakoa, egun «Riau-riau» ezean, ohi-turak zertxobait aldatu dira. Gogoko izan ala ez, alkohola da festa hauen motor nagusietariko bat.

Lehenbiziko egun honetan, entzierrorik ez bada ere, ez da adarkadarik falta, alkohola da zauri horien era-

Sanferminetako goizak, gaupasa egin dutenak lo zorroan direnean, festaz gozatzeko unerik aproposenak gertatzen dira. (Argazkia: Oscar Montero).

Entzierroek festazale askoren grina eta ikusmina piztuko dute, ohi denez. (A.: Xabier Goñi).

gilea. Horrelakorik suertatuz gero, festa ingurutik aski hurbil belardi ezin ederrak topatuko dituzu, Takonera, Erredin eta Media Luna parkeak zure festondoaren lekukoak izan daitezke.

Arrakastatsuenak dianak

UZTAILAREN 7ko dianak dira arrakastatsuenak, gaur-pasa eginda, edota ohetik jeiki berriak, jende multzo handia biltzen da La Pamplonesa musika bandak ezin

hobeki joko duen «La gacelica» dantzatzeko prest.

Ondoren, entzierroa, korrika egitea baino ikustea hobe, oraingo, partehartzea libre izanda ere, Iruñeko Alde Zaharreko karrikek gau partean eskaintzen duten prestakuntza ez da oso gomendagarria adarren aitzinean lasterketa egiteko. Gero geroakoak.

Entzierroa bukatzean, goiz partea maitatzen dutenen garaia zabaltzen da. Ordurako festak bete betean

harrapatu gaitu. Lehenbiziko zezenketa egin ondorean, amaigabea dirudien zikloa hasten da; anitzen zoritxarrerako ziklo honek zortzi egun besterik ez du irauten.

«Encierrillo» lasterketa

GAUA hastear delarik, peñen ateraldia amaitu aitzin, hurrengo egunean entzierroa korrituko duten zezenek «Encierrillo» izenez ezaguna den lasterketa egiten dute. Harresitik ikus daiteke, ibilbidearen inguruan egotea galerazita baitago, era guztiera urrun ala hurbil egon erabateko isiltasuna eskatzen da.

Euskal Herriko hiri guztietan ospe handiko suzko festa ikus daiteke, Iruñeko

beste hiriburuetakoen parkekoa den ala ez, orriotan eztabaidatu ez den kontua da.

Aurten asteburu bakarra dugu, masifikazioa maite dutenentzat egunik prezia-tuenak. Beti ere, eta aholkuekin jarraituz, astean zehar, lanean egonda ere, ez da hain zaila ordu batzuk Iruñean igarotzea, bidean tentuz ibiltzearena da bete-beharreko bakarra. Horrelakorik egin nahi duenarentzat, hamabiko gaua gomendatuko genioke, gaueko hamabiak eta minutu eskasean «Iruñeko estruendoa» abiatzen baita. Bonbo eta txistuek osatzen duten konpartsa berezi hau duela hogeita hamar urte inguru sortu zen. Hiru orduz, askorentzat jasan ezinak diren doinuak joko dituzte.

Barraken eremua

ALDE Zaharretik aski hurbil barraken eremua dugu. Urte anitz igaro dira Arturo Campion euskaltegiak Baratzurien plazan lehenbiziko barraka jarri zuenetik. Orduz geroztik, barrakek kokapen ezberdinak eza-gutu dituzte. Aurten, aurreko urteetan bezalaxe, autobus geltokiaren ondoan jarriko dituzte.

Azken urteotan musika emanaldi ugari antolatu egin ohi dituzte, eta aurten ere, barraken batzordeak eskaintza zabala prestatu du festagune honetarako, bertako eta kanpoko musika tartekatuz. Kontzertuak gaueko hamabietan hasten dira, eta besteak beste, as-

1995

II. IGARTZA

abentura eta misteriozko

NOBELA LEHIAKETA

Antolatzailea: Beasaingo Udala

Babeslea: **CAF** CONSTRUCCIONES Y AUXILIAR DE FERROCARRILES, S.A.

Ohiturak sortzeko gaitasuna da festa bizirik mantentzen duena; ohiturak gorde baino bizi egiten baitira

Usteak ustel

IRUÑEAN betidanik eza-gutu izan dugu horrelakorik! Maiz aipatzen den esaldia. Hala ere, betikotasun horretaz apaindurik diren hainbat gertakizun ez dira uste bezain zahar-rrak. Gure santu beltza asmazio bat dela garbi utzirik, hona hemen, ustez zaharrak eta egitan aski berriak diren usadioak.

Bost urtetik hontan-za urtero berreskuratu nahi den «Riau-riau»a mende honen hasierakoa dugu,

telehenetik ostegunera lau kontzertu antolatu dituzte, Euskal Herriko punta-puntako taldeekin. Alderdi politiko, giza elkarteak eta beste taldeen esku, txosnak gaua igarotzeko beste aukera bihurtu dira.

Kasu egin barraken eremuari, egunsentiak ustekabean harrapatuko zaitu.

Gure aholkuekin amaitzeko, hondarreko egunak ere badu eskaintza berezirik. «Pobre de mi» ospatu on-

gazte talde bat, «Astrainen balsa»-ren akaberran oihukatzen hasi zena. Urteen poderioz egitarau ofiziale-tik kanpoko ekintzarik garrantzitsuena bihurtu zenak, hiriko notableen eta egunkari nagusiaren haserrea piztu zuen. Anitz

dira ekintza honetan salaketa modua ikusi dutenak, alkatea eta zinegotziak parez pare edukita, urteko kontuak zuritzeko profita-tzen zen unea.

Hemingwayk ez zituen Sanfermin zurigorriak ezagutu. Garai hartan,

eguneroko arropa jutzen zen, gehienez ere atorra zuria eta gorri kolorekoa ez zen lepoko zapia. Iruindar gehienek betidanik ezagutu duten jantzia, 60etan jarri zen modan, gazteek bultzaturik.

Jantzi kontuetan ere, azken hamar urteotan zabaldu den beste usadiorik badago, seian, gaueko hamabietan zapi gorria jarri, eta hamalauetan, ordu berean kendu.

Jantzi zurigorria 60ko hamarkadan jarri zen modan.

rren lekuko Villabesaren autobus zerbitzua egun horretarako bertan behera utzi izana. Hala ere, mugitzen den oro baliatzen da egun honetako lasterketa egiteko, hau ere egitarau

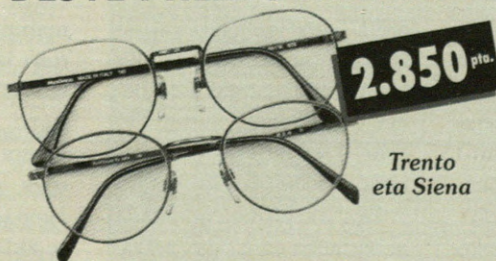
dorenean, asko dira etxerako bidea hartzen dutenak; alta, badira egun horretan ere gaupasa egiteko prest daudenak. Gau hau, kamarreroen gaua deitu izan ohi da, lasaigarri ederra hartzen

baitute. Bederatzi urte igaro dira 'Villabesaren entzierroa' -Iruñean autobusari villabesa esaten zaio-, kamarreroek sortu zutenetik. Urtetik urtera arrakasta handirik erdietsi zuen: ho-

ofiziale-tik kanpoko usadioa. Kalea ez baita eremurik egokiena ohiturak gordetzeko, horretarako ditugu mu-seoak.

PATXI LARRION

BESTE PREZIOEkin EZER IKUSTEKORIK EZ

450 saltegi baino gehiago dituen Estatuko lehen erakunde optikoak bakarrik eskain diezazkizuke betaurreko bildumarik eskusiboenak 2.850 pezetatik aurrera. Eta garrantia guztiekin, jakina.

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

ZERBITZU OPTIKOETAN 1Zba.

Hernani, 4 - DONOSTIA

Uztailaren 4tik irailaren 8ra izango dira Uda Ikastaroak Donostian

Ikasteko eta aisialdirako denboraldia martxan

Euskal Herriko Unibertsitateak Donostiako Miramar Jauregian antolatutako aurtengo XIV. Uda Ikastaroak VII. Europar Ikastaroak uztailaren 4a izango dute abiapuntu. Uda osoan zehar 5.000 pertsona gerturatuko dira emango diren 53 ikastaroetan parte hartzeko.

HIRU kezka nagusik laburbiltzen dute Uda Ikastaroen filosofia: unibertsitate munda indartu, Euskal Herriko imajina zabaltu, eta partaideak Donostian aisialdirako beta izateaz gain, ikasitakoa Uda Ikastaroetan ikasi zu-

Zenbait kurtso balio akademikoa izango dute. (Argazkia: Ander Gillenea).

tela gogora dezaten.

XIV. Edizio bilakatuko den aurtengo honetan aurrekontua 123 miloi pezetakoa (4,8 milioi libera inguru) da, Eusko Jaurlaritza, Gipuzkoako Foru Aldundia, BBV Fundazioa eta Donostiako Udaletxeko kutxetatik bideratua. Diru kopuru honen

erdia baino gehiago irakasleen kontrataziorako erabiliko da; dirulaguntza edo bekei dagokienez, aurtengo luzatu diren 10.000 eskaeretatik, 2.500ek jasoko dute.

Zenbaki guztiek gorakada nabarmena egin dute, antza, baina Uda Ikastaro hauen antolatzaileek gehien azpi-

marratu dutena partaidetza-rena izan da, zeren eta aurtengo 5.000 ikasletik gora espero baitira Donostian. Igoera honek Uda Ikastaroek lortutako heldutasuna agertzen du, baina badu bere alde iluna, izan ere Pello Ellakuria, Ikastaroen zuzendariordeak azaldu digu-

nez, «problema izaten da kanpotik datorren jendea non kokatu zeren eta etor-tzen diren ikasleak diru po-sibilitate konkretu bat dute, eta Donostian ez da horre-lako egoitza askorik»

Nobedade batzuk aurten

HASIERATIK antolatzaileek duten kezka nagusian, hots kalitatearen hobekuntzan, sakondu nahi dute aurten ere. «Jende asko dator, bai, baina jende honen iritzia ezagutzea beharrezkoa da. Inkestak ikasle nabiz ira-kasleen artean banatuko ditugu, galderak zorrozteaz gain».

Unibertsitatearen esparrua hedatzeaz gain, Ikastaroen bitartez ikasleek abantailak lor ditzaten garrantzitsutzat jotzen dute antolatzaileek. Ondorioz, aurten zenbait kurtsoak balio akademikoa izango dute, hau da, kreditu libre bezala ezagutuko dira.

«Beti egotzi izan digute oso serioak garela -azaldu digu Pello Ellakuriak-, eta beharbada egia da. Udak beste ekintza batzuk behar ditu, eta Donostiak kulturaren partehartzeko aukera zabala eskaintzen du gainera».

Euskara aztergai

EUSKARAK Uda Ikastaroetan leku gutxi ez ote duen galdetu diogu Pello Ellakuriari. «Niri galdetzen badi-dazu baietz esango dizut. Gaztelaraz baino askoz ere ikastaro gutxiago ematen dira euskaraz. Proposamenak ere gutxi izaten dira. Gainera batzuetan nabiko larri ibiltzen gara jendea ez baita apuntzen. Ez dakit jende gutxiegi garen, interesik ez dagoen, nekatuta

Aurten 5.000 ikaslelik gora espero dira Donostian. (Argazkia: Ander Gilleneaa).

gauden edo zer, baina hau da gertatzen dena».

Bost ikastaro emango dira euskara hutsean: «Hizkun-

tzen irakaskuntzarako murgiltze programak», «Gaitasun pragmatikoa eta bigarren hizkuntzaren erabilpena»,

«Gerra irudiak Euskal Herriko idazleengan», «Herri Literatura» eta «Euskara biziberritzeko saioak». Azken

53 ikastaro 14 ziklotan

● **Kalitatea:** Osasun zerbitzuan, hezkuntza alorrean eta kalitate orokorraren kontzeptua gestio arloan aztertuko dira hiru ikastaroetan.

● **Zientzia eta Teknologia:** Diseinu industrialaren garrantzia Europan, «Data Management Systems»ak eta perspektiba berriak energiaren sormena eta erabilpenean.

● **Informazio-Zientziak:** prentsa erregionala, telebistako jeneroak, zinemaren mendeaurrena eta tertuliak gaiak jorratuko dira.

● **Gizarte-Zientziak:** Demokrazien arazoak, EBren zabalkuntza, politika ekologikoa, Donostia eta Baionaren konurbanizazioa, sorginkeria eta esoterismoa ziklo honetan aztergai.

● **Euskal Sortzaileak:** 60ko hamarkadako euskal artisten inguruan aritzea izango da helburua.

● **Zuzenbidea:** Justiziaren arazo nagusiak, eutanasia, NBE eta Hizkuntzaren plangintza herri administrazioetan.

● **Ekonomia:** informazioa gizarte berrian eta hezkuntzaren ekonomia besteakbeste.

● **Hezkuntza:** hizkuntzen irakaskuntza, gaitasun pragmatikoa.

● **Historia:** Euskal Herria eta Itsasoa, Masoneria.

● **Hizkuntzalaritza eta Literatura:** Gerra irudiak Euskal Herriko idazleengan, Euskara biziberritzeko saioak, herri literatura.

● **Medikuntza:** bularreko minbizia, ahotza, HIESA Euskal Herrian.

● **Elikadura:** Gastronomia eta elikagaien zientzia, dietoterapia eta prebentzioa aztertuko dira.

● **Psikologia:** Gerontologia, 2000. urteko erronkak, anorexia eta bulimia.

● **Atzerriarrentzako hizkuntzak:** Euskara eta gaztelaniaren erabilpenerako ereduak, historia, kultura...

Rikardo Etxepare: «Unibertsitatea zabaldu eta unibertistateen arteko erlazioa bultzatu nahi dugu»

Ba al dago nobedaderik aurtengo Uda Ikastaroetan?

Ikastaroak badute jada e-
struktura tradizional bat.
Urtero berritzen den ba-
karra egitaraua da. Aurten
gai berriak jorratuko ditu-
gu. Adibidez hizkuntzen
heziketari ziklo berezi bat
eskainiko diogu, hizkuntz
inmertsiorako programa
edota bigarren hizkuntza
batean, hots, euskararen
erabilpenaren inguruan
alegia. Baita atzerriko hiz-
kuntzen zuzenketari bu-
ruzko beste kurtso bat ere.

Badago beste nobedade

bat ere, aurten ospatzen
diren efemeridadeena hain
zuzen. Adibidez Balencia-
garen jaiotzaren mendeu-
rrena edo zinemarena,
baita NBERen bostgarren
hamarkadarena.

Honetaz aparte, gai- nontzekoak aurreko edizioetan bezala ja- rraizten du.

Oraingoan jendearenga-
nako hurbiltasuna bilatu
dugu, unibertsitatetik
kanpo geratzen den jen-
dearenganako. Masone-
riari buruzko kurtsoak,
edo medikuentzat bakarrik
zuzenduta ez dagoen beste

ziklo bat: medicina natu-
rala, HIESa, anorexia,
sendiarteke terapia...
izango dira, besteak beste,
kurtso honetan jorratuko
diren gai batzuk.

Zeintzuk dira kurtso arrakastatsuenak?

Bataz beste partaidetza
gutxien duten kurtsoetan
40 bat pertsona biltzen di-
ra, eta gehienez 200 ingu-
ru. Normalean arrakas-
tsuenak Psikologia, Hez-
kuntza, Nutrizioa eta Gas-
tronomia, eta Zuzenbide-
koak izaten dira.

Eta zein irizpide jarrai- tzen duzue ikasleen

aukeraketa egiteko?

Partaidetzaren kopuruari
muga, askotan, gela edo
aretoen kapazitateak jar-
tzen dio. Beraz, lehenengo
apuntatu direnak posibili-
tate gehiago dituzte kur-
tsoetan lekua lortzeko.

Zer esan nahi du Uda ikastaroak Europar Ikastaroen barne ego- teak?

Duela zazpi urte hasi ginen
Europako zenbait uniber-
tsitateekin elkarlanean.
Urtero, Europako beste
unibertsitate batzuen la-
guntzarekin zenbait kurtso
antolatzen ditugu, askotan
ikastaroen gaiak beraiek
proposatzen dituztela.
Unibertsitate hauetatik ere
ikasle eta irakasle batzuk
hurbiltzen dira Donostiara.
**Zein da Uda Ikastaroen
betebeharra?**

Unibertsitatea zabaldu eta
unibertsitateen arteko er-
lazioa bultzatzea dira hel-
buru nagusienak, baita
gure herriaren imajina ho-
betzea ere.

«Oraingoan
unibertsitatetik kanpo
geratzen den
jendearenganako
hurbiltasuna bilatu dugu».
(Argazkia: Ander Gillenea).

honek euskara aztergai
izango du. Zuzenbide sai-
lean emango den «Hizkun-
tza plangintza herri adminis-
trazioetan» ikastaroak ere
euskara izango du aztergai,
lege aldetiko ikuspegitik.
Iñaki Aguirreazkuenaga

dugu kurtso honen zuzen-
daria: «Arazo asko aztertuko
ditugu. Zuzenbide konpa-
ratutik komunitate elebi-
dunetan herritarrak dituz-
ten eskubideak aztertuko
ditugu; baita funtziona-
rioen eskubide eta betebe-

harrak ere, eta etorkizu-
nean arazo honi beltzeko
eta lantzeko puntuez ere
arituko gara.»

Bestalde, honela mintzatu
zaigu Iñaki Martinez de Lu-
na, «Euskara biziberritzeko
saioak» ikastaroaren zuzen-
daria: «Abiapun bezala Jos-
hua A. Fishmanen teoria
hartu dugu; berreskuratze-
ko dagoen hizkuntza baten
gutxieneko baldintza edo
etapak ezartzen ditu autore
honek. Beraz, bizlari ba-
koitzak teoria hau abia-
puntutzat hartuko du. Ika-

Unibertsitate-aren esparrua hedatzeaz gain, ikasleek ikastaroen bitartez hainbat abantaila lor ditzaten nahi dute antolatzaileek

taro honetan denetarik dago: literatura, hizkuntzaren korpua, eta mahaingurua.

UEUrekin elkarlana

BAIONAN eta Iruñean egiten den Udako Euskal Unibertsitatearekin elkarlana eta lehenengo kontaktuak martxan dira, eta honen garrantzia azpimarratu du Pello Ellakuriak: bere nortasunarekin jarraituz, bakoi-tzak duen esperientzia konpartitzea merezi duela gaineratuz. *«Honek ez du esan nahi bata besteari nortasuna kenduko diogunik, baina elkarlanā garrantzitsua da. Asko poztu nintzen guregana jo zutela entzutean».*

Azpiegitura eta diru aldetik orain arte bezala mantentzea helburu duen Uda Ikastaroen XIV. Edizio hau VII. Ikastaro Europarren

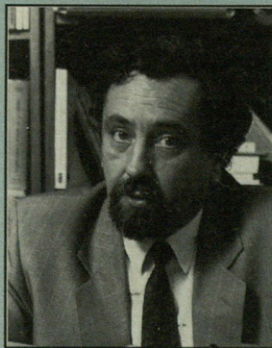
1972an Donibane Lohitzuneko Ravel institutuan lagun bakar batzu elkartu gara. Gure xedea aurreko urtean Baionan antolatutako euskal kulturari buruzko euskaraz egindako hitzaldi eta bilkurei giro askatu batean segida ematea. Ekitaldiari «Udako Euskal Unibertsitatea» izena eman genion. Hala ere, ekintza hura aurrera joan zen eta Donibanetik Uztaritzera pasatu ondoren, Hegoaldeko giroak bidea eman zionean, Iruñan aurkitu zuen kokalekua, gero, nahiz bertan jarraituz, Iparraldea barne beste zenbait tokitan ekintzak eskaintzeko.

UEUren ikastaroek berezitasun bat edo beste leporatu nahi izango banie hauxe litzateke: hasteko maila ahaztu gabe, euskara ez den inongo hizkuntzarik erabiltzen ez dela. Honekin batera eta bigarrenaz, partaide asko Euskal Herriko Unibertsitatean irakasle nahiz ikasle gisa aritzea.

Bestalde, orain hamar urte, Euskal Herriko Unibertsitateak Donostian Uda Ikastaroak martxan jartzea erabaki zuen. Ikastaro hauetan hizkuntzari berez ez zaio begiratzen, horregatik emanaldi bat edo beste ingelesez ematen da, beste batzuk euskaraz eta gehienak gazte-leraz. Honela, aurtén 57 ikas-

barnean dago. Honen esanahia azaldu digu Pello Ellakuriak: *«Europako unibertsitate edo erakunde batek*

Udako ikastaro unibertsitarioak

LUIS BANDRES UNANUE
EAjren Hezkuntz Arduraduna

taro gaztekeraz izango diren bitartean, euskaraz bost baino ez dira izango, eta hauek Hizkuntzalaritzaz eta Literaturaz, edo Hezkuntzari buruz. Dirudenez ikastaro hauetan euskara ez da gai bere buruari begiratzeko baino. Eta hau ez da onargarria.

Egoera hau zuzendu beharko genuke, eta bi ekintza hauen artean, hau da, UEUren eta EHUren Uda Ikastaroen artean nolabaiteko uztarketa egin beharko litzateke. Jakin badakit UEUK esparru nazionala hartzen duen bitartean, Nafarroa eta Iparraldea barne, EHUK Komunitateko hiru lurraldeak baino ez dituela hartzen, baina

honek nahiz bere garrantzia izan, gero hurbil batean nolabait ezabatuko da. Gaur egun EHUren eta NUPen arteko akordioa egina dago eta Iparraldean benetako unibertsitate bat izan bezain laster bide hori jorratu behar da.

Bestalde, diru arazoa daukagu: UEUKo arduradunek ate joka ibili behar dute antolatze-ko behar den dirua erdiesteko, baino, meritu hori aitortu ondoren, errealtateari begiratu behar diogu eta honek zera esaten digu: dirua nola, ekintzak hala. Hau da, Euskal Herriko Unibertsitatearen presuestean txanpon bat baino ez dena UEUren antolamenduan izugarritzko zailtasuna bihurtzen dela, azkeneko honek emaitzak murriztuz.

Azkenik, hizkuntzaren arazoa daukagu eta nire iritziz hau da inportanteena. Datorren ikastaroa hasi bezain laister, urrian, hain zuzen, bi parteak -edo hiru, NUP sartuko balitz- harremanetan jarri beharko lirateke Euskal Herrian udan goi mailako eskaintza komun bat izateko eta eskaintza honetan, diskriminazio positibo baten bitartez, euskarak bere 'tornua' izan dezan: Euskara Jalgi Hadi Unibertsitatara (bai eta udan ere, noski).

bultzatzen dituelako bartzatzen dute Ikastaro Europar izena. Honek abantaila asko ditu, batez ere ez ditu-

gulako bakarrik gure gaiak jorratzen».

IXIAR ROZAS

MATRIKULA ZABALIK: 2 urtetik aurrera

IKASTOLA

ARTAZA AUZOA 84 - Telefonoa: 4642364 - LEIOA-ROMO

Uztailaren 1ean hasi zen Indurain eta Romingerren Tourra

PARIS ERRALDOIEN JOMUGA

Noizbait atzean gelditzeko ordua ere helduko zaio Induraini, baina itxura denez 31 urterekin bere 5. tourra irabazteko prest dago. Seguru asko txirrindularitzaren Urrezko Aroan azaldu zaigu Indurain, eta bere garaipen sorta ahaztuezina izango dugu. Telebisten emankizunak direla medio, badira dozena bat urte kirol hau mimatzen eta ondo baino hobeto

MENDE hasieran sortu zen lasterketa honek, Bigarren Mundu Gerrarekin batera izandako geldialdia kenduz

gero, urteoro mementuko txirrindulari onenak bildu ditu. Frantzia gora eta behe-
ra jardun ondoren, bertan

irabazi dutenen zerrenda-koak denak ere historiako izenak dira. Alabaina, badira bakar batzuk beste guztien

gainetik, emaitza kopurua-
ren arabera urrezko historia horretan leku berezia me-
rezi dutenak. Vuelta eta Gi-
roa ere garrantzitsuak izan
arren, azken batean Tou-
rrean gertatutakoak markatu
baitu betidanik txirrindulari-
tzaren historia.

Anquetil, Merckx eta Hin-
naultek bosna Tour iraba-
ziak dauzkate, 4 momentuz
Indurainek eta 3na Tour
Louison Bobet eta Lemon-
dek, zalantzarik gabe histo-
riak eman dituen txirrindu-
lari handienak. Beste hiru
aipa genitzake zerrenda
osatzeke: Coppi, bi alditan
garaile eta gehiago parte
hartu izan balu bakarren bat
gehiago irabaziko zukeena;
Zoetemelk, behin garaile eta
bost alditan bigarren; eta az-
kenik, zorte txarraren leku-
ko izan zen «Pou Pou» Pou-

Eguzki beroaren indarrak Indurain podiumaren gainera eramanezake berriro.

**Indurainek
orain arte
Tourraren
txapeldun
erraldoiek jarri
duten marka
hautsiko luke 5.
Tourra irabazita**

Uztaila Indurainena da

Tour honetarako Indurain aurreko urteetan bezain ondo prestatu da. Birritan konturatu da desgaste gehiegixko dela Italiara joan eta Rominger edo Berzin aurrean dituela jardutea. Duela lauzpabost urte Giroan azkeneko kilometrotan bakarrik izaten zen egurra baina ordutik hona hura asko aldatu da.

Iaz Tourreko azkeneko astean Italian eginiko soberako lana igerri zuen eta horregatik aurtan nahiago izan du gauzak lasaiago hartu eta Dauphine Libere bezalako lasterketa batean bere indarrak aproban jartztea. Bestalde, urteak aurrera doaz eta prestaketak gorputzari egokitu behar zaizkio. Horrela bizikletarako gogo handiagoz ibiliko da, sasoi puntuan eta indartsuago.

Baina Tourra eta Giroa gutzit ezberdinak dira; Italian *grupetoak* sortzen dira ia etapa guztietan baina Frantzian ihes egiteko

oso etapa gogorra izan behar du. Ondorioz aurrean joan behar da eta horretarako Indurainek erraztasun berezia du, beste edozeinek baino gastu gutxiago egiten du.

Rominger aldiz urduritasun handiko gizona da eta aurrean kolokatuta joateko ahalegin horrek neke handia sortuko dio. Indurainek lau tour irabazi ditu eta horrek errespetu handia sortu du tropelean. Romingerrek berriz, bat ere ez eta hor ibili beharko du egunero sprinterrek in borrokan, zerbait lortu nahian; iaz legez, horrek faktura pasa diezaioke.

Suitzarraren areriorik gogorrrena eguzkia da. Eguraldi freskoarekin nik Rominger Indurainen pareko jarriko nuke baina eguzkipean Atarrabiakoak muskuluak %200 errenditzen jartzen ditu. Tourreko mendia ere oso aproposa du; mendateak luzeak dira baina erritmoan igotze-

Ruben Gorospe
Txirrindulari obia

koak, eta Indurainek daukan esperientziarekin eta hainbeste aldiz bertatik pasata, ez luke inolako arazorik pasa behar.

Badakigu Pantanik karrera apurtu nahiko duela eta Romingerren arrankadaren indarra beldurgarria dela, baina ez zait iruditzen denbora erabakiorra kenderuko diotenik. Duela bi urtetakoa gogoratzen dut: Saint Larien gaizki pasazuela eta Romingerrek lau arrankada jo ondoren, bes-

te bat jo izan balu bertan geldituko zela esaten zidan Indurainek. Baina suitzarra urtetan ere aurrera doa, Giroan gastu handia egin du eta 15-20 eguneko atsedena ez da nahikoa indarra berrartzeko.

Erlojuz kontrako saioetan ere bereziki beroa egiten badu Indurainek diferentziak markatuko ditu; aurreko urteetan beste ez, Rominger alboan duelako, orduaren errekoraren jabe eta Giroan Berzini irabazita. Baina eguzkiak gogotik jotzen badu Indurainek 5. Tourra irabaziko du. Iaz, mendiak gogortu eta erlojuz kontrako kilometroak gutxituz, Tourra Indurainen aurka jartzen saiatu ziren baina alferrik izan zen eta ibilbide klasikora bueltatu dira. Uztaila Indurainena da, besteak baino indartsuago dago eta 6. Tourra ere irabaztea nahi ez badute, hobe lukete antolatzaileek Tourra negu partean jartzea.

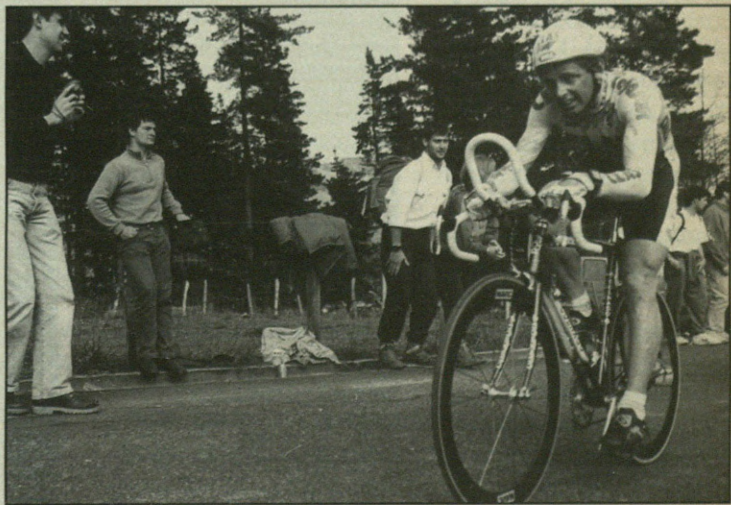
lidor, 8 aldiz podiumera igo zena.

Euskaldunei dagokienez, emaitzak ez datoz bat betidanik erakutsi dugun mailarekin, 90eko hamarkadaren hasiera arte bederen garaipenak garesti suertatu dira, eta esan daiteke lasterketa honi errespetua eta agian beldur pittin bat ere izan zaiola. Nolanahi ere, etapa mordoska badira sakeletan gordeak, besteak beste Ezkerra, Otao, Miguel Mari Lasa, Errandonea edo Nazabalena, Indurain heldu aurretik, Etxabe, Gorospe Cabestany eta Marinorenak

dauden gisa.

Emaitza aipagarrienak ondoko hauek lirateke: Roger Lapébie baionarrak 1937ko Tourra irabazi zuen eta 9 etapa gutzira; Loroño, Aurelio Gonzalez edo Perurena harrigarri batek irabazitako Mendiko sailkapena; KAS taldekako sailkapenean lau aldiz garaile.

Aurtan Migel Indurainek inoiz txapeldun batek jarri duen marka hautsiko

Indurainek ez bezala, Romingerrek euri tantak sentitu gura ditu sorbalda gainean.

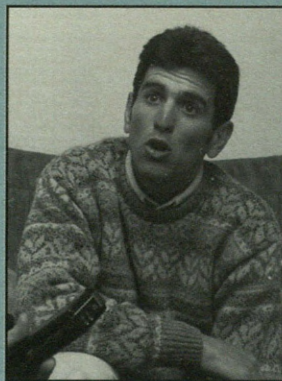
Pantani izan daiteke giltzarria

Aurten denboraldia jarri duten tankeran problematiko samarra izan da Tourra prestatzea. Giroan Tonyk erakutsi zuen formari eustea ez da batere erraza eta horregatik zaila da jakiten, suitzarrak zer emango duen ondorengo egunetan. Planifikazioa aldatu behar izan du; lehen Espainiako bueltatik sasoi puntu onean etortzen zen baina aurten atsedean egun gehiegi izan dira Tourrera etorri bitartean.

Hasieran Suitzako itzulia ere ez zuen bere denboraldian, egun txar bat izan zuen eta utzi egin zuen, baina nire ustez gehiago zuhurtziaz izan zen. Giroa zorroan edukita Frantziara etortzea dudarik gabe

abantaila handia da, Migel, aldiz, bere onenak eman beharrean dago denboraldia salbatzeko; dena den, Giroa Romingerrentzat ilusio bat bazen Tourra aspiraziorik handiena da.

Asko aipatzen da beroak kalte handia egin diezaiokeela baina hasierako berroaldiak izaten dira okerrak, lehenengo bi egunak gaindituz gero ederki moldatuko da. Euripean munduko txirrindulari onena dela esan ohi du Romingerrek eta orain bestela ere handia dela erakutsi behar du. Indurain onenaren segurtasuna eta lasaitasunez ibiltzen da tropelean, badaki erlojuz kontrako saiotan diferentziak aterako dituela eta

Abraham Olano
Txirrindularia

arerioaren erasoaren zain egoten da; Romingerrek berriz jo beharra du, horrek gastu handia sortzen dio eta gainera gaur egun Migel erruberatik ateratzea ezinezkoa da.

Romingerren estiloa ez da aproposa Tourrerako, bera klasiketatik baitator, klasikomanoa dela alegia eta lasterketa mota horietan beti aurrean joatea gustatzen zaiela, bestela lasterketan gertatzen denaz arrastorik izaten ez duzulako. Dena den, mentalitatez aldatu egin duela esango nuke, Giroa lasaigo hartu zuen, ez da iazko Tony. Erlojuz kontrako saioak bere alde ditu Indurainek baina erne mendiko etapetan; Pantani klabea izan daiteke, italiarra eskalatzaile fina da eta erasorako gogoz azaltzen bada, Rominger eta biek ezusteko bat baino gehiago emango diote Induraini.

luke 5. Tourra irabaziz gero, bostak jarraian bereganatuko lituzke eta. Orain arte bost irabazi dituztenen artean gehienak lau irabazi ditu jarraian.

IBILBIDE EGOKIA **INDURAINENTZAT**

ANTOLATZAILEEK era guztietako ahaleginak egin dituzte nafarrak duen nagusitasuna berdintzeko, erlojuz kontra egiten diren kilometroak murriztu edo mendiak gogortuz, baina alferrik. Lemond, Bugno, Chiapucci eta hainbatek amore eman behar izan dute eta orain hurrengo txirrindulari belaunaldia maila gorenera datorren bitartean, Rominger da lasterketan Indurain estualdian jar dezakeen bakarra. Nolanahi ere, Sean Kelly eta Stephen Roche gisako txirrindulariei

gertatu izan zaien bezala, eguzkipean ito ohi dira eta suitzarrari antzerako zerbait gerta dakioke. Romingerrek berak behin baino gehiagotan aitortu duenez, euripean munduko txirrindulari onena da, baina eguzki beroa bizkar gainean dagoe-larik jai dauka. Hotz ala bero, sufrimenduak sufrimendu, aurretik ala atzean, txirrindulariarentzat, mundialetara futbolari bati bezala, Tourrera joatea denboraldi guztiko lana ezagutzea da; finean, munduko berrehun txirrindulari onenen arteko zerrendan egoteko gai dela, alegia. Parisera iristearekin bakarrik, hurrengo denboraldirako txirrindulari guztiek tropelean lekutxo bat segurtaturik izango dute; ez da sari makala.

MARTIN AGIRRE

*1973tik bideak idekitzen
Hasi ginenetik helburuak argi
Lurralde mugak gaindituz
Hizkuntzaz gogoak elkartuz
Hego eta iparraldeko lankidez
Erdizka osaturik lantegia
Gaurko eta biharko beharrer
Erantzuna emaitako gertu.*

INDUSTRIA

OSAGAI

HORNITZAILEAK

IRIAT

ELEKTRONIKA

ETA ELEKTRIZITATE

ARLOETAN

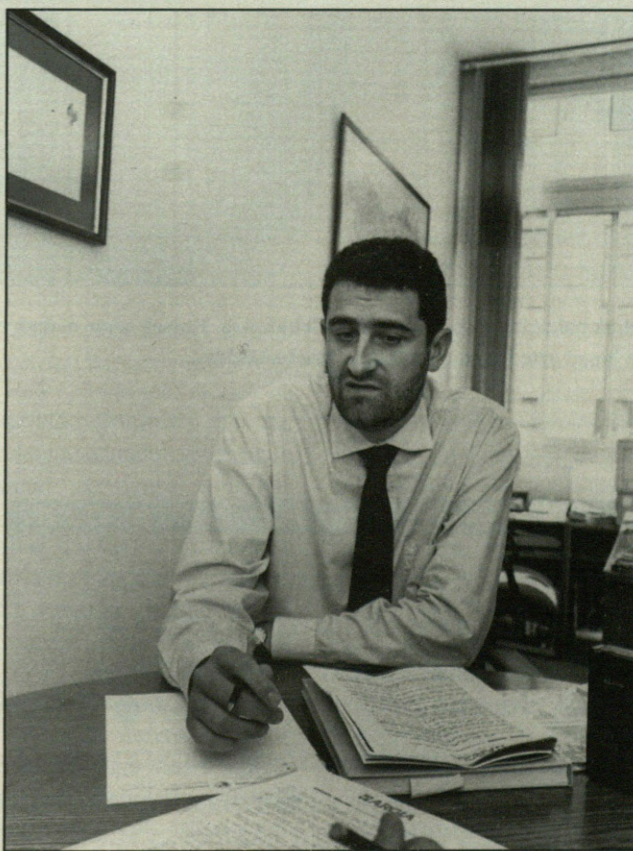
Tel. 07/33 59 20 03 82 - Fax: 07/33 59 20 46 39
BEHOIA BIDEA 26 - 64700 HENDAIA

«Euskararen famili bidezko transmisioa da lehentasunetako bat»

Xabier Aizpurua Ikerketa eta Informaziorako zuzendaria da Mari Karmen Garmendiaren sailean. Bere ardurapean bildu eta argitaratua da Eusko Jaurlaritzak liburu batean plazaratu berria duen «Euskararen jarraipena» azterketa zabala.

Azterketan atera dituzuen ondorioen artean, Euskal Herrian aniztasuna da nagusi.

Hizkuntza aniztasunaren ikuspegitik, badira euskaldunak guztiz nagusi diren gunek eta beste batzuk erdaldunak nagusi direnekoak. Jarreraren edo erabilerraren aldetik beste hainbeste. Bilakaeraren aldetik be-

«Euskararen ekarpena askoz gehiago nabarituko da aurten hasi eta datorren urtean egin nahi dugun inkestan». (Arg.: J. Olalde).

zala, gunek batzuetan euskara galtzen ari da eta beste batzuetan irabazten.

Hiru administrazio, hiru bizkuntza politika. Hor ere aniztasuna.

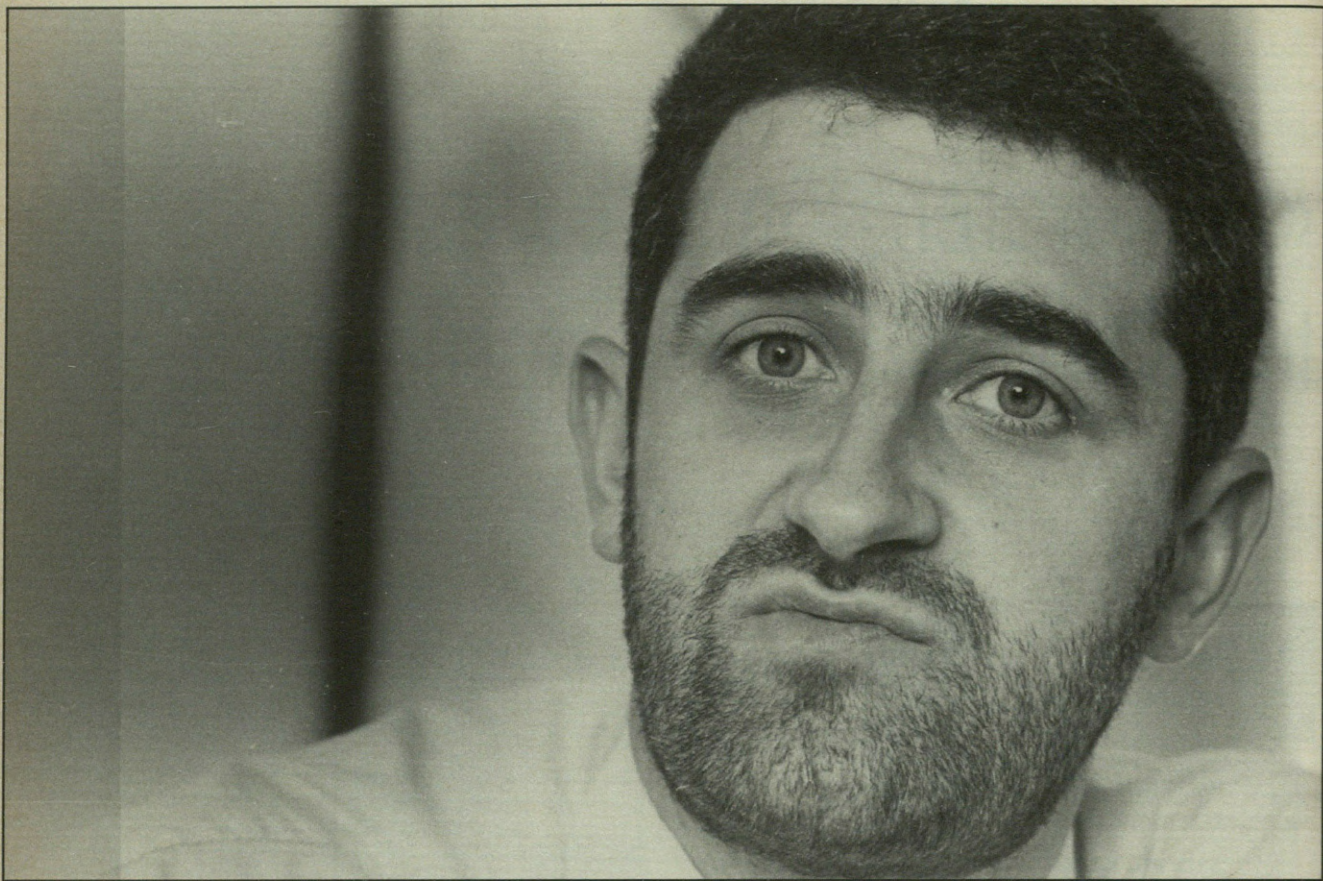
Euskal Autonomi Elkartearen egin den hizkuntza politikak hizkuntza gaitasunaren galera etengabe egin du, eta irabazte prozesua hasi da: hiztunak gehitzen, erabilpena

handitzen, jarrera hobetzen. Iparraldeko hizkuntza politikak aldiz euskararen galera areagotzen du, transmisioaren ikuspegitik bezala gaitasunaren eta erabilpenaren ikuspegitik. Horiek dira bi muturrak.

Liburu honetako datuak 1991koak dira, eta 16 urtetik gorako biztanleak aztertu ziren. Honek eragozten du hizkuntza politiken benetako emaitzak argi azaltzea. Hiztunen irabazirik handiena, Hegoaldean eman dena gehienbat, ez da hor jasotzen, asko 16 urtetik beherakoak direlako. Eta Iparraldean ere ikastolen eta berreuskalduntze eta alfabetatze prozesuen bidez berreskuratu direnak ez dira azaltzen. Euskararen ekarpena askoz gehiago nabarituko da aurten hasi eta datorren urtean egin nahi dugun inkestan.

Euskaldun elebakarrak %1 dira eta elebidunak %21. Abiapuntu abula.

Euskaldunok oso gutxi gara, egia da, eta elebakarrak desagertzeaz daude, zaharrak dira. Hogei urte barru desagertuko dira 16 urtetik gorako euskaldun elebaka-

«Gaur 13-14 urtekoen artean erdiak baino gehiago dira, EAEn, elebidunak. Horiek seme-alabak ekartzen hasten direnean izango da aldaketa nagusia, hamabost edo hogeit hamar urte barru». (Argazkia: Joseba Olalde).

rrak. Dena dela, horiek gaur 20.000tik gora dira, eta horien eskubideak nola dau-den ikusi behar da. Elebidunak, aldiz, eta zorionez, gero eta ugariagoak dira. Eta hau gaztelerazko eta frantseseko elebakartasunaren kal-tetan da.

Kopuruok gune soziolin-guistikoka begiratu behar ditugu: euskaldunak %80tik gora diren lekuetan euskal-dun elebakarrak %13 dira. Eta hori kontuan hartzekoa da.

Euskaldungoa itxuraldatu egin da urteotan.

Aldaketa nagusia zera da: euskaldungoaren gehien-go gaur ez dago barnealdeko edo arrantzale herri txi-kietan, hirietan baizik. Ara-ban 22.000 euskaldun dau-

de, Aramaion %80 izan arren ez dira bi milara iristen eta Gasteizen %10 izanik 16.000 inguru dira. Euskaldunak hiritarragoak dira, baina beste aldetik askotan eus-kaldun berriak dira, harre-man sarea erdalduna dute-nak. Euskaraz hitz egiteko ez dute euskaldun zaharren erraztasuna, eta hitz egiteko aukerak ere urriagoak dituz-te.

Aldaketen artean, bizkuntzaren transmisioan gertatu dena eta euskaldun berrien fenomeno aipatu behar dira.

Urte luzez euskarak trans-misioan galera handiak izan ditu eta hori, EAEn ba-tez ere, eten egin dela dirudi: famili bidezko transmisioak gero eta garrantzi handiagoa

du. Eta hizkuntza politika-ren aldetik lehentasunetako bat hori izango da. Baina hizkuntza erabilpen eremu guztietara zabaltzea nahi badugu, ezinbestekoa da hiztun berriak irabaztea eta hizkuntzari arrotz zaizkion eremuetara sartzea.

Oso garrantzizkoa da eus-kaldun berrien ekarpena. Baina beren erabilera bermatzeko baldintza batzuk bete behar dira. Harreman sarea euskalduna izatea, batetik, eta euskaldun be-riena ez da izaten. Bigarre-nik, euskaraz erdaraz bezain

erraz mintzatzeko trebeta-suna dago. Eta hori ere be-rrietan erabilpenarekin lor-tzen da.

Berreuskaletze prozesuaren birformulazio bat behar da agian.

Euskara ikasten saiatu diren asko ez dira inoiz ongi lor-tzera iritsi. Gure inkesta ez da hori ebaluatzeko egina, baina bizpahiru erreflexio gai aurreratzen dizkigu. Ba-tetik, zein den euskaldun-tze-alfabetatzearen emaitza eta horiek hobetzeko bi-deen eztabaida piztea. Bi-garrenik, adinekoen euskal-

“**Famili bidezko transmisioak gero eta garrantzi handiagoa du; hizkuntza politikaren lehentasunetako bat hori da**”

duntze-alfabetatzearen bi-
dez espero behar duguna
zer den. Asko ari dira esaten
eskolari ez ote garen eman
dezakeena baino gehiago
eskatzen.

**Azterketan bizkuntzare-
kiko leialtasuna aipa-
tzen da, eta kontzeptu
bori nabiko eztabaida-
tua da.**

Euskaldunek euskaraz hitz
egin dute luzaz besterik ez
zekitelako, edo zenbait gu-
netan —familiar...— beste-
rik erabiltzen ez zelako.
Gaur, elebidunek euskaraz
hitz egiten dute aukera du-
tenean, bi hizkuntzetatik
edozein erabiltzeko gai iza-
nik ere. Errazago egiten du-
telako, edo gune euskaldu-
netan bizi direlako, edo
ahalegintzeko erabakia
hartu dutelako. Inertzia ala
leialtasuna, ez da eztabaida
garrantzitsua: baldintza bat-
zuk betetzen direnean hala
egiten dute, eta hori da in-
portantea.

**Erabilera garantizatuko
duen ezagutza lortzeko
denbora asko beharko
dela diozue.**

Helburua euskararen erabi-
lera eremu guztietara zabal-
tzea bada, ezinbestekoa da
ditugun hiztunei eta erabi-
lera eremuei eutsi eta hiztun
eta eremu berriak irabaztea.
Euskaraz gehien etxean egi-
ten da, gero inguruko au-
zoan, apaizarekin, lagunar-
tean eta haurren irakaslee-
kin, gutxiago lanean eta
gutxien eremu formaletan.

Eremu guztietara iristeko
epe ertainera begiratu behar
dugu. Gaur eskolatzen ari
diren haurrak familiak osatu
eta beren haurrei euskara
transmititzen hasten dire-
nean, belaunaldi hori izango
dugu lehenbizikoa kopuru
handi batean lehen hizkun-
tza euskara duten elebidu-

nak sortuko dituen.

**Aldaketa bori urtetan
koantifikatu al daiteke?**

Jo itzazu hamabost bat urte.
Gaur 13-14 urtekoen artean
erdiak baino gehiago dira,
EAEn, elebidunak. Eskolan
oro har laster %60 bat izango
dira elebidunak. Horiek se-
me-alabak ekartzen hasten
direnean izango da aldaketa

nagusia, hamabost edo ho-
gei urte barru.

Erabilera handitzen doala
diote ikerketa guztiek, gu-
reak, EKBrenak edo Siade-
corenak, eta hori gazte ge-
hienak euskaldunberriak
izanda eta ingurua guztiz
euskalduna izan gabe. As-
koz hazkunde handiagoa
izango da aipatzen dugun

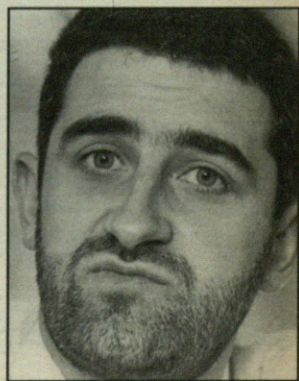
**«Hemen proposatzen diren
lehentasunak ez dira gaur
aurrekontuetan ageri».**
(Argazkia: Joseba Olalde).

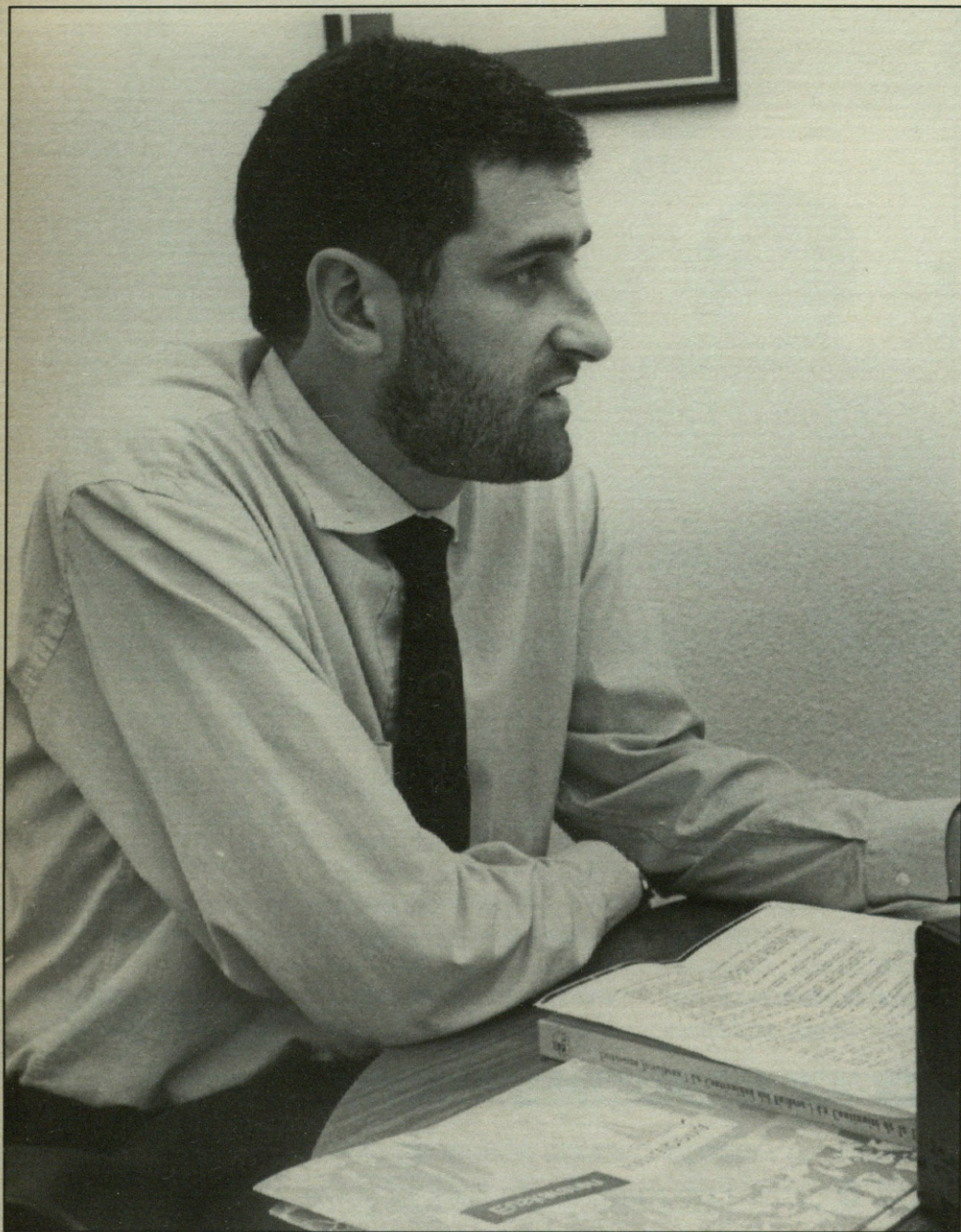
NORTASUN AGIRIA

Donostiako Añorga auzoan sortua da duela

34 ● Elene Etxezarretak eta biek bi seme
dituzte; eta azken zortzi urteotan Gasteizen
bizi da ● Añorgako ikastola bere etxean sortu
zelako poza adierazten du, eta Santo Tomas
Lizeoan ikasia da ● Donostiako EUTGn egin

zituen euskal filologiako ikasketak ● Hernanialdeko AEK-ko
arduradun izan zen, Rikardo Arregi euskaltegiaren sortzaileetakoa
eta 1. Korrikaren Gipuzkoako arduraduna ● Hizkuntz Politikarako
Zerbitzuan Gabinete Teknikoko buru izana da ● Kirolzalea, pilotan
egiten du ● Mendi ibilaldiak atsegin ditu, eta oporretarako
Pirinioetako egonaldia du gehien maite

Gero eta gehiago dira aisialdi programak sustatzen dituzten udaletxeak. Horrek ere lehentasunetako bat izan behar du gure hizkuntza politikan. (Argazkia: Joseba Olalde).

epe horretan.

Lebentasanak zein dira, biztun berriak sortzea ala erabilera eremuak irabaztea?

Biak batera, bata egiteagatik ezin dugu bestea baztertu. Baina ditugun bitarteko urriei ahalik eta etekin one-nak atera behar dizkiegu. Oso euskaldunak diren herrietan esfortzu txiki batekin

lor dezakegu biztanleek egunaren 24 orduak euskaraz bizi ahal izatea; batzuetan idazkaria edo medikua euskalduna izatearekin aldatzen da asko. Hiri handietan, biztanle guztientzako politika batek baino etekin hobeak emango dizkigu gazteei begira antolatuak: eskolaz kanpoko jardueretan euskaraz bizi ahal iza-

teko aukerekin, adibidez.

Euskararen kontra posizionatzen den multzo handia ageri da.

Ia %40 euskararen aldeko jarrera batean dago. Heren bat ez alde eta ez kontra. Eta laurden bat euskararen sustapenaren kontra dago. Aldekoak kontrakoen ia bi halako dira, eta heren bat dago tartean. Espero ez zitezkeen

datuak direla esan dute batzuek, baina guk espero genituen. Jarrera hizkuntza gaitasunaren arabera aldatzen da: euskaraz dakitenen artean aldeko jarrera, noski, askoz handiagoa da. Jatorriak ere zerikusia du, kultura nortasunak, euskaldun sentitzeak...

Lekurik txarrenean nafarrak gelditu dira. Entzun da horien jarrera neurtzeko baremo egokiena erabili ez ote den...

Idatziz behintzat ez dut gure inkestaren metodologiari buruzko horrelako kritikarik irakurri. Nafarroan kontra %54 azaltzen dira; aldekoak %22 dira, baina beste laurden bat bada ez alde eta ez kontra dagoena, eta hori gureganatu egin behar dugu. Iparraldean ere ia hamarretik lau dira ez alde ez kontra daudenak. Eta EAEn ere aldagetak badira. Ondorioz, politikak tokien arabera egokitu behar dira.

Egoeraren ikuspegi baikorregia eman duzuela ere esan da.

Balorazio baikor gutxi egon daiteke, baloraziorik ez baita apenas egiten, datuak eskaintzen dira. Euskalgintzan eztabaida bat egon dadin materiala da. Ez gaitasun aldetik, ez erabilera aldetik, ez jarrera aldetik, ez dira datu baikorregiak. Hori bai, zenbait aurriritzi hankaz gora jarri du: euskara eskolak salbatuko duen ustea, adibidez. Famili bidezko tran-

“ Herritarren ia %40 euskararen alde dago, herena ez alde eta ez kontra, eta laurden bat kontra”

«Bigarren azterketa martxan dago jadanik eta 1996ko uztailean izango ditugu emaitzak»

salbatuko duen ustea, adibidez. Famili bidezko transmisioaren garrantzia azpimarratzen du. Erabilera gehien baldintzatzen duten faktoreak ere argi eta garbi azaltzen dira.

Eztabaida aipatu duzu. Hori martxan al dago?

Datuok kaleratzea bera eztabaida hasteko modua da. Eztabaidak zabala izan behar du eta euskalgintzan ari garen guztiok hartu behar dugu parte hausnarketan.

Eztabaida bat euskalduntze-alfabetatzearen inguruan behar da. Jende bat ari da horretan. Bigarren bat, emaitza horiek nola hobetu. Nik esango nuke azterketa honetan proposatzen diren lehentasunak eta gaur aurrekontuetan ageri direnak ez direla berdinak. Hizkuntza transmisioa ez da lehentasun osoz ageri aurrekontuetan, eta gainera oso iniziatiba gutxi ikusten dira.

Transmisioa ageri zaigu beti lehenetsun gisa.

Bi urte eman ditugu HABE, HPIN, udal batzuk, EKB, UEMA eta abarrek transmisio programa bat diseinatzeko, programa piloto bat jarri genuen martxan eta orain gabiltza zabaltzen, eta aurrekontuetan oso eragin txikia du.

Beste adibide bat: gero eta gehiago dira aisialdi programak sustatzen dituzten udalak. Eta gure diagnostikoaren arabera lehentasunetako bat izan behar du, eta

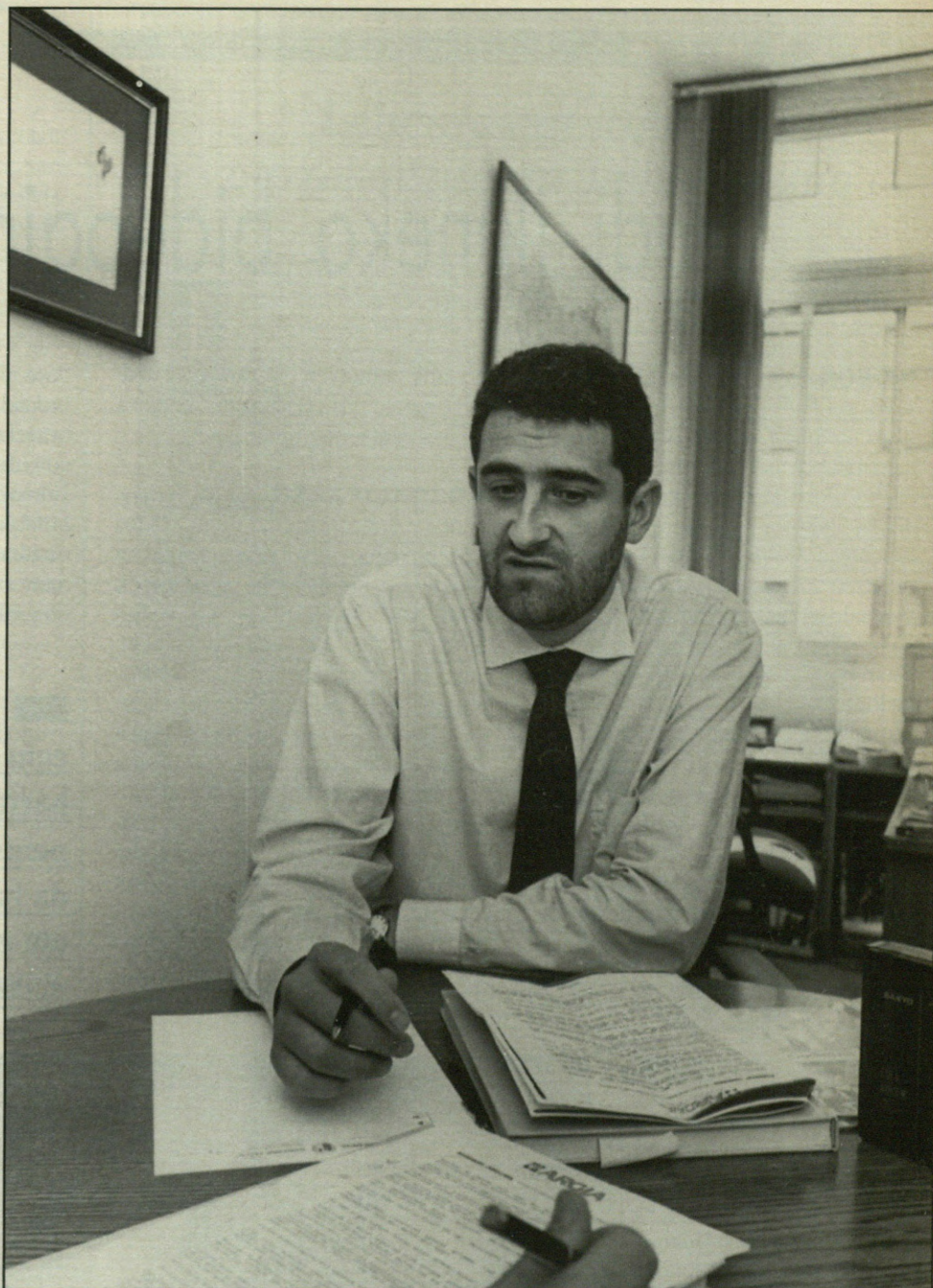
oso gutxitan da hola.

Hiru administrazioek hartu dute parte azterketa bonetan. Aurrerapausorik izango al da bonetan?

Egin den lana denen artean egin da. Zabalkundeko liburuskak ere hiru administrazioen artean ateratu dira, eta hiruretan zabaltzen da. Bigarren azterketa soziolin-

guistikoa jadanik prestatuta dago, otsailean bertan hasi ginen lehen urratsak ematen. Urte bukaeran hasiko da datu bilketa eta datorren uztaileko izango ditugu jada ustiaketa eta emaitzak. Joan den astean hitzartu zen zein izango den galde sorta.

**KIKE AMONARRIZ
PELLO ZUBIRIA**

«Nafarroan kontra %54 azaltzen dira; aldekoak %22 dira, baina beste laurden bat bada ez alde eta ez kontra dagoena, eta hori gureganatu egin behar dugu». (Arg.: J. Olalde).

Irudi iluneko bideogintza

BIDEOA eta musika aspaldi ezkondu ziren, eta harreman honetatik emaitza ugari sortu eta sortzen ari da, aurten hamargarren edizioa bete duen Gasteizko Bideo Jaialdian ikusi ahal izan denez. Jaialdia hasi zenean apenas ezagutzen zen gure artean bideoklipa jorratzen zuenik, eta orain berriz, musika talde askotxok heltzen dio doinuak irudi bidez aukezteari, modu honetan promozioari atea zabaltzen dizkiotelakoan. Ezkontza honetatik sortutako lan artistikoak ordea, ez du duela hamar urte gure artean antzematen zitzaion zabalkundea ezagutu, hots, bideoklipak eztanda egin eta bazter guztiak harrapatuko zituela pentsatzen zen, baina ez da halako *boomik* gertatu, eta errenka ari da, hedapen egokia lortzeko eta merkatuatzeko arazo larriak direla medio makuluak askatu ezinean, sostengatzeko

modurik aurkitzen ez duela. Hauxe bera aipatu da Gasteizen, emaitza onenak saritzeko orduan.

BIDEOKLIPAREN itzalik nabar-menena hedapenarena dugu. Batez beste bizpahiru milioi pezetan xahutzen dituzte Euskal Herriko disketxeek (talde batzuek beren kasa ere egiten dituzte) bideo bat egiteko orduan. Kostu handia eskatzen du, are telebistan emititzeko soilik balio duela kontuan harturik. Oso aukera murrizta beraz, eskaintzen zaiena. Telebistek gero eta utziago dituzte gainera, musika programak, ez dago klipak promozionatzeko propio egindakorik eta ematen direnean ez dira inoiz osorik ematen, zatika baino, 20-30 segunduko iraupenaz, lan osoaren mamia ikusteko aukerarik eskaini gabe. Gauzak honela, konpainiek atzera egiten

dute produktu hauetan inbertitzeko orduan, izan ere errentagarriagoa zaie bestelako bitartekoak (aldizkariak, adibidez) baliatzea taldeak promozionatzeko. Kostu aldetik garestiak eta irtenbide askorik gabeak izaki (aipatu dugunez telebistan apenas eta merkaturuan ez dute batere presentziarik, ez dira saltzen), kliparen mundua itzalez

■ **Bideoklipak eztanda egin eta bazter guztiak harrapatuko zituela pentsatzen zen, baina ez da halako boomik gertatu, eta errenka ari da, makuluak askatu ezinik**

Euskal Herrian egun administrazioarekin euskaraz jarduteko eskubidea mugatua dela eta, honi irtenbidea eman asmoz, kargu politikoen euskalduntzeko ekimena bultzatu du EKBk. Horretarako beharrezkoa ikusten du EAEko hizkuntz eskakizunen dekretua hobetzea eta berdin Nafarroako Foru Dekretua. Lau zatitan garatu du proposamena, eta dagoeneko sindikatuen aurrean aurkeztu du. Jose Antonio Ardanzari eskutitza bidali dio hau guztiaren berri emanez. (Argazkia: Ander Gillenea).

beterik irudika daiteke. Itzalez beterik eta irudi ilunez.

ITZALAK itzal, Gasteizko lehiaketak laguntzarik ekartzen die egileei, sari bat irabazteko aukeraz gain, bestela hainbatetan oharkabean pasatzen diren lanak ezagutarazteko modua eskaintzen baitu. Eta askotxo dira parte hartzen duten egile berriak, nahiz eta baldintza kaskarretan eta aukera gutxiarekin (izan ere, disketxeek hasten diren egileen alde apostu egitea baino nahiago izaten dute, diru dexente jartzten dutenez jokoan, egile sonatu, zinema zuzendari edota kanpoko jende espezialduarengana jotzea) bideoklipari heldu diotenak. Guztiek badute gurean maisu handi bat, Manolo Gil, aurten ere euskarazko hitzak dituen bideorik onenaren saria jaso duena. Hamaika sari eta lan burutu ditu formato honetan, eta erreferentzia nagusia bihurtu da Manolo Gil. Hasten diren egileen aldeko jarrera eta telebistak bideogileei eskaini ohi dien tratu eskasa azpimarratu izan ditu, behin eta berriz.

GASTEIZKO lehiaketaren edizio honetan, hainbat irudiren presentzia ugaria aipatu zuten sari banaketako ekitaldian epaimahaiekoek: kanpusantuak direla, hanketatik zintzilik dauden gizakiak... estetika beltz edo *goreak* gero eta jarraitzaile gehiago ditu, antza. Sortze edo kreaizio aldetik antzeman daitezkeen joerek ematen digute zer pentsaturik.

Berdin baliatu zuten ikuspegi beltz hori epamahaiekoek azken pregoia egiterako orduan, egun bideogintza-aren panorama dramatiko delako esan baitzuten. Zergatiak lehen aipatu ditugu. Irtenbideak falta dira, aurrera egiteko modua. Merkatura zabaltzeko orduan, askotxo hitzegin da bideokasetaren formulaz (taldearen ibilbidea eta bideoklipak jasotzen dituen), baina ez da zentzu honetan urratsik ematen. Komunikabideen aldetik ez da esku hartzen...

J.J. PETRIKORENA

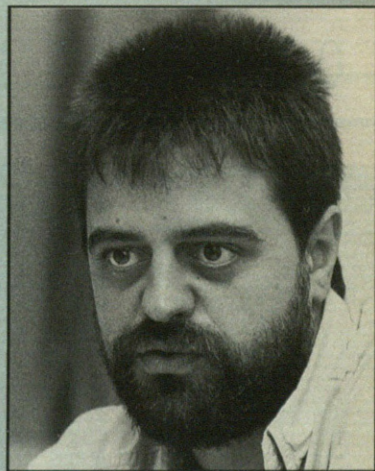
MINTZOAK MINTZO

Lehentasun kontua, aurrekontuetan lehentasuna

EUSKAL Herriaren bizitza gasteizentrismoaren arabera begiratze-ko ohitura handia barneratu dugu euskaldunok eta hori dela medio norabideak zehazteko gaitasuna mendebaldeko hiru herrialdeetako dinamikan baino ez ikusteak harrokeria faltsu batez moztu egin du euskalgintza-aren arrastoa. Beste lurraldeetan bizi diren euskaldunei eta euskaltzaileei zer irakatsi eta zer eskeini baino ez baikeneukakeen.

EKAINAREN 17an Kanbon bildutako Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoako kultur elkarten ordezkarien aldetik zer ikasi eta zer jasorik badugu ordea, oparoa gainera. Kultur dinamikan euskarari lehentasuna eman eta euskaldun euskaltzaileek dituzten indarrak politikan aurkitzen diren gakoak astintzeko eraginkor bilakatzearen aldeko apostu argia agertu baitute Euskal Konfederazioaren bultzatzaileek.

Oso ikuspegi argi bezain oinarrikoan finkaturik gainera: bakoitzak garatzen duen lan propioaz gain, elkartu beharra dagoela eta elkargune horren dinamikak, eraginkorra izan dadin, irekia, zabala eta herrikoia behar duela izan.

XABIER ALEGRIA

KULTUR taldeek ez badute bizitasunik erakusten euskararekiko atxekimendu mekanismo sozial motibatzaileenak porrot egitera daude kondenatuak eta euskalgintza estadistika espezializatuaren muga hotzetan indargabetzen den lekukotasun hutsala izaten buka daiteke. Kulturgintzan irudi mediatikoa gailendu zaigun euskal lurralde honetan euskararekiko identifikazio afektiboa, sortzailea berpiztu beharra dago, kulturgintzan euskarari lehentasuna emanez. Iparraldetik datorren haize berri horri kasu eginez.

Eta asmoak egi bihurtu daitezkeen, euskara lehentasun bilakatu elkarte guztien dinamikan, instituzio guztien kultur suspertze egitasmoetan, bi-tarteko ekonomiaren planifikazioan. Baliabideen banaketaren ondoren, eskupeko gisa instituzioek banatzen dituzten gutxiengo kolpatuekiko elkartasun zuriaren islada diren laguntzatxo lasaigarriak behin betiko albo-ratuaz.

TXUTXU - MUTXUKA

ORTZADAR TALDEAREN JARDUNALDIAK ETA ARGITALPENA

ORTZADAR Iruñeko euskal folklore taldeak «Herri sendagintza» deituriko jardunaldiak antolatu ditu urriaren 18tik 21era, herri kultura eta gaisotasunen mundua aztertzeko. Honekin batera, «Sukil» titulupeko kultura tradizionalaren koadernoak plazaratzen hasiko da. Lehen alean, 350 orrialdetan zehar, aurreko jardunaldietan aritutako hogeiki ikerlarik «Herri kirolak eta jokuak», «Emakumea herri kulturaren» eta «Mito, errito eta sineskerak» gaien inguruan aurkeztutako lanak jasoko dira.

NOR - NORI - NORK

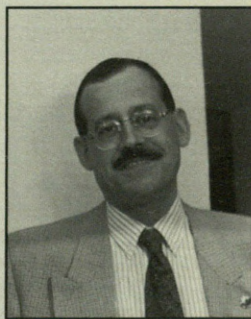
KONTXU ODRIOZOLA

telebista alorrean («Goenkale-n egin lanagatik»), Aitor Mazo antzerkian («Mephisto») eta Karra Elejalde zinean («Días contados» eta «La madre muerta») izan dira Euskal Akto-reen Batasunak estreinekoz banatu dituen sarien irabazleak. Donostiako Victoria Eugenia antzokian egin zen Jajaldian bestalde, Txema Blascok Besarkada sari berezia eskuratu zuen, ibilbide oso baten ordainetan. Umorea nagusitu zen ekitaldian ●

PELLO ESNALI

azken hogeiki urteotan idatzitako bertsoak argitaratu dizkio Sendak Auspoa sortan, «Itzuli naiz» liburuan. Antton Kazaboni ere berea kaleratu dio, «Koskote-nekoak» izenekoa, zortzi urte hauetan bildutakoak jasoz. Bi hauekin guztira 231 liburu egin ditu Auspoak. Egun ordea, argitaletxea baztertu dutelakoan dago Antonio Zabala, eta batipat bertsolariei leporatu die Euskal Herria osoan 120 harpidedun soilik izatearen errua ●

F. LARRAKOETXEAK

bete du Iñaki Irustak Opera Lagunen Bilboko Elkartean utzitako aulki eta bera izango da aurrerantzean lehendakaria, zalaparta handiz egin diren hauteskundeetan hala erabakita. Izan ere, elkarteak 400 bazkidek bertan behera utzi nahi izan zuten aukeraketa, deialdia ez zela zuzena argudiatuz. Urteroko Bilboko Opera Denboraldia sendotzea eta Elkartean bizi duten itsaso zakarra baretzea aipatu ditu lehentasunen artean ●

TELAK

■ ESKOLA MAPA

Euskal Autonomia Elkarteko irakaskuntza sistema berrantolatzea datorren eskola mapa aurkeztu berri du Inaxio Oliveri Hezkuntza sailburuak. Maparen arabera, 25 eskualde antolatu dira. Honakoak: Enkarterriak, Meatzaldea, Barakaldo, Bilbo, Nerbioi, Arratia, Txoriherri-Mungia, Uribe-Kosta, Ibar Ezker-rra, Busturialdea, Lea-Artibai eta Durangaldea Bizkaian; Aiara, Gasteiz, Errioxa eta Ekialdeko Lautada Araban; eta Deba Behea, Deba Garaia, Urola-Kosta, Goierri, Tolosa, Lasarte, Donostia, Olereta eta Bidasoa Behea Gipuzkoan. Eskualde guztietako bakoitzak irakaskuntza ez-unibertsitarioko eskaintza osoa bermatuko du. Zentru-tipoei dagokionez, haur eta lehen hizkuntza ematen dutenak izango dira batetik, bi lerro eta hizkuntz eredu bat edo birekin; bestetik, bigarren hezkuntzakoak, eta hauetan derrigorrezkoa izango den zikloaz gain, batxilergo bi mota, eta batzuetan Lanbide Heziketa ziklo bat ikasteko aukera izango da. Ikastetxe bakoitzean bi lerro eskainiko dira, hizkuntz eredu bat edo bikoak. OHoko irakasle espezializatuek izango dute lehen zikloa irakasteko gaitasuna, eta lizentziatura, Ingenieritza edo Arkitektura titulua dutenak bigarren hezkuntzako azken zikloa (16-18 urte) emateko.

Mapa finkatzeko lehen fasea abian da, eta dagoeneko, irakaslegoaren hizkuntz eskakizunen egokitzapena, Lanbide Heziketarako proposamenak eta Derrigorrezko Bigarren Hizkuntzak (1996ko irailean abiatuko da) eskatzen duen irakaslegoaren berrantolaketa aztertzen ari dira.

Jose Mari Larreak «Nafarroako idazleak II» liburua plazaratu du Pamielarekin

«Momentu honetan pentsatzen duen jendea batez ere Nafarroan dago»

Duela zortzi urte kaleratu zuen Nafarroako euskal idazleei buruzko lehen liburua, eta hari jarraikiz, bigarrena eskaini digu, Lehen Mundu Gerratik abiatu eta 70eko hamarkada bitarteko hamazazpi idazlek kazetaritza munduan egindako lanak erakutsiz. Horretaz aritu zaigu luze.

Nafarroako hamazazpi idazle bildu dituzu. Autore ezagunak al dira?

Ezagutu, ezagutu, Hegoaldean ez dugu inor ezagutzen... Patxi Zabaleta edo

Larreko bat bai agian, baina besteak...

Aurretik aipatu ez den

idazlerik deskubritu al duzu?

Fermin Ixurko bera, guztiz ezezaguna dugu. Bere artikuluetan ikusten da oso ondo ezagutzen zuela jendeak nola hitz egiten duen, eta aldi berean, kiasikoen berri zuela, nahiko arraroa hori, argitaratu gabeak zirenez inortxok ez zituen-eta ezagutzen.

Diren guztiak bildu al dituzu?

Askoz gehiago ere badira. Baina liburu hau jeneroka antolatu dudanez, kanpoan geratu dira hainbat, ez baitiet entseguak erreparatu, ezta pilota kronikei ere, esate baterako. Bada jende bat gero, bere antologiak prestatzen ari dena, eta horiek ere ez ditut aipatu.

Zer irizpiderekin antolatu duzu liburua?

Kronologia aldetik mugatu dut: Lehenengo Mundu Gerraren ostean «Gure Herria» sortzen denetik, 1977an desagertzen den arte. Urte horretan izan ere, Pedro Díaz de Ultzurrunek «Diario de Navarra»-k egiten zuen nafar hizkuntzaren orria utzi

Euskal prentsa ez dela egun sortu azpimarratu nahi izan du Txema Larreak. (A.: Marisol Ramirez).

zuen. (Momentu honetan gauza kuriosoa gertatzen da orri horrekin: nabarristen eskuetan dagoen egunkarian Gipuzkoako bi apaizek egiten dute euskarazko orria).

Iparraldetik bi mundu gerren arteko artikulua jaso ditut batez ere, eta Hegoal-detik, Espainiako gerratik hasi eta datozen 40 urtetan argitaratu dena.

Epe honetan beraz, jende honek kazetaritza mailan egindako ekarpena aldarrikatu nahi izan dut.

Ekarpenari buruz, zer azpimarratuko zenuke?

Lehenik eta behin euskal prentsa ez dela «Egunkaria»-rekin sortu. Garai batean ARGIA kanpaina bat egin zuen, «Gu gara euskal prentsa» lelopean, «Herria» aipatu gabe, eta geroztik, «Egunkaria» sortu ondotik, ildo bereko kontuak aipatu izan dira. EHUn tesi bat egin da, non esaten den «Egunkaria»-rekin hasten dela prentsa. Ez da horrela. «Eskualduna»-rekin hasi zen, eta zoritxarrez, egun ez dago inon bilduma oso bat. Lan honekin azaltzen dudanez, batez ere espainolaren bidez deskubritzen ari garena hizkuntzaren aldetik asmatua dago.

Zer dela eta antolatu zenuen lehen liburua idazleka, eta jeneroka hau?

Lehen liburuarekin hasi ginenean, gure ustez onenak lapurtarrak izan arren, idazle ezezagunei heldu behar geniela pentsatu genuen, Larreko eta gisakoei. Ez genekien bildutako materiala-rekin zer egin, ortografia aldatu eta baturatu, edo bere horretan utzi, eta azkenez testuak goitik behera errespetatu genituen, eta errazena zenez, idazleka antolatu.

«Orain norbaitek literaturaren historia egingo balu, kazetaritza kontuan hartu beharko luke». (A.: Marisol Ramirez).

Gero konturatu naiz hobe zela jeneroka egin eta kazetaritza mailako molde ezberdinak bereiztea, testu objektiboak batetik (kronikak, adibidez) eta subjektiboak bestetik (editorialak, artikuluko politikoak).

Idazleen jardunari begiraturuta, ba al dago nagusitzen den jenerorik?

Gehienak apaizak izaki, eta sermoilariak, editorialak jorratzen zituzten batipat, eta horien bidez gaur egun ere bizirik dagoen hizkuntza bat sortu zuten, herrian ikusi ahal dena, eta ez herrian ba-

karrik, egun Hegoaldean egiten diren artikuluko gehienak oso moralizanteak dira eta berehala antzematen da apaizek sortutako hizkuntzak kutsatuta daudela.

Niri deigarrienak bidaien kronikak egin zaizkit. Euskaldunak ez ziren oso urrutira joan zale, baina Xabier, Loiola, Erroma eta Jerusalem ezagutzen zituzten. Bidaien kronika politikak aurkitu ditut.

Euskal prentsaren historian asko geratzen al da biltzeko?

Bai noski, nik egin dudana

gain, lan handia dago euskal prentsaren materialak biltze aldetik. Hori eginez gero, argi ikusten dut ordea, lapurtarrak eta nafarrak bakarrik geldituko zirela.

Koka al ditzakezu liburuan aipatutako idazleak Euskal Herriko literaturan?

Guk literaturaren hiru historia ditugu: Mitxelena, Villasante eta Sarasolak kontatuak. Horietan ez da kontuan hartu ordea, prentsan idazten zena. Orain norbaitek euskal literaturaren historia egingo balu, jenero horiek kontuan hartu beharko lituzke, batzuk oso literarioak direlako, eta hizkuntzaren estandariziorako funtsezkoak.

Zer diozu bainbatetan aipatu obi den ekialdeko idazleen bazterketaz?

Euskara batua egin eta Euskal Filologia abiatu zenetik, bi gauza gertatu dira: alde aurretik nahikoa izorratuta zegoen bizkaiera deuseztatu da, eta bestalde, Lapurdiko idazleak kondenatuak izan dira. Horiek alde batera, erdigunea Gipuzkoan geratu da, Eusko Gobernuak horrela erabakita. Ikustea besterik ez dago dirulaguntzek nora egiten duten: Andoain News=Egunkaria.

Egungo nafar literatura-ri zer lotura antzematen diozu aurrekoarekiko?

Hizkuntza aldetik nahiko garbia da. Nafarroa aranis- moak jo ez duen eremua da, eta bestalde badago lotura bat Iparraldearekin, berez, beste herrialdeek ez dutena.

Bestalde, une honetan pentsatzen duen jendea batez ere Nafarroan dago, «Egunkaria»-ko igandetako kontsagratuen orri horretan besterik ematen badu ere, izan ere guztiak dira Donos-

“Batez ere espainolaren bidez deskubritzen ari garena hizkuntzaren aldetik asmatua dagoela azaltzen dut”

«Gehienak apaizak izaki, editorialak egiten zituzten batipat, eta horien bidez egun bizi-rik dagoen hizkuntza sortu zuten». (Marisol Ramirez).

tialdekoak, lerro berekoak.

Lan hau gaurkotzeko asmorik ba al duzu, egungo idazleekin eta?

Nik materiala badaukat, entseiuak batipat, laboraritzaz, osasunaz eta gai historikoez, batez ere. Liburu honek daukan harreraren arabera, ikusiko dugu bes-

terik egin daitekeen.

Azken urteotan baina, asko aldatu dira kontuak. Beste argitalpen batzuk daude indarrean, artikulua bildumak esate baterako, eta jendeak nahiez gero, badaki non irakurri autore bat.

Azterketak egin dituzu, entseia jorratu, bildu-

mak... non sentitzen zara erosoago?

Gehien gustatzen zaidana entseien esparrua da. Baina, zaila izateaz gain, eta oso alferria naizenez, ahal dudana egiten dut. Kultura ofiziala zein aspergarria den ikusita, orain bazterrekoak diren kontuez arduratzen naiz, niretzat zentroa hor delako, ez egunero publikatzen diren gauzetan.

Beste alorrik ukitzeko asmorik?

Ez dakit, lehen soziolinguis-

tika interesatzen zitzaidan, orain unibertsitatean sartuko denez ordea, ez zait batere interesatzen.

Pamielakoa zaitugu. Zer funtzio ikusten diozu argitaletxeari nafar literaturari dagokionez?

Euskal Herriko erdal idazle hoberenak Pamielan argitaratzen dira, eta gero, besteek, eguneroko prentsan isiltasuna pairatzen duten horiek, hor dute lekua.

J.J. PETRIKORENA

«Hegoaldean idazten diren artikulua gehienak moralizanteak dira, garai bateko apaizen hizkuntzak kutsatutakoak»

DONOSTIAKO LIBURU AZOKA ZUMARDIA-BOULEVARD

EKAINAREN
ORDUTEGIA

30tik UZTAILAREN 11rarte
Goizez 11,30 - 14,30
Arratsaldeaz 17,30 - 21,30

HATOR BELDUR GABE!

EUSKADIKO LIBURU AZOKEN BATZORDEA

Uztailaren 23an eta abuztuaren 6an «Agirre» pastorala Arrokiagan emanen da

Agirre, Euskal Herriaren ikur, pastoral batean emana

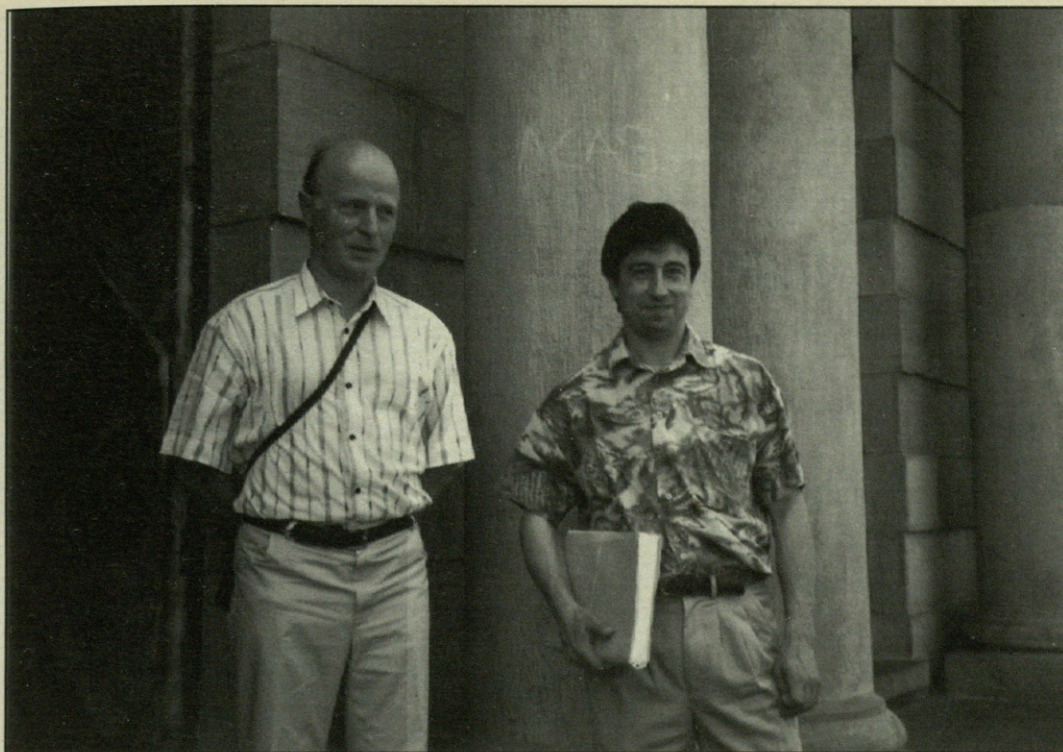
Pierre Larrori,
Agirre
presidenta,
mustrakako
une hunkigarri
batean. Botz
oneko kantaria.
Honelako
entseietan
pastoral osoa
antzeztzen dute
larunbatero, sei
hilabetez eta,
ikusten denez,
herri osoa
hurbiltzen da
ikusgarriaz
gozatzeraz.
(Argazkiak:
Ritxi Lizartza).

U da pastoralaren garaia da aspaldi honetan Zuberoan. J. L. Davantek idatzia, Arrokiagak hartu du «Agirre presidenta» emateko ardura. Baina bada beste egitasmorik pastoral oinarri hartuz.

MAULEREN auzo herria den Sohütatik Barkoxerantz abiatuz, zazpi bat kilometrotara aurkituko dute pastortaltzaleek Arrokiaga.

Ilunabarreko bederatzietan hasi eta goizaldeko ordubata aldera amaitu ohi dira pastoralen entseiuak. Iritsitakoan harrituta geratu ginen, arrokiagarriak «Gernikako Arbola» zubereraz ari baitziren kantatzen. Davantek berak aukeratu du eresi hori «Agirreraren presidentaren

Jean Louis
Davant,
pastoralaren
egilea, eta
Johaine
Bordaxar,
proiektuaren
sortzaile eta
bultzatzailea.

ren» bizitzaren berri emateko, EAEren eresi ofizialarekin ez konfome. Aterpe ttipi batean ari ziren mustraka burutzen. Arrokiaga herriak 130 biztanle izaki, 78 arizale dira pastoral honetan eta gainerakok antolaketan laguntzaile gisa ari dira. Bertan, Jean Louis Davant ikusle huts bihurtua, Jean Pierre Rekalt errejentak arizaleei, musikariei eta dantzarietara emaniko aginduei hurbiletik jarraitzen zitzairen, «*sei hilabete eman dituzte ene abolkuak disziplina handiz betetzen; oraino ez dago guztiz amaiturik, baina 23an ederki emanen dute*».

Pastoralgile larrabildarrak, berriz, «*Agirreraren bizitza publikoa eta politikoa- ren berri eman nahi ukan dut, Espainiako Gerra Zibilean hasi eta heriotzera arte, Bigarren Mundu Gerrako gorabeheretara ere so eginez. Gertaera ugari izanen da eta beraz dramatikoa eta oso bizia egin dugu*».

Pastoralaren emanaldiek ezezik, neskenegun edo larunbateroko entseieuek ere herri osoa bildu eta festa ba-

ten moduan ospatzeko parada eskaintzen die arrokialarrei; txaloz eta oihuz erakusten zuten euren poza

antzezutakoaren aurrean.

Harrigarria da zinez herri honen orain arteko atxekimendu eskasa pastoralari.

«Elkanoren semeak», diasporari eskainia

PIER Paul Berzaitz musikildiarra ikuskizun berria prestatzen ari da azaroaren 25erako, Pabeko Zenith aretoan, bertan bizi diren 4.000 euskaldunen gerizpean burutzeko.

«*Hasierako asmoa pastoralarekin ematea zen —esaten digu Pier Paulek—, baina nekazal herrien ikusgarria da, ez birritarra. Horregatik prestatu dugu lan berria*».

«Elkanoren semeak» izenpean, komedia musikala eta pastoralaren osagaiak —dantzak, pau-soak...— dituen ikusgarri honek lau zatitan banatu dute, Elkano, Iparragirre, Loiolako Inazio eta artzai-

nei eskainiak. Nolabait ere euskal diasporaren ikuspegi berezia eman nahi du Berzaitzek, «*Pabe bera da diasporaren lehen jomuga*». Osagai garaikideak erabiltzen dituzte, dantza (Jean Claude Iruetagoiena, besteak beste) eta musika (Pascal Gaigne, Magali Zubillaga eta Carlos Gimenezen eskutik) alegia. «*Askatasun handia izan da, dantza afrikarrak adibidez lekuri bati bertan*».

Apainduak Uztaro taldeko Gonzalo Etxebarriak eta Thierry Hullinek prestatuko dituzte. Honezkero harremanetan hasiak dira Donibane Lohizunen,

Donostian eta Bilbon ere taularatzeko.

Ezaguna da Pier Paul Berzaitz pastoralaren munduan, eta beti ere berritzaile, pastoralaren osagai tradizionalak hartuz, bide berriak ikertzeko gogoia erakutsi baitu. Izan ere, «*Haritze*» pastoralarekin deigarria izan zen doinuaren izaniko garrantziagatik. Il-do beretik, Euskaltzaindiak Oihenarti eginiko omenaldian, Pier Paulek 1985eko pastoraletan oinarrituriko ikuskizuna prestatu zuen, guztiz berritzailea, pastoraletik sortua. «*Urtarrilean hasi ginen lanean, ikusgarri ederra izanen da*».

«Pastoral mekanikoa, laborategiko tradizioa»

GONZALO Etxeberria Uztaro taldearen izenean mintzatu zaigu «Pastoral mekanikoa»-ri buruz.

Zer da proiektu hau?

Pastoralaren tradizioan oinarrituz eta laborategiko lana eginez, gaztetxoei herri-antzerki zahar hau zer den azaltzeko proiektu zabala da. Bi osagai izango ditu, erakusketa eta pastoral mekanikoa. Jada bi urte eman ditugu presaketan.

Beraz, helburu pedagogikoa du proiektuak.

Bai, horixe da gure asmoa: erakusketaren hamabost moduloren bidez, pastoralaren nondik norakoa, jatorriari buruzko teoriak,

mugimenduak, rolak eta abarren berri ematen dugu. Gainera, zuberotarrak XVI. mendean nola bizi ziren agertu nahi dugu, beraientzat pastoralak zuen garrantzia.

Bigarren osagaia pastoral mekanikoa da.

Pastoral bat automatak erabiliz eman nahi ditugu. 30 arizale mekaniko izanen dira Titika Rekaltek idatzi istorioa burutzeko. Honetan datza ohiko pastoralarekin duen aldea, hogeit hamar minutotan haur istorio magikoa kontatzen baitu. Ezin da ahaztu gaztetxoei eskainia dela. Baina erritoaren gainerako osagaiak gorde ditugu,

XIX. mendean egiten zen modura. Doinuak Pascal Gaignek eta Niko Etxartek sortu dituzte eta kantuen hitzak Itxaro Bordak.

Erakusketa batean eman nahi duzue.

Erakusketa ibiltaria izango da, frantziar nahiz espainiar estatuetan ikusgai. Hiru urtetan burutu nahi dugu, irailean erakundeekin batzarra egin, lehen urtean erakusketa osatu, bigarren urtean automatak eta hirugarren urtean proiektua aurkeztu. Aditu guztien onespena lortu dugula azpimarratu nahi genuke. Laborategiko lana da gurea, gaur egungo ikusmoldeak egina.

Zaharrenek ez dute ezagutu pastoralik Arrokiagan, 1906an taularatu zen «Daniel» baita orain arteko azkena (lehen «Roland» izan zen, 1889an). Euskal kulturaren alde lanean jarduten duten herriak aipatzerakoan ere, edozeini datozkio gogora Barkoxe, Muskildi, Urdiñarbe eta beste batzuk, ez ordea Arrokiaga. Inor gutxik pentsatuko zuen Arballetakoak pastoralak antolatzen gai izango zirenik.

Aurtengo pastoralaren Monzonen rola betetzen duen Johaine Bordaxarrek du pastoralak Arrokiagan antzeztearen errua, bera izan baita proiektua bideratu duena; dantzari bikaina, une batez entseiatik urrunduen genuen, «1993an Gotañen eman zen 'Euskaldünak Iraultzan' pastoralaren arizale izan nintzen, ene baserria Gotañe eta Arrokiagako mugan baitago.

Orduan deliberatu nuen ene herrian pastoral baten egitea. Herriko lagunak bildu eta etxetik etxera joan ginen, herriarrei gure ametsaren berri ematen. Ondoren, Davanti galdatu genion pastoral baten idazteko».

Kantuen garrantzia

MIXEL Etxekopar ardura-tzen da taldeka nahiz bakar-kako kantuen erakustiaz, «orain bilabete batzuk hasiak dira dantzak eta kantutak ikasten eta arras ongi moldatzen dira; zinez kantari onak dira». Hama-hiru kantu eskainiko dira guztira, zortzi zaharrak «Gernikako arbola», «Cara al Sol» eta Jean Mirandek itzuli

abesti alemaniar bat... eta gainerakoak Jean Louis Davantek edo Johaine Bordaxarrek berak idatziak. Bera «Gaztelaiak» musika-taldeko kide da. Moldatzailea, oraingoan ere bezala, Mixel Etxekopar txulularia izan da. Marcel Bedaxagar kantu horiek grabatzen aritu zen, arrokiagarrek single bat kaleratuko baitute, emanaldien egunean saltzeko.

Pierre Larrorik, bestalde, sujetaren rola beteko du, «oso botz onekoa da eta itxura zinez ederra emanen du -diosku Davantek-. Agirre tipia bazen ere, Larrori oso handia da, izan ere pastoralak antzerki sinbolikoa da, ez errealista. Ez da arazo arizaleak pertso-

■ **«Agirre»rekin, berriro erakusten du Davantek euskal naziotasuna aldarrikatu eta kontzientzia hartzeko beharra**

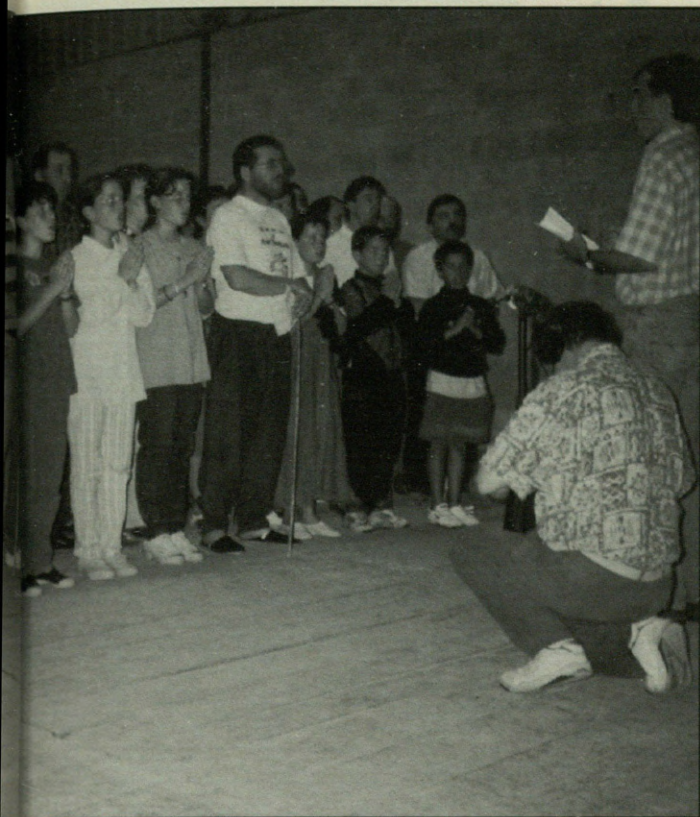
naiekin bat ez etortzea».

Arrokiagarrek gain, dozena bat donaixtiar ere bazen ikusle, iaz antzezturiko «Mixel Garikoitz» pastoralak ikusle bihurtu baititu behenafarrak. Izango zuten zeri egin so, bi pastoralen berezitasunak bilatuz.

Pastorala pastorala da

«AURTEN ere galdetu egin didate pastoral honek ekarri ote duen berrikuntzarik aipatu zigun Davantek arizaleak guduka baterako prestatzen ari ziren bitartean, eta nik beti erantzun bera ematen dut, hots, pastorala pastorala dela, eta ezin dela eman aldaketa handirik». Gauzak argitu nahirik, Pier Paul Berzaitzen proiektua eta Uztaro taldearen pastoral mekanikoa aipatzerakoan, bereari eutsi zion, «ondo iruditzen zait bide berriak bilatzea eta herriari eskaini-

Kantuen moldatzailea argazkian ageri den Mixel Etxekopar da.

tzea, baina argi utzi behar da, bi proiektu horietako egileek dioten moduan, egi-ten ari direna ikusgarri bat dela, ez ordea pastoralak. Baina bada berrikuntzarik aurten, guduka batean euskaldunak taula erdian borobil batean eta inguruan zituzten turkengandik defendituz, bi taldeak alde batan kokatu beharrean.

Entseiua aurreratu ahala, umore onean eta disziplinaz, adin guztietako arizaleak agertzen ziren taula gainean, gehienak oso gazteak, dantzari bikainak. Jean Bordaxarri, dantza amaituta, txalo zaparrada eskaini zioten beste arizaleek.

Jo eta ke ari da Davant bere pastorekin euskal naziotasunaren idea bultzatzen. Lehen Euskaldunak iraultzan, orain Agirre presidentea eta proiektu berri mo-

duan, agian Telesforo Monzoni buruz pastoral bat idaztea, «euskaldun guztiok herri moduan bizi gaitezen saiatu behar dugu, Euskal Herria biziko bada; pastoralaren helburua betidanik mezua ematea izan denez, gure herriaren kontzientzia eta sentimenduen berri ematea dut helburu».

Ordubata aldera Donostiako bidea hartuz, ikusi genuenaren aurrean galdera mordoa otu zitzaigun: Zein mezu jasoko dute Hego Euskal Herrikoek Agirre lehendakariari buruzko ikus-kizun berezi honen aurrean? Orain arte lan bana idatzi belaunaldi berrikoek —Berzaitz, Bedaxagar...— eutsiko diote erronkari, Davant eta Casenaveren lanak ba ote du ondorenik?

RITXI LIZARTZA

La Casa del Café

— Juan Iriondo S. A. —
DONOSTIA

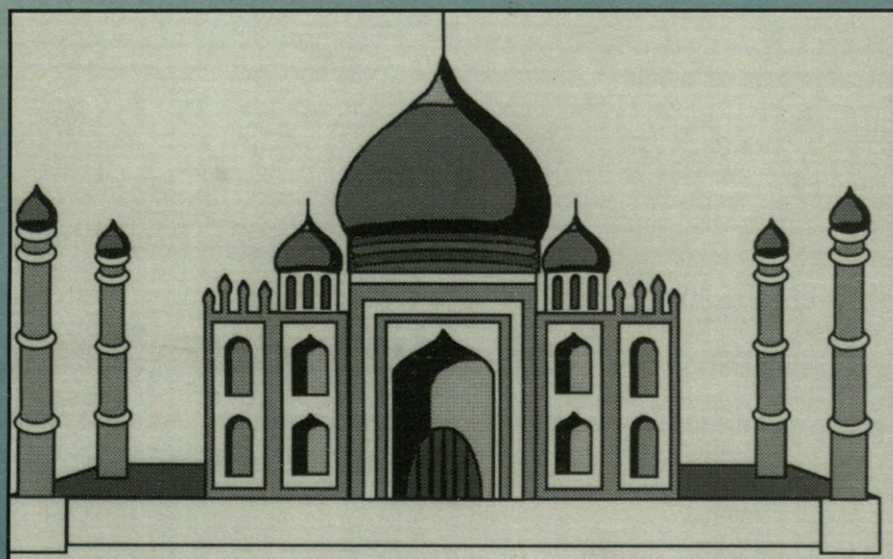
INDIA - NEPAL

(Abuztuaren 15tik 28ra)

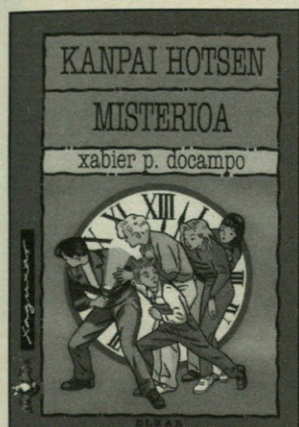
IRTEERA DONOSTIATIK GIDA LAGUNTZAILEAREKIN

248.500 pta.

BARNE: Autobusa Donostiatik + Hegazkina Bilbotik
+ Gida laguntzailea + Gida lokalak + bisita guztiak +
Traslado guztiak + Aseguroa + XXXX Hotela

L I B U R U A K

**«KANPAI HOTSEN
MISTERIOA»**

XABIER P. DOCAMPO
ITZULTZAILEA: JUAN
KRUIZ IGERABIDE

MARRAZKIAK: PACO
HERNANDEZ
ELKAR, XAGUXAR, 142 or.
Eiranova izeneko herrian
erloju berria jarri dute kan-
pandorrean. Berezia oso,
gauza arraroak egiten di-
tuen, gaueko hamabietan
hamahiru kanpaikada jo,
adibidez. Berehala ohartu
dira Kristina eta bere lugu-
nak tartean misteriorik ba-
dela eta argitzera jo dute.
Xabier P. Docampo idazle
galiziarrek mugitu ditu mis-
terio honen hariak. Lugon
jaio zen 1946an eta irakaslea
da. Eleberriak idazteaz gain,
irradi eta telebistarako gi-
doiak egiten ditu ●

«KARIUKI»

MEJA MWANGI
ITZULTZAILEA: AINTZINE
MENDIZABAL

MARRAZKIAK: LUCIENNE
SERAIN
TXALAPARTA, AXURI
BELTZA, 161 or.

Hamahiru urteko gaztea da
Kariuki eta Keniako herrix-
ka batean bizi da, non
Mau-Mauak zapalkuntza
kolonial britainiarraren aur-
ka altxatu diren. Ingalate-
rratik oporrak pasatzera
datorren Nigel izeneko la-
gun berria ezagutuko du, eta
elkarrekin hainbat abentura
biziko dituzte liburuan ze-
har. Meja Mwangi idazleak
bere herriaren hurbileko
historiari erreparatu dio gaz-
teentzako ipuin hau osa-
tzeko orduan ●

MIKEL ELORZAREN BEGIETAN

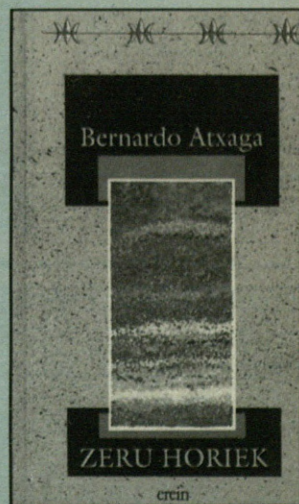
Mundua aurrez aurre

Erakundea utzita berriro ekintza baten
sarean sartutako gizona eskaini zigun
«Gizona bere bakardadean» liburuan
Bernardo Atxagak. Borroka armatuaren
eremua utzi gabe, emakumezko *damu-
tu* (sic) bat hartu du gai nagusi orain-
goan. Borroka armatua, militantzia...
badirudi hor mugitu beharra sumatzen
duela autoreak -porrot pertsonalaren
ikuspegitik, ene irudiko-, beti ere in-
guru moduan lantzen dituela, gunea
aspektu pertsonalagoei utziz.

Ekintzaz betea aurrekoa, hitzak du
liburu honetan zama. Pentsamenduak,
gogoetak eta oroitzapenak nagusitzen
dira kontakizunean. Erakundea utzi eta
kartzelatik atera berria Irene, Bilbora
bueltan egindako autobus-bidaia kon-
tatzen zaigu. Munduari -inguru fisikoa-
ri, oroitzapenei, denborari, etorkizu-
nari...- aurre egiteko duen lana, gatazka
latz agertu ditu Atxagak. Irenerengan

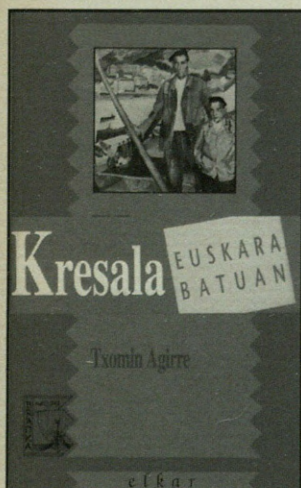
zentratua, kontrolatuta duten bi poli-
ziek emakumea erosi nahia dugu libu-
ruko akzio-gune bakarra, tentsio handi
samarra ere lortzen duena une batzue-
tan.

Durangoko Azokan «Milabidai» sai-
lean kaleratutako narrazioaren luza-
pena, ipuin luze baten tankera hartzen
zaio obrari. Trama gogorrik gabea,
oroitzapen eta gogoetek, kalera irten-
dako Ireneren inpresioek osatzen dute
liburua. Narraziotik formalki bereiztu-
tako poemek eta bi ametsek -bigarre-
nean lortzen du, ene ustez, maila go-
rena- ere eransten diote ukitu polita li-
buruari. Ipuin moduan biribila, ofizio
eta maisutasunez idatzia, erraz irakur-
tzen da. Ordea, ez du «Gizona bere ba-
kardadean» obran akzio eta pertsonaia
arloan lortutako maila gainditzen. Ta-
mainan bezala, kalitatean ere txikixea-
go dugu hau.

«ZERU HORIEK»

BERNARDO ATXAGA
EREIN. 1995

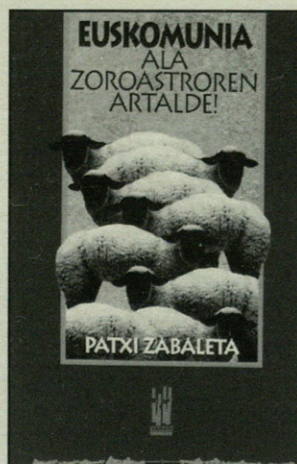
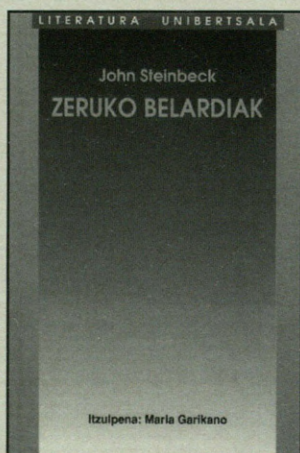

«KRESALA»

TXOMIN AGIRRE
JON ARRETxEK EUSKARA
BATURA MOLDATUA
ELKAR, BRANKA, 221 or.
Euskal eleberriaren sortzai-
leak idatzitako obra klasiko
ezaguna dugu eskuartean,
«Kresala», lehendabizikoz
euskara batuaz eskaintzen
zaiguna. Jon Arretxe egin
ditu moldaketak, helburu
nagusi batez: bizkaierak
euskara batuari lexiko, jos-
kera eta esaera aldetik ekarri
dion aberastasunaz jabea-
raztea. Bizkaiko kostako
Arranondo herrian kokatuta
dago liburua, eta arrantza-
learen bizimodu eta ohi-
turak erakusten dizkigu,
amodiozko istorio bat hari
nagusitatz harturik ●

«ZERUKO BELARDIAK»

JOHN STEINBECK
ITZULTZAILEA: MARIA
GARIKANO
IBAIZABAL, LITERATURA
UNIBERTSALA, 217 or.
1902an jaio zen Steinbeck,
Californian. Mota askotako
lanak egin zituen, literatu-
raren munduan izen bat lor-
tu arte. Esperientzia horiek
ederki etorri zitzaizkion ge-
ro, bere eleberrietako pro-
tagonista proletarioen bizi-
modua zehazteko orduan.
Californiako eskualde
bateko barazki eta frutarik
onenak ematen dituen iba-
rra erakutsiko digu lan ho-
netan. 20 familia bizi dira
bertan, bake santuan; bada
ordea granja bat, guztien us-
tez madarikatua dagoena.
Egun batez familia bat etor-
tzen da bizitzera ●

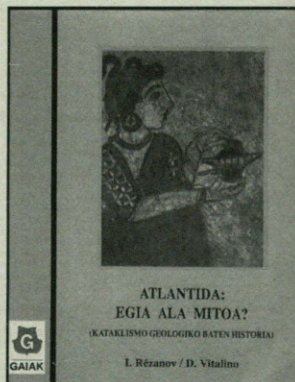
«EUSKOMUNIA ALA ZOROASTOREN ARTALDE!»

PATXI ZABALETA
TXALAPARTA, 232 or.
1977an kaleratu zuen libu-
rua Patxi Zabaletak, eta be-
rrargitalpena eskaini digu
Txalapartak. Kontakizun la-
burrak dira, garaiko hainbat
gertakariaren (gaur egun ere
indar handikoak) inguruko
testigantzak, ukitu filosofiko
batez landuak. Hala dio sa-
rreran: «Gaiztoak eta onak,
onak eta gaiztoak bereizten
hasien baldin bagara, nahasi
eta nahasi gabeak, orbantsu
eta orbangabeak, zikin eta
garbiak, artzainik gabeko
artalde egingen dugu. Bi-
hurtuko gara Zoroastoren
artalde, hartz beltzaren ar-
talde, artalderik eza» ●

«ATLANTIDA: EGIA ALA MITOA?»

(KATAKLISMO GEOLOGIKO BATEN HISTORIA)

I. REZANOV ETA D.
VITALINO
GAIK, ZIENTZIA ETA
NATURA, 293 or.
Platonek Atlantidari buruz-
ko testua idatzi zuenetik as-
ko hitz egin da antzinako
kontinenteaz eta bertan bizi
zen zibilizazio aurreratuaz,
baina oraindik orain miste-
rioa da nagusi. Misterio hori
zerbait argitzen lagun die-
zazuke liburu honek, adie-
razten denez, azkeneko urte
hauetan ikerketa zientifi-
koen mailan emandako au-
rrerapenak —duela 3.500 ur-
te, dirudenez, Egeoko Tira
izeneko irlan gertatu zirenak
argituz— jasotzen baititu.
Egia ala mitoa? Liburuan du-
zu galderaren erantzuna ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

**«TXOKOLOSKI,
URTEBETETZEKO
TXAKUR TRUFAZALEA»**
ANGELA SOMMER-
BODENBURG
ITZULTZAILEA: EDURNE
AZKUE
MARRAZKIAK: ANDREW
KNIGHT

Tobik txakur bat eskatu du bere urtebetetzean. Pelutxezkoa oparitu diote, ordea. Eskolatik bueltan, trufak atsegin dituen bat aurkitu du...

Angela Sommer-Bodenburg soziologia, pedagogia eta psikologia ikasketak burutu zituen, eta egun irakasle lanetan ari da. Haur literaturan egundoko arrakasta erdietsi du «Banpirotxia» liburu sailarekin ●

JON MARTIJAREN BELARRIZ

Euskal plazataldeen krisia

Mende laurden bat bete dutenean, euskal plazatalde nagusiak heldutasunaren krisi logikoan murgildurik aurkitzen dira. Akelarre taldeak, esaterako, etengabeko barne aldaketak ezagutu ditu bere historian zehar. Barne berrikuntza handiena, hala ere, beste dantzatalde euskaldun eta ezagunaren eskutik heldu da: Eganen eskutik. Iaz publikoa egin zen banaketa, Xabier Saldias eta gainontzeko taldekideen artean bi talde osatu dira: Egan Berria eta Trabuko.

Bien diskoak ia aldi berean argitaratu direnez, gonbarazioa egiteak logikoa dirudi. Egan Berriak aldaketa sakonagoen aldeko apustua egin du. Saldiasen lagun berriak aukeratu behar izan ditu, baita abesti gaztetasun berria nabaria da. Trabuko taldeak besteen abestiak erabiltzen ditu bertsioak

eginez.

Hala ere, plaza taldeak dira, baina aldi berean, ohizko kontzertu taldeak bailira ulertzea nahi dute, rock talde arruntak bailitzan. Koktel harrigarria da honen emaitza, esperientzia eta gaitasun instrumentala abesti mimetikoan menpe dago eta sormen baliorik ez duten zenbait estiloren fotokopia hutsak besterik ez dira; plazetarako aproposenak diren erritmoen sormen topikoak.

Dantzarako orkestra eta rock taldearen arteko figura sortu dute, bi joerei erantzuten saiatu diren taldeak dira. Trabukok doinu brasildarrak, ska-reggae, country, rantxera, vals, heavy, rock (zelta), boogie-rock, rock taldeek egiten dituzten bala-dak... erabiltzen ditu. Egan Berriak, salsa, reggae (zelta), vals, erdi thrasha, triki-rap?, ... Derri gorrez Status Quo, Swendal, Sorotan Bele eta arrakasta ma-

TRABUKO
ELKAR, 1995

siboa izan duten beste taldeen doinuak bururatzen zaizkigu.

Trabuko eta Egan Berria, plazetara joaten den jendea asetzera eta aldi berean maila diskografikoa ematera derri-gortuak daude. Lehena plaza eta pilotalekuean egiten dute. Bigarrena, askoz ere eztaba-dagarriagoa da. Bi diskak *pot-pourri* topikoak dira, rock munduko *hit parade*etan egosten diren abesten kopia kalkatu eta desitxuratuak.

«EUSKAL HERRIKO MUSIKA»

ELKAR, KONPILAZIOA
Elkar disketeak 25 urte bete ditu, eta okasioa zelebratz, urteotan grabatutako hainbat autore nahiz talderekin (guztira 24 agertzen dira) konpacto bikoitzeko bildu-

ma kaleratu du. Barnean, kanta guztien hitzak eta bertan ageri diren artisten eta beren diskogintzaren katalogo osoa dator. Espainian zehar zabalduko dute bilduma, Arpafolk banatzailaren bitartez, eta euskal musika ezagutarazi asmoz ●

ARGITALPEN BERRIAK

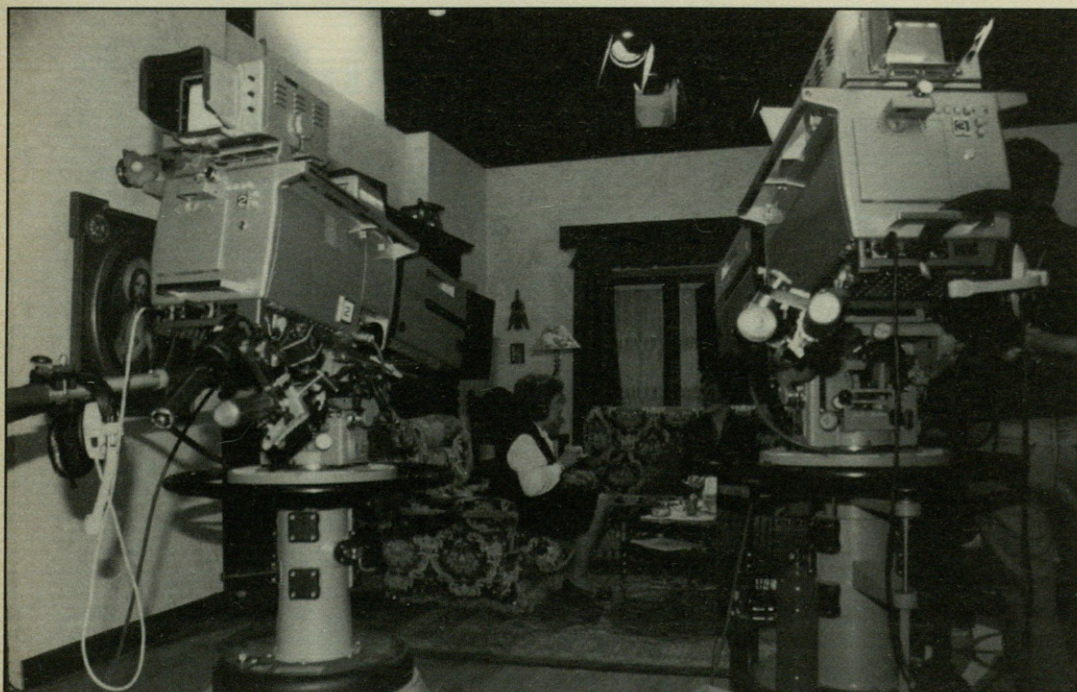
"GURE AITA" BILDUMA

- GURE AITA 5
- GURE AITA 5 (GIDA)

**AUKERA
ZABALA!!**

Pasiotarrak - 48290 ● EUBA ☎ 6308036 FAX: 6308028

«Goenkale» telesailaren arrakastaren arrazoiak aztertu dituen estudioa argitara eman du ETBk.

Arrakastaren giltzarria aurkitu du ETBk

Goenkale» telesaialak udako atsedena hartu badu ere, lerroak eragiten ditu. ETBk eskatutako eta Euskal Herriko Unibertsitateko Cesar Martinez soziologoak 700 euskaldunen artean egindako azterketak telesail honen arrakastaren arrazoiak deskubritu ditu. Aktoreak, egunerokotasuna eta euskara izan dira, azterketa honen arabera, boom honen giltzarria.

«ZAKURRARI Txapas izena jarri diot» esan zidan lagun batek azkenengo. «Eta hori?» galdetu nion barrez, «Txapasek daraman lepokoaren oso antzeko bat erosi diodalako eta gainera, kristoren txapas ematen dizkit».

«Goenkale» fenomeno sozializat jo dutenak ez dira gehiegi erratu dirudienek. Euskaraz eta herri honetan egindako lehenengo foiletia izateaz gain, honek pro-

dukzio moduetan ekarri dituen aldaketak izugarriak izan dira. ETBk eskatu eta EHUKo soziologoa den Cesar Martinezek egindako azterketaren arabera, aktoreak, egunerokotasuna eta euskara dira «Goenkale»-ren arrakastaren giltzarria. Azterketa honek eman dituen datuen arabera, euskaldunen % 67 telesaila ETBren parrilan irautearen alde dago, %70ek noizbehinka

ikusten du eta % 93,5k eza gutzen du. Ikusentzuleen datuak agintzen dutenez, argi dago «Goenkale» luze-rako dugula, eta hau gutxi balitz, antzeko telesailak egiteko oinarri eta aitzindari bilakatu zaigu.

«Telesaileko aktore aniztasuna medio ikusentzule bakoitzak bere erreferentea aurkitu du 'Goenkale'n. Honen ondorioz, telesailak sektore ezberdinak eta osa-

garriak erakarri ditu», Peio Sarasola, ETBko programazio arduradunaren hitzak ditugu hauek. Lortutako sinesgarritasuna eta identifikazioa, gaurkotasuneko gaiak jorratzea eta umoreaz gain, bizitzako beste sentimendu batzuk lantzea dira azterketa honen arabera etorkizunean ere arrakasta lortzeko bideak.

Audientzia heldua du telesail honek eta emakumeak dira nagusiki jarraitzen dutenak. Honetaz gain, etxeko hizkuntza euskara duten familiak dira ekoizpen propioko telesaila ia egunero ikusten dutenak, % 48k maiztasunez segitzen baitu. Euskalkiei dagokienek, telesailaren jarraitzaileen artean gehiago dira gipuzkeraz hitz egiten dutenak batuaz edota bizkaieraz mintzatzen direnak baino, eta hain zuzen ere, telesailen erabiltzen den euskara freskoa dugu arrakastaren beste arrazoi bat.

Datorren negurako ekoiztuko den bigarren telesailak gazte talde baten inguruko istorioak kontatuko dizkigu. Pausoka eta ETB ditugu hauen ekoizle eta aurrikusten denez, «Goenkale»-ren irizpideak izango ditu oinarri. Hain zuzen ere, aste honetako astelehenean hasi ziren aktore ezezagunekin kamera aurreko frogak. Ehundaka pertsona pasako dira Miramongo platoetatik datorren neguko Txapas edo Maria Luisa izatea lortzekotan.

NEREA ETXANIZ

Andoni Aizpurua: «Jendeagandik gertuagoko albistegia egin nahi dugu»

Eguraldia aurkeztetik albisteak aurkeztera igaro zen. «Euskadi Zuzenean» saioan hartutako esperientzia ez da nolanahikoa izan, eta uda bitartean Andoni izango dugu «Gaur egun» aurkezten. «Euskadi Zuzenean» emisiotik desagertuta, ETBk udarako ordubeteko «Gaur egun» prestatu du.

Zer nolako «Gaur egun»a aurkeztuko duzu uda bonetan?

Orain arteko albistegien formula erabiliko dugu, baina ordubeteko iraupena izango du. Eguerdiko 13.00 eta 14.00ak bitarte luzatuko da. Lehenengo ordu erdia ohizko albistegiak osatuko du, Euskadiko berriak, kirolak, nazioarteko gaiak eta abar jorratuko ditugu. Bigarren

ordu erdian, erreportaia zabalak, elkarrizketa biziak eta orokorrean jendeagandik gertuagoko albistegia egin nahi dugu. Jaien berri eman, UEU, Pastoralak, hondartzen egoera eta udan gertatzen denaren berri eman nahi dugu, beti ere ohizko formulak alde batera utzita.

Uda giroa aipatu duzu.

Albistegi desberdina egin nahi duzue ikusentzu-

leen arreta erakartzeko?

Badirudi ohizko albistegiak aspertuta dituela ikusentzu-leak eta udak beste gai batzuk jorratzeko aukera ematen du. Albistegiak beti lantzen dituzte antzeko berriak eta une honetan jendeak ez du jarraipenik egiten. «Euskadi zuzenean» saioan saiatu izan gara ohizko formulatik aldentzen, beste hizkera bat erabili dugu, eta harrera nahiko ona izan da. Udako «Gaur egun»ak albiste normalak eta bestelakoak eskainiko ditu, gizarte mailakoak, kultura arlokoak, jendearen interesa asetuko dutenak.

Jada ez zara eguraldiaren gizona. Nola ikusten duzu zure burua albistegietan?

Oso gustura nabil baina beti ere zaila izaten da etiketa kentzea. Hala ere, eguraldiaren berri ematea oso gustuko dut, hori baita jende guztiaren interesekoa. Baina «Euskadi zuzenean» moduko saioak gustuko ditut, lan gogor egin arren, oso malguak, diferenteak direlako.

Beste saio batzuk egiteko asmoa duzu?

Ni beti nago prest, denetatik piska bat egiteari ondo deritzot. Ikusi behar zer ekartzen duen geroak.

TXORI BATEK

ESAN DIGU

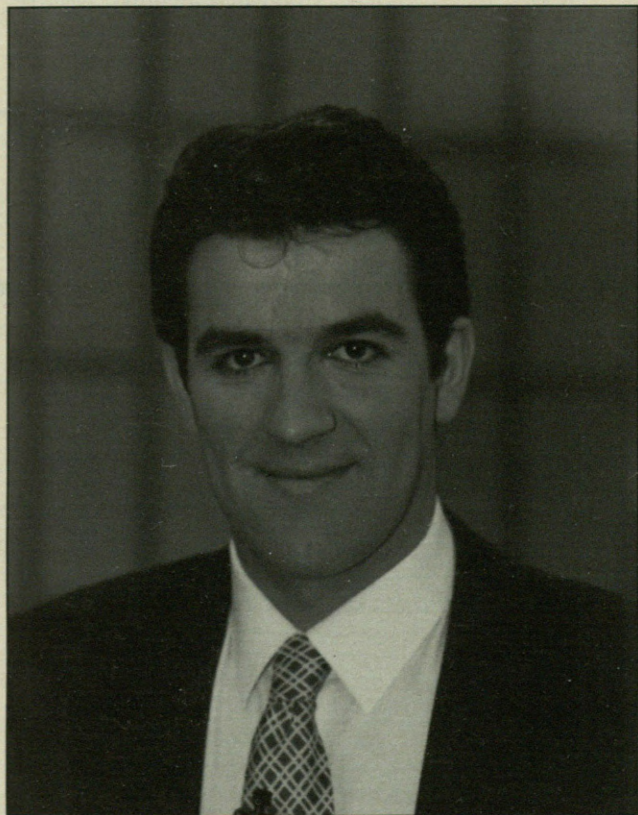
«Berri Papera» telebista-saio bilkatau nahi dute.

ETBk eta Hizkuntz Politikarako Idazkaritza Nagusiak «Berri Papera» aldizkaria telebistarako saio bilakatzea nahi dute. Urmitik aurrera pantailaratuko den hau Orio Producciones-en ekoizpena du laguntzaile gisa. «Sustrai» saioaren estilora, hizkuntza eta euskal kulturaren inguruko berriak eskeiniko lituzke.

Mathaussengo kontzentrazio-eremuan egondako hiru euskaldunen esperientzia.

Datorren azaroaren 24an Nuremberg-eko Epaiaketaren 50. urteurrena beteko da. Hau dela eta, egun horretan pantailaratuko den dokumental interesgarri baten berri jaso dugu. «Baleuko-k ekoiztu duen dokumental honek II. Mundu Gerran Mathausen-go kontzentrazio-eremuan egondako hiru euskaldunen esperientzia kontatuko digu, nola handik hanka egin behar izan zuten eta zeintzuk izan ziren han ikusitakoak azalduko dizkigute. Hiru gizon hauen esperientzia kontatzeaz gain, Alemaniara abiatu behar izan dute Baleuko ekoiztetxeko arduradunek Mathausen-en gertatutakoaren berri emateko.

Bestetik, «Euskaldunak eta itsasoa» izeneko dokumental saila ere prest dute Durangoko ekoiztetxe honetako lagunek. Temuako itsasoan euskaldunek egindako historia zatia, vikingoekin izandako harremanak eta itsasoarekin zer ikusia duen euskal historia gerturatuko digute Baleukokoek. Euskal itsas-gizonei buruzko monografikoak —J.S. Elkanori eskainiko diote hauetako bat— ere eskainiko dituzte.

Andoni Aizpurua aurkeztuko du udan «Gaur egun».

NEREA ETXANIZ

■ Superbat kluba goizetik goiz

Uda heldu zaigu eta umeen oporrak baita ere. Etxean ematen den aldagetak ohar-tuta ETBko zuzendaritzak SuperBateko ordutegia aldatzea erabaki du. Astelehenetik eta larunbata bitarte, eta goizeko 10.00etatik aurrera, Kiko Jauregi, Itziar Iraola eta Xabier Aldanondok ume eta gaztetxoek gustoko esketxak egingo dituzte. «Jetman», «Spiderman», «Dinosaurioak», «Beverly Hills-eko Gazteak» eta «Max Miresgarria» dira besteak beste, SuperBatzaleek ikusgai izango dituzten marrazki bizidunak.

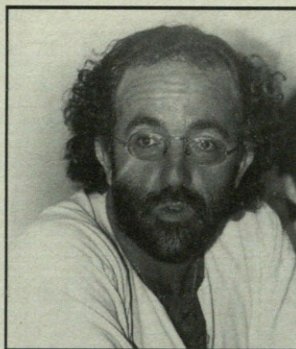
■ «Bistan dena» komedia saioa

Arratsaldero eta aste barruko egunetan, ETB-1ek ospea lortu duten hainbat komedia telesail pantailaratu-ko ditu «Bistan dena» izeneko espazioan. Arratsaldeko 16.45etan «Duplex» telesaila izango dugu ikusgai, bertan duplex batean bizi diren lau prostituta eta moja baten gorabeherekin. Hau bukatu bezain laster, «Beni eta Marini»-ren abenturen berri izango dugu, 17.10etan. Gogoratu Beni eta Marini telebistako aurkezleak dira, zentzugabeko egoerak biziko dituzte.

■ Amerikako Kopa, jarraipen zuzena

Egunero eta gaueko 23:00tik aurrera, ETBk Amerikako Koparen berri emango digu. Igandean ezik —emankizun hau arratsaldeko 20.00etan izango baita—, asteartetik aurrera, gauero Amerikako Koparako jokatzeko diren partidua eskainiko dizkigu ETBk. Asteartean «Kolonbia-Ekuador», asteazkenean «Estatu Batuak-Bolivia», ostegunean «Paraguay-Vene-

zuela», ostiralean «Brasil-Kolonbia», larunbatean «Argentina-Estatu Batuak» partidua izango ditugu.

■ Imanolen eskutik «Kantuz bizi»

Igande goizetan, 11.10etan pantailaratzen den «Kantuz Bizi»-k Imanol kantaria du gidari. Euskal musikako saio honek artista famatuak izaten ditu gonbidatu. Euren musika entzuteko aukera izango dugu.

■ Ohiturak eta usadioen berri «Eguzki Lore»-n

«Eguzki Lore» euskal ohitura, usadio eta kontakizunen alderik azpimagarrienak aztertzen duen telesail doku-

mentala dugu. Asteartean, arratsaldeko 16.15etatik aurrera, ordu erdi iraungo duen «San Bixenteko maiz-tza» izeneko dokumentala eskainiko digu. Atal honetan, Arana haran arabarreen maiatzean burutzen den zuhaitzen gurpenari buruz hitz egingo digute. Badirudi gurpen hau kristautu aurreko totem gurpenaz harre-manduta dagoela.

■ «Jai Alai», zesta puntaren inguruko historia

Ostegun, 00.55etan, «Jai Alai» izeneko dokumental telesaila izango dugu ikusgai. Oraingo honetan, zesta puntaren inguruko historia-berri emango digu, bertan historia interesgarri honen protagonista esanguratsuenak, partidu garrantzitsuenak eta iritzi sorta interesgarria eskainiko zaigula.

Z A P P I N G

«Eremuak 95»ek jarraipen zuzena izango du ZTBren eskutik

Datorren uztailaren 3an hasi eta 8ra bitarte iraungo duen Eremu Urriko Hizkuntzen II. Zinemaldiak jarraipen zuzena izango du Zarautz Telebistaren eskutik. Hau dela eta, ZTBk egunero igortzen duen albistegiaren aurretik 10 minutuko laburpentxoak eskainiko du. Modu honetan informazio emango dute Zinemaldiak, hizkuntza gutxituetan egindako filmak izaten dira, jatorrizko hizkuntza eta

euskarazko azpitoluekin, eskainitakoari buruz.

Bestetik, «Udaran gozatuz» Zarauzko Telebistak datorren uztailaren 5ean estreinatuko duen uda giroari buruzko saioa dugu. Antxon Etxeberriak turismoak Zarauzko komertzio, denda, hotel, jatetxe, tabernak eta herriarren gain izango duen eragina aztertu eta azalduko digu.

Hurrengo egunean, uztailaren 6an,

ostegunean, ZTBk «Zuk egina» saioa eskainiko du. Bertan Ane Franco aurkezleak eta beste zenbait gonbidatuk eskalatzeari buruz zenbait iritzi botako dituzte. Erreportaia interesgarria lantzeaz gain, eskalatze-ko behar den ekipoaz, zailtasunez eta mundu honetako hainbat datu bitxi ikusentzun ahal izango ditugu. Saio hauen emisio ordua arratsaldeko 19.15etatik eta 21.15etara bitartekoa izango da. Hurrengo egunean eguerdiko 13.15etan programazioaren errepikapena eskainiko digute ZTBko lagunek.

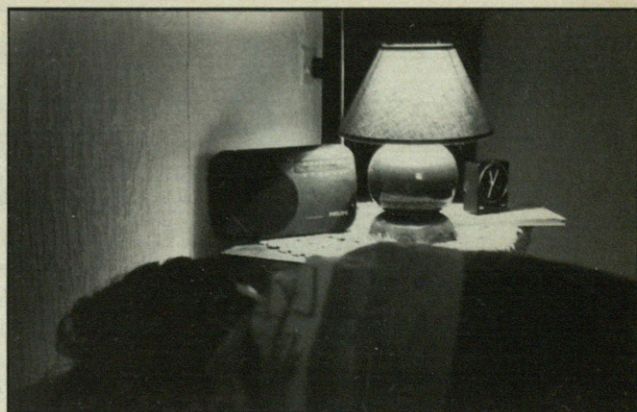
Gau bakartiak irratiairen ondoan

Gauak beti izan dira nahiko bereziak irratietan entzuleentzat, eta irratietako langileen entzate ere. Egunean zehar igarotako abiadura gelditzen dela dirudi. Irrati uhinak eta iluntasunak espazio itxi eta intimotara eramaten gaituzte.

UDAKO gauaz gozatzeko ez da behar jai giro berezirik. Logelako leihoa zabaltu eta irratia piztea nahikoa duzu giro intimoa lortzeko. Irratia egokia da gau bakartiak igarotzeko eta honen eredu dugu Imanol kantariak uztaila eta abuztu bitarte Euskadi Irratian aurkeztu duen «Kantautore» izeneko irratsaioa. Larunbatetan gau-eko 22.00etatik 24.00etara bitarte eta igandeetan 21.00etatik 22.00ak

arte, munduko hainbat kantaekarriko dizkigu gogora.

Angelo Branduardi, Lucho Dalla, Charles Aznavour, Moustaki, Maria del Mar Bonet, Albert Pla, Amancio Prada, Madreus, Carlos Cano, Camaron, Paco Ibañez, Bob Dylan, Joan Baez, Suzanne Vega, Mercedes Sousa... Baina autore ezagunen kantak aireatzeaz gain, Imanolek «ezezagunak diren kantak eta autoreen berri eman nahiko»

Imanol Lartza Euskadi Irratiko «Kantautore» irratsaioa aurkeztuko du.

luke. Ildo honetatik, kantautore britainiar, kanadiar, okzitaniar, errusiar, brasildarren berri emango digu Imanolek. Bere etxetik atera da disko-grafia hau guztia eta kantariak argitu digunez, «betidanik gustoko izan dut lagunei musika jartzea eta irratia gauean dauden hainbat bakarlari musika jartzeko

aukera ematen dit. Erronka txikia da bakarlari hauek biltzea». Imanolek autoreen identitatean sakondu eta erradiografia musikala egin nahiko luke. «Testuen itzulpena eta zenbait pista emango ditut. Testu eta poema zoragarriak aurki daitezke».

NEREA ETXANIZ

B A G A K

■ Bizkaiko Txirrindulari Birari jarraipen zuzena egingo dio Bizkaia Irratiak

Datorren uztailaren 5ean amateurren mailakoa izan eta Bilbon hasiko den Bizkaiko Txirrindulari Birari jarraipen zuzena egingo dio Bizkaia Irratiak. Arratsaldeko lehenengo orduetatik aurrera lehenengo bi egunetan eta goizetan hurrengo 3. eta 4. etapen berri zuzenak jasoko ditugu. Bilbo, Ermua, Basauri, Gorliz eta Berango hasiko diren etapak Zornotza izango dute helmuga 5. eta azken egunean. Zazpitan mailako txapelketa izan

arren, urtetik urtera ospea irabazi du Bizkaiko Txirrindulari Bira honek.

■ Udako programazioak zenbait aldaketa ekarri ditu Egin Irratiko uhinertara

Astelehenean eta goizeko 10.00etan hasita «Udako tenpora» magazinak «Bidakide» izeneko espazioa eskainiko digu. Igandeetan errepikatzen den hau, Elias Diaz de Hoyos Peruko Iparia Komunitateko alkatea izango du gonbidatu bertako egoeraren berri emanez. «Festarik festa», 11.00etan hasten den saioak Usurbilgo Santa Ixabel festak izango ditu protagonista.

A U R P E G I A

**Inigo Etxenike
(Segura Irratia)**

Orain dela 10 urte hasi zen Inigo Etxenike Segura Irratian igande goizetan musika saioa egiten. Egun, Segura Irratiko diskografiaren arduraduna eta musika saioen koordina-

tzailea du. «Irratia eta musika bizi egiten ditut, beraz ezin dut gehiago eskatu». Egun guztia ematen du Inigok musika eta mikroen artean: goizetan disko denda batean, arratsaldetan Segura Irratian euskal musika, country edota 60ko hamarkadako diskoak maneiatzen ditu batez ere; eta hori gutxi izango balitz gauez tabernetan aritzen da.

Gustoko izango luke instrumenturen bat jotzea «baina lanbide frustatua dut hori». Behin irratian abestia kantatzen saiatu eta biharamunean «lagunek eta lankideek aurkezttera mugatu behar nuela esan zidaten».

UZTAILAK 7 ostirala

ZUBIGAINENKO DANTZA LESAKAN

Lesakako festetako egun handi honetan, dantzariak Onin errekararen bi aldeetan **Zubigaineko dantza** egingo dute, orain 500 urte lesakarren artean lortu zen pakea oroitarazten duena. Goizeko 11etako Meza Nagusiaren ondoren izango da. Arratsaldean ere dantza saioa eskainiko dute, 18.00etatik aurrera, Plaza Zaharrean.

DANTZA FOLKLORE JAIALDIA MIARRITZEN

Orai Bat dantza taldeak antolatutako Miarritzeko Nazioarteko Folklore Jaialdia uztailaren **7tik 13ra** burutuko da. Egunero eta goizez, dantza taldeak kalejiran ibiliko dira Miarritzeko auzo desberdinetan zehar. Emanaldi nagusiak gaueko 21.30etan izango dira, St.

Eugenie plazan eta Baratze Publikoan.

ANTZERKIA BARAKALDON

Neil Simonen «**La extraña pareja**» antzerki lana ikusteko aukera duzue uztailaren **7, 8 eta 9**an, Paco Morán eta Joan Pera aktoreekin eta Angel Alonsoren zuzendaritzapean. Barakaldo Antzokian izango da, arratsaldeko 20.00etan. Sarrerak: 1.500 pezeta (60 libera) edo 1.200 pezeta.

BERTSO JAIALDIA LESAKAN

Sebastian Lizaso, Jon Sarasua, Igor Elortza, Andoni Egaña, Estitxu Arozena eta Xabier Silveirarekin bertso jaialdia antolatu du Lesakako Gure Arrano Elkarteak. Ekitaldia pilotalekuan izango da, gaueko 11etan. Sarrerak 500 pezeta balio ditu (20 libera).

Nafarroako Antzerki Eskolak Umeentzako IV. Antzerki Lehiaketa antolatu du. Umeei zuzendutako antzerki testuak aurkeztu behar dira, euskaraz zein gaztelaniaz. Egile bakoitzak 3 lan aurkez ditzake gehienez. 300.000 pezetako sari bakarra izango da eta 2 ohorezko aipamen. Lanak abuztuaren 20a baino lehen bidali behar dira, Nafarroako Antzerki Eskolara: San Agustin kalea 5, 31001 Iruñea.

I H E S I

Txindokira gaupasan

Txindoki dugu Gipuzkoako mendietako erregea, tente-tente Goierri harrotasunez begiratzen duen zaindaria zaharra. Goizez Larraitzera igo eta handik, izterren gogortasunaren arabera, ordu t'erdia edo bi ordutan goian zaude. Urtero adin guztietako milaka pertsonak egiten duten larunbat edo igande goizaldeko irteera da, ederra eta paraje zoragarrien dastamena eskainiko diguna. Baina jendetzaren artean sarritan, eta beraz ez horren zoragarri.

Batzuetan leku bat, ederra izan arren, aspergarri ere bilaka daiteke; lekuei beren zukua ateratzen ikasi behar da eta hori norberen esku

besterik ez da. Nola? Akaso gauez abiatuta, Egurraleko Lepoko ohizko bidetik; edo norberaren indarrak kontrolatuz gero, ohizko bideari muzin egin eta Larraitzetik gora zuzenean ekinez. Modu asko egon daitezke mendi baten ohizkotasuna apurtu eta bere bazter –eta denbora– gordeak topatzeko, mendia ez baita berbera arratsaldeko 3etan edo egunsentian.

Buruhaustek alde batera utziz hona hemen plantxobat: arratsaldeko 7ak aldera Larraitzetik abiatu, Oria Iturrian barrenok bustiz ohizko bidetik Beltzulegiko txabolatara igo eta bertako belardietan –euria eginez gero

zabalik dauden txabolatxoetari-ko batean sartu ahal da– afaltzeko orduari itxaron, eguzkia lotara doanean harean oskorria dastatuz afaltzeko.

Patxada ederrean gura beste denbora barriketan jardun ondoren, milioika izarreko hotelak babestuko gaitu gaueko mamuetatik. Egunsentiarekin edo berorren freskuran gozaltzea ere gauza ederra da. Goizean goiz tontorra egin eta, jendetza gorantz doanean, La-

rarritz edo Amezketara hamarretako eder bat egitera jüstea izan liteke ondorengo urratsa. Aukerak ugariak dira, norberaren imaginazioan sartzen diren bezainbeste ■

UZTAILAK

8

larunbata

ANTZERKIA ZIZURKILEN

Antxieta antzerki taldeak «**West Side Istory**» lana antzeztuko du Zizurkil Goialdeko pilotalekuan, gaueko 22.30etan. Sarrera dohainik da.

EREMUAK 95 ZINEMALDIA

Zarauzko Eremu Urriko Hizkuntzen Zinemaldian barne, Katalunian egindako «**Desperta Ferro**» animazio filmea ikusgai izango da. **Haur eta gazteei eskainitako emanaldi berezi** hau katalanez izango da, euskarazko kontalarien laguntzaz. Zarauzko Modelo zineman, arratsaldeko 17.00etan. Zinemaldiak gazteentzako antolatutako ekintza osagarrien artean, bestalde, **Bihar** Antzerki Taldeak «**Salba ditzagun baleak**» antzezlana taularatuko du, arratsaldeko 18.30etan, Zarauzko Musika Plazan.

UZTAILAK

9

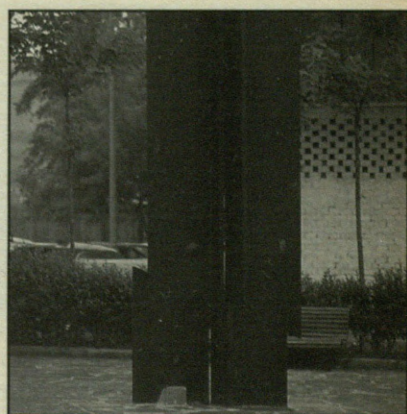
igandea

DANTZA LIBRE TXAPELKETA

Zumarragako festetako egitarauaren barne, Zumardi Elkartek antolatu duen Dantza Libre Txapelketan Euskal Herriko bikoterik onenek parte hartuko dute. Txapelketa arratsaldeko 19.00etan izango da, Zumarragako Zelai Arizti Pilotalekuan.

DONOSTIAKO LIBURU AZOKA

Donostiako Liburu Azokara hurbiltzeko azken eguna duzue gaur. Euskal eta erdal liburuetan azken berrikuntzak aurkituko dituzue, baita euskal diskoak ere. Guztiak %10eko beharapenarekin eskuratu ahal izango dira. Honetaz gain, beste zenbait ekintza osagarri antolatu dituzte, hala nola: liburu aurkezpenak, erakusketak... izango dira. Azoka Bulebarrean kokatua dago.

Zarauzko Eskultura
Lehiaketarako lanak aurkezteko epea zabalik dago. Edozein teknika erabil daiteke baina materialak eguraldiaren erasoak jasateko gauza izan beharko du. Eskulturaren maketa eta proiektu zehatza aurkeztu behar dira, abuztuaren 21etik 23ra, Zarauzko Sanz Enea Kultur Etxean. 3.000.000 pezetako sari bakarra emango da. Irabazlearen lana Ixpilla plazan jarriko da.

M O K O F I N A

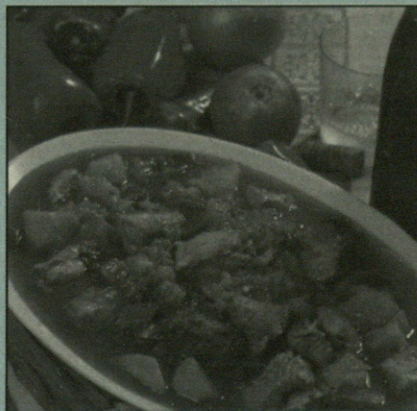
Marmitakoa

Arrantzale pobreen uda parteko eguneroko jaki honi onziak eman dio izena, askotan bezala: pot-au-feu, calderete, kaxuela, paella, pote, cassoulet... Tostarteko (marinel) bakoitzak bere ogi puska --geroago, bere patata arrazio-- zeraman eta baporeak, enpresak, arraina jarri ohi zuen. Karbohidratoei landare eta animalia proteinak, fibrak eta lipidoak gehitzen zaizkio izerdiki ateratzen dizkigun jaki soil eta merke honetan.

Geroago etorri dira langosta sartu, zilarrezko plateretan zerbitzea, eta abar. Errezeta eman behar izatekotan, ez nuke kopuru

zehatzik adieraziko, are gutxiago aginduko, janaren funtsa esana dagoelako. Baporean egiten genuen moduan: hegaluzea garbitu, azal eta hezurak egosi; patatak zuritu eta txikitu intxaurren taiman (labana

sartu eta lehertu puska, salda lodi dezan); txikitu tipula edo porruak, piper berdeak eta baratxuriak eta hasi hauek oliotan erregosten. Erantsi patata eta txurrut bat ardo, eragin eta es-tali dena hezur eta azalen

saldarekin. Patata eginda koan, erantsi arraina (patatak bezalako pusketan), itzali sua eta egon bost minutu, eltzea tapatuta. Azkenik, kendu gaineko olio eta zerbitu.

EDORTA AGIRRE

Langileen jakia denez, patata behar du arrainaren biko, ene ustez. Berdurak oso gustu politaz jaten du jakia: ez aurreztu barazkirik. Ardo pittin bat ere (txuria, txakolina, sagardoa, kognaka...) mesederako du platerak ■

LUIS MARIANO KANTU LEHIAKETA

Luis Mariano tenore irundarraren 25. urteurrena ospatzeko, **Nazioarteko I. Kantu Lehiaketa** antolatu dute Irungo eta Arrangoitzeko Udalek uztailearen 9tik 13ra. 18 eta 30 urte bitarteko 29 gaztek parte hartuko dute lehiaketan. Kanporaketak 9tik 11ra egingo dira eta finala 12an. Guztiak Irungo Amaia Kultur Zentroan, 20.00etatik aurrera, 300 pezeta (12 libera) ordainduz. Sari banaketa uztailearen 13an, toki eta ordu berean, 500 pezetaren truke.

UZTAILAK

10

astelehena

KONTZERTUA GASTEIZEN

Wynton Marsalis & Lincoln Center Jazz Orchestra taldeak Mendizorrotzako

Polikiroldegian joko du, 19.00etan. Haurrentzako bereziki antolatutako kontzertu honetan 14 urtetik beherekoek sarrera dohainik izango dute.

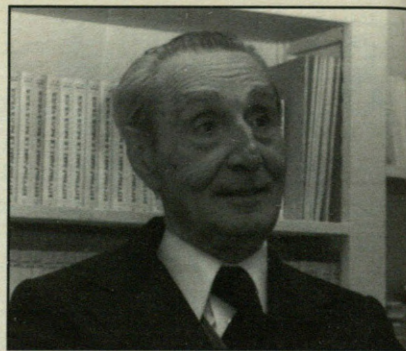
Helduek 500 pezeta ordaindu behar ko dituzte.

KARTEL ETA ARGAZKI LEHIAKETAK

Hondarribiko Udalak **Jaietako Kartel eta Argazki lehiaketak** antolatu ditu. Argazkiek koloretakoak eta 20x25 neurrikoak behar dute izan eta partaide bakoitzak gehienez 4 aurkez ditzake. Lanak Udal Liburutegian-Zuloaga Etxean-aurkeztu behar dira, uztailearen 10etik 14ra bitartean.

ESGRIMA IKASTAROA

Euskal Aktoreen Batasunak esgrima ikastaroa antolatu du Donostiako Artelekun, uztailearen 10etik 21era. 18 urtetik gorakoentzat izango da eta arratsaldeko 17.00etatik 19.00etara emango da, egunero. Matrikula

«Jesus María Etxezuloaga» sarirako deialdia: euskal autonomiari buruzko zuzenbide, historia, ekonomia, soziologia edo politikaren ikuspegitik egindako ikerketa lanak aurkeztu behar dira, euskaraz zein gazteleraz. Gutxienez 200 orrialde eta gehienez 400. Lanak Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearen egoitzetan aurkeztu behar dira, abuztuaren 31 baino lehen. Milioi bat pezetako sari bakarra emango da eta 500.000 pezetako akzesita.

E T X E Z U L O A N

Gerezi sasoi aparta

Udaberrian egun argia luzatzen joan da eta urteko egunik luzeenetan gaude (hamabost argi-ordu baino gehiago). Honen ondorioz landareentzako garrantzitsuenak diren bi baldintza ekologikoak puri-purian daude: tenperatura piskana gora doa eta lurlean eta airean hezetasun ugari dago.

Beraz gereziondoak (Prunus cerasifera) udaberriko klima baldintza apartak aprobetxatzen ditu bere espeziea ugaltzeko, hau da, bera bezalako izaki gehiago sortuko dituzten haziak garatuz, espeziearen etorkizuna bermatzeko.

Gerezia, hazkunde azkarrereko fruitua da. Lorealdi

zuri bikaina izan eta bi hilabetetan zehar barruan hazia daraman fruitua hazi ondoren dagoenerako heltzen edo umatzen ari da.

Ekainaren amaia eta uztailearen hasiera garai hau era guzietako gereziak, zuriak, gorriak, beltzak... dastatzeko sasoi aparta da.

Gereziondoak bere one-nak toki harritsuan baina ura

aukeran duenean emango ditu. Buztin edo tupa-lurretan, ordea, bustia-lehorrak eragindako elastizitatearen ondorioz, sustrai ahulak

hautsi, gaitzak sartu eta gartetatik hasiko da arbak ihar-tuta galtzen eta arbolaren gainbeherakada.

JAKOBA ERREKONDO

14.000 pezeta (560 libera) ordaindu behar da. Izena emateko deitu 29 02 92 telefonora.

ADIERAZPEN ETA SORMEN IKASTAROAK

Uztailaren 10etik 14ra izango dira Euskadiko Adierazpen Eskolak antolatutako ikastaro hauek. Izenematea Bilbo-ko EDE Fundazioan, Donostiako Hezikide Eskolan eta Gasteizko Atsedean Taldeetan egin daiteke.

UZTAILAK 13 BIDARRAIKO FESTAK

Bidarraiko festei hasiera emateko **Lin Ton Taun** taldeak rock kontzertua eskainiko du gaueko 22.30etan, herriko plazan. Dohainik. Ondoren, gauerdian, **Sustraia** taldearekin dantzaldia izango da.

ERAKUSKETA AMAIERA

Durangoko Berbaro Elkartearen tabernan **Pablo Garitaonandiaren argazkiak** ikusteko azken eguna duzue gaur. EEBB, India, Caceres, Londres, Parisen... ateratakoak dira.

KONTZERTUA URRUÑAN

Urruñako Hotsberri lokalean **Beltzez** taldeak joko du, 19.00etan. Ondoren, jaialdi txiki bat izango da beste zenbait talderekin.

PINTURA ERAKUSKETA

Donostiako DV Aretoan **Dario Urzay bilbotarraren margoak** biltzen dituen erakusketa zabaldu da. 17.00etatik 21.00etara ikus daitezke, astelehenetan ezik. Uztailaren 20ra arte.

Gasteizko XIX. Jazzaldia uztailaren 8tik 15era egingo da. **Aurten, sail nagusiaz gain, XXI. Mendeko Jazza, Kaleko Jazza, Gauerdiko Jazza eta Jazza Probintzian** izeneko sailak egongo dira. **Wynton Marsalis, Chick Corea, Chuck Berry eta John McLaughlin** dira izar nagusiak. Hala ere, **Roy Hargrove, Joshua Redman, Tony Bennett** edo **Tete Montoliu**ekin ere gozatzeko aukera izango duzue. **Kontzertu nagusiak Mendizorrotzako Polikiroldegian** izango dira, 2000 pezetan (80 libera).

O S A S U N A

Anorexia mentala, egiazko arriskua

Anorexia nerbiosoa gaixotasun psikiko larria da, ia emakumeengan soilik ematen dena, eta zehazkiago esateko neska gazteengan batik bat. Appetitua desagertzeaz gain, pisugalera handiak, gorputzaren itxurak eragindako delirioak (neskak oso argala egon arren, bere burua gizona ikusten jarraitzen du), hilekoen desagertzea, larruazal hotza, eta izaera edo nortasunaren aldaketa dira sintomarik nabarmenenak.

Hasiera batean guztiz normalak edo agian zertxobait gizenak diren neska gazteak jateari uko egiten hasten dira, ispiluari begira orduak pasatzen dituzte eta

argalago egon nahi dute. Gurasoek, beren alabari gertatutako aldaketagatik larrituta, gehiago jan dezan behartzen dute. Neskak, gurasoak haserretu ez daitezzen, janaria onartzen du, baina segituan komunera joango da, jandako guztia berriro botatzera. Egoerak horrela jarraituz gero, itxura fisikoa asko hondatzen da, baina neskak bere obsesioarekin jarraitzen du, eta libragarriak edo diuretikoak hartzen irits daiteke, edota gimnasioan orduak emango ditu, 'sobran' dauzkan kilo horiek bota nahian.

Gaitz honek jota dauden egoera benetan kez-

katzeko modukoa da. Psikiatren ustez, gaitzaren jatorria izan daiteke amaren irudia ez dela behar bezala elaboratzen umearen adimenean, eta kasu horietan amaren eta alabaren arteko harremana ez da batere gozoa izaten.

Zorionez, gisa horretako arazoekin hasten diren adoleszenterik gehienak ez dira egoera graberaino iristen, trastornoa iragankorra izaten delako, eta gorabehera batzuen ondotik egoera normaldu egiten delako. Hala ere, kasu batzuetan heriotza izan daiteke prozesuaren azken fasea. Gaur egun psikoterapia edo laguntza psikia-

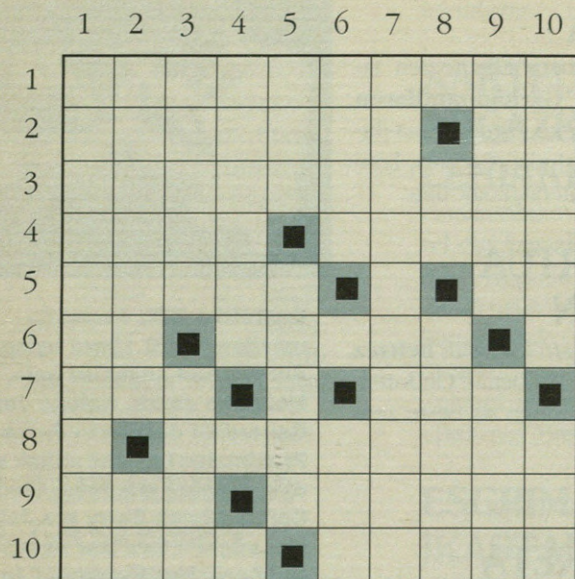
trikoa da gehien gomentatzen den tratamendua.

JABIER AGIRRE

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Gizasemea. 2.- Esku itxia. ... egin, istua bota. 3.- Patagoniako biztanle. 4.- Asiako estatua. Jarri. 5.- Darama. Lehenengoa. Kanpo, landa. 6.- Alderantziz eta herri hizkeran, eta. Hots. Azkenekoa. 7.- Garen hauek. Sufrea. Leherkari ezaguna. 8.- Bokala. Guraizeak. 9.- lehen bakoitia. Nafarroa Behereko herria. 10.- Perpaus konpletiboaren aurretik jar daitekeen partikula. Alderantziz, isurki bat bota.

GOITIK BEHERA: 1.- Gupidarik ez duen pertsona. 2.- Izutu. Lehena eta azkena. 3.- Itxusi. Burdinazko lokarri. 4.- Nafarroako herria. Kontsonantea. Nitrogenoa. 5.- Alderantziz, edari alkoholodun. Italiako hiria eta harana. 6.- Gizon izena. Bat. Ore jangarri. 7.- Joaldun. 8.- Potasioa. Bi. Elikatu. 9.- Ipar-orratza. Errusiako informazio ajentzia ezaguna. 10.- Nafarroako udalerria. Nasa.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Arakatua
Atabalak
Emakumea
Labainak

4 letra

Adio
Aina
Amak
Area
Arku
Aroa
Batu
Eman
Ezka
Fika
Gela
Iaio

Inka
Irin
Isla
Itoa
Izan
Izen
Maiz
Urko
Zama
Zina
Zion
Zuri

7 letra

Kantari
Kurloia
Minbizi
Zirauna

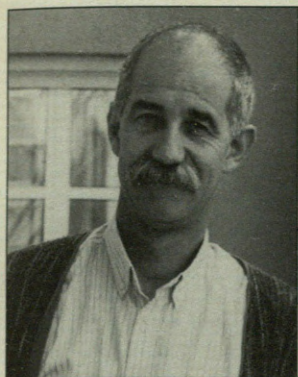
2 letra

Ad
Am
An
Ib
Iz
Ra
Ro
Uk

3 letra

Art
Lau
Ron
Sen

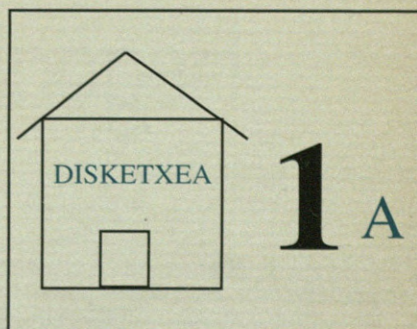
ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, Arrasateko alkatearen izena ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6										
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17					

Alizari handi	▼	Haragia	▼	Atzaparra	▼	Botoia barneratu
Baldar		Sortu zintuena		Iritsi		
▶		▼		▼		▼
Zuhaitz mota	▶					
Indioa				5		11
▼						
		Hiltzeko tresna	▶			
	17	* Bokala		14		
Neoia	▶	▼	Norat atzikia	▶		
Uretan ez hondoratu			Masurioa			2
▶	▼					
	4	Hegazti mota	▶	▼		
		Zein eratan		10		
	8	▼	Kontsonantea	▶		Istua
▶			Baiezatzeko			
		Lehen bakoitia	▼	▼		▼
		Euskal Batasuna		3		16
		▼			Uranioa	▶
6					Oxigenoa	
		▶			▼	
Abiadura				9		

—Hieroglifiko a—

Trajea polita da, ... berriz, ez.

Aurreko asteko soluzioak

			J	O	S	E	M	A	R	I		
			B	E	R	A	S	A	T	E	G	
			●	E	●	●	●	I	●			
			A	R	E	R	I	O	A			
●	S	●	X	●	A	M	E	Z	T	I		
L	E	H	I	A	K	I	D	E	A	K		
●	M	A	●	L	A	G	U	N	●	I		
B	A	L	D	A	R	R	A	●	D	D		
●	N	A	U	●	R	A	●	P	I	O		
U	T	●	N	O	I	Z	T	I	K	●		
●	I	Z	A	N	●	I	A	Z	●	E		
E	K	I	●	G	E	O	●	T	A	R		
●	A	N	A	I	T	A	S	U	N	●		

Gurutzegrama

EZKERESKUTIN: 1. Galtzailea 2. Amaiera, Re

3. Zebra. 4. Tse. Nioan. 5. Etaiu. Antz. 6.

Tu. Ore. Aza. 7. A. Adikatu. 8. Sano. Irule. 9.

Urdan, D. Po. 10. Noa, Egizian.

GOTIK BEHERA: 1. Gazetadan, 2. Amestu

Aro. 3. Labea. Anda. 4. TIR. Ixdoa. 5. Zeanuri.

Ne. 6, Ar. 1, Eki. G. 7, Iaioa. Ardi. 8, I. Banatu.

2. 9. Erantzulea, 10. Ari. Za. 60N.

Hieroglifikoa:

Serio.

Kate hitzak

A	I	A	R		A	D	I	O	
U	D	A	L		A		I	Z	K
B	I	Z	K	A	I	A		E	A
E	N		T	A	N	Z	E	R	K
L		I	T	O	A		R	D	A
	E	N	E	A		I	R	I	N
G		D	A		A	R	E	A	Z
O	S	A	K	E	T	A	K		B
L	A	B		G	A	N	I	B	E
A	R	A	N		L		N	O	R
A	K	E	R		G	A	R	A	

Bosteko ttipiak

A 1. Zalama., 2. Letin. 3. Garuna.

4. Minak. 5. Banaka.

B. 1. Txarto, 2. Arlas, 3. Arlote.

4. Tatya. 5. Gosrak.

Bosteko ttipiak

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Nafarroako herria
2. Arraun-euskarri
3. Gela zaintzaile
4. Gurpilik gabeko gurdia
5. Mutil koskor

1. Nafarroako herria
2. Bizi
3. Ogi saski
4. Egurrak
5. Jakingo banu

Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Nafarroako herria
2. Bizi
3. Ogi saski
4. Egurrak
5. Jakingo banu

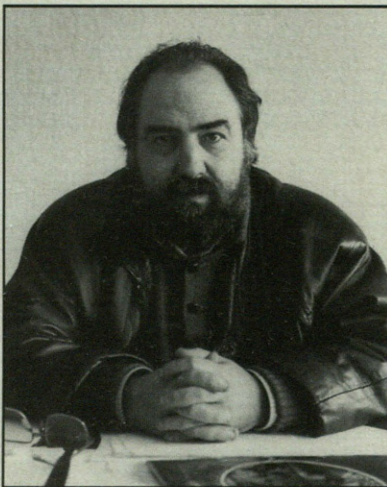
Hegoaldea eta Iparraldea

EUSKAL HERRIAREN bi zatien ikerketari ekiteko ikuspegi genetikoak erabiltzea baliagarria da; soziologia historiakoak erakunde-egitura eta proiektu oso desberdinak ulertzen laguntzen du, alderdien funtzio diferentea ulertzen. Balio du, halaber, ulertzeko bi estatu-nazioen, espainolaren eta frantsesaren estatu-erakitzeko prozesuaren aurka Hego eta Iparraldean oso azpikultura politiko bereiztuak eragin dituzten egokitzeko prozesuak, edo, zenbait kasutan, talde etniko beraren, euskaldunaren mugimendu identitario prozesuak -erregionalista, autonomista, nazionalista-.

Rokkan-Seiler eskemak analisi genetiko konparatua egiteko haria damaigu. Merkatuaren eta estatuaren azaleratze bikoitzak aldaketak sortzen ditu eragina bi ardatzetan izanik, funtzionala eta territoriala: bi aldaketok bi ardatzokiko nahastetik jaiotzen dira familia politiko desberdinen oinarri diren *clivage*-ak.

MUGIMENDU estatu-nazionalaren aurkako lehen erreakzio identitarioa legimista erreakzionarioa da, XIX. mendean lehen erdian eman zena; bigarrena, nazionalismo herrikoi forma hartu zuena, zentroaren aurkako borrokan periferiak arsenal nazionalista erabiltzean datza. Bi mugimendu hauek garbi ageri ziren Hegoaldean: karlistena lehenik estatu-nazio espainolaren liberalismo ahularen aurka armaz oldartzen; mende bukaerako Sabino Arana-ren euskal nazionalismoa bigarrenik, zeinak nazionalisten ikuspegitik erabili zuen arsenal ideologiko-katolikoa eta foruzalea jabetza-lana *clivage*-ak Bizkaia industrialduan sortarazitako bi klase berrien aurka -eta bere nazio proiektu espainolaren aurka-: bankari siderurgikoak eta langileria etorkina.

Ez zen horrelako deus Iparralde nekazarian, non nazio eraikuntza frantses arrakastatsua bizirauten utzi zion, hala ere, identitate bikoitz bati, ideologikoki Elizaren dotrina sozialak osatua. Egokitzeko prozesuaren eragileak handikiak

FRANCISCO LETAMENDIA

EHuko irakaslea

izan dira, Estatuaren eta gizarte nekazariaren arteko bitartekari lana, eta frantses kultura 'jakitun' eta euskal kultura herrikoiaren arteko itzultzaile lan bikoitza egin dutenak.

MUGIMENDU identitarioaren hirugarren agerpena, nazionalista-aurrerakoa, nabarmen plazaratu zen Iparraldean, Enbata taldeak aitzindua 60etan. Nazionalismo honek, tokiko handikien modernizazio politikorako faktore izan zena -nahiz eta ez zuen haien hegemonia hausterik lortu-, izugarritzko eragina izan zuen 70eko euskal gizarte zibilean, hauteskunde datuek adierazten zutenaren askoz gainetik. Eta nahiz eta lehendabiziko ETaren osagarrietako batzuk -etnismoa, europar federalismoa edo hirugarren munduko prozesuekiko harreman teorikoa- Iparraldeko eragi-

naren fruitu izan, mugimendu honek ez zuen parekorik izan Hegoaldean. Frantsismoaren izaera hiper-zentralistak euskal nazionalismo erradikal baten sorrera eragin zuen zeinean ideologiak (marxismo-leninismoa, diktadura garaian jazarria izan zen langile mugimendua eta hirugarren munduko anti-imperialismoaren oinordeko) talde berriaren, ETaren sortze funtzioa osatu duen.

80 eta 90etan, EMA eta Euskal Batasunaren sorreraren ondoren, bi faktoreak, hauteskundeetako eta gizarte arloko, orekatzen joan dira; bestalde, Ongizatearen Estatu zentralistaren krisiaren eraginez frantses egitura jakobi-noak erosi eta Iparraldean lau aldeko joko politiko sotila sortu da: estatuko ordezkariak, herrietako hauteskiak, eskal nazionalistak eta gizarte zibileko eragile ekonomiko, kultur arloko eta sozio-profesionalak -azken urteetan bostgarren bat gehitu beharko litzaieke, Akitaniako Kontseilu Nagusia-. Nazionalismo hau, bestalde, geroz eta posibilibista eta partehartzaileagoa egin da: herrietako hauteskiak, beren aldetik eta emeki, handiki-bitartekari izateari utzi eta kudeatzaile-modernizatzaile bihurtzen joan dira.

ELEMENTU berri hauen nahasketa Iparraldeko erakunde-egituraren irekiera eragiten ari da, konpromezu berri batean hezuramitu dena: nahiz eta oraingoz Atlantiar Pirinioak Departamenduaren errealtatea auzitan jarriko ez den, euskal lurraldeen pribatu moduko instituzionalitate baterantz joko da, «Euskal Herriko Garapen Kontseilua» eta «Euskal Herriko Hautetsien Kontseilua» deitutakoetan gauzatu dena. Kontseiluok hautetsien eta gizarte zibileko ordezkarien arteko eztabaida foro moduan ulertu behar dira.

Joko-zelai politiko berri hau, nolana ere, deigarri gertatzen da Hegoaldeko blokatze instituzional egoerarekin.

Ltxura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ANTZA
Maisuen Eskutik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA
Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

señale

ARGIA

ASTEKARIAREN

GEHIGARRIA

OPORRAK

1.538. zenbakiarekin batera dohainik banatutako gehigarria / 1995eko uztailak 9

Abentura, etxetik hasita

PUBLIZITATE
ARDURADUNA:
JOSU
MARTIKORENA

ERREDAKZIOA:
PATXI LARRION

ARGAZKIAK:
ARTXIBOA
ALBERTO ELOSEGI

DISEINU ETA MAKETAZIOA:
ANtza SAL

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA
ANtza SAL

Naturarekin bat • Etxea bizkarrean hartuta

Trenez, oinez, zaldiz, hegaz eta bizikletaz

• Arabiar eta juduak gure mugetan •

Bainuetxeak • Munduko azken muturreraino

VIAJES

tep

BIDAIAK

TRANS'ARC
1995-96

Afrika, Asia eta Ameriketako bidak berezietan esperientzia dugu. Herrialde bakoitzean espertoak diren gidekin bidaiak talde txikietan. Minibus, kamioi eta 4x4 ibilgailuetako bidaiak. Eskaiezaguz interesatzen zaizun bidaiari buruzko fitxa teknikoa, xehetasun guztiekin.

• AFRIKA HEGOALDEA •

- Kamioiez eta 4x4 ibilgailuetan.
- Irteerak urte osoan.
- Namibia, Etosha eta Kalahari. 24 egun.
- Namibia berezia. 21 egun.
- Ipar Kalahari, Okavango eta Victoria urjauziak. 18 egun.
- Hegoafrika. 23 egun.

• BALEAK IKUSTERA •

- 9 egun
- Mediterraneoan zehar kruzeroa belauntzian.
- Hyere irlak eta baleen ikustea.
- Irteerak ekainetik irailera.

• HEGOAMERIKA •

- Bolivia. 21 egun.
- Peru. 17 egun.
- Brasil. 13 egun.
- Amazonas oihana eta Rio de Janeiro. 14 egun
- Ekuador eta Galapago irlak.
- Venezuela. 22 egun.

• ERTAMERIKA •

- Ertameriketako ibilbidea. 23 egun.
- Kubako ibilbidea. 15 egun.
- Maiatarren ibilbidea, Mexiko, Guatemala, Belize. 22 egun.
- Mexiko eta Yucatan. 23 egun.

• EKIALDE HURBILA •

- Egipto, Sinai eta Jordania. 22 egun.
- Nilo eta Itsas Gorria. 15 egun.
- Kairo eta Nilon zehar kruzeroa. 8 egun.
- Niloko ibilbidea. 11 egun.
- Yemen. 16 egun.
- Iran. Pertsiarren ibilbidea. 15 egun.
- Iran osoa. 22 egun.
- Israel. 15 egun.
- Israel eta Petra. 15 egun.
- Siria eta Jordania. 18 egun.

• IPAR EUROPA •

- Ipar muturreko ibilbidea. 28 egun.
- Finlandia. 8 egun.

• INDIA ETA NEPAL •

- Hego India. 22 egun.
- Ipar India, Rajhastan eta Nepal. 24 egun.
- Ipar India. 10 egun.
- India, Nepal eta Sikkim. 16 egun.

• INDONESIA •

- Urte osoko irtenaldi konbinagarriak.
- Borneo - Celebes irlak, Balirako luzape-narekin. 16 egun.
- Java - Bali. 7 egun.
- Celebes irlak. 4 egun.
- Irian Jaya. 5 egun.

• ISLANDIA •

- Lurralde garaietako odisea. 14 egun.
- Gailurretako ibilbidea. 14 egun.
- Islandia ezezaguna. 14 egun.
- Islandiako ibilbide nagusia. 14 egun.

• JAPONIA •

- 15etik 22 egunetarako ibilaldiak, garraio lokaletan, minibusetan eta egonaldiak hotel tipikoetan. Gida espainolak.

• AFRIKA EKIALDEA •

- 4x4, minibus eta kamioietan ibilaldiak.
- Kenya. 16 egun.
- Parkeetan zehar. 8 egun.
- Turkana bidean. 8 egun.
- Jirafen bidea. 7 egun.
- Tanzania eta Zanzibarko parkeak. 13 egun.
- Kenya eta Tanzania, Zanzibarra luzatuz. 10 egun.
- Tanzania eta Zanzibarko ibilbide handia. 25 egun.

• MADAGASKAR •

- 4x4 ibilgailuetan.
- Nosy Bera-rako luzapena. 21 egun.

• MAROKO •

- Ibilbide erregularrak. Irtenaldiak urte osoan, talde txikitan, gida espainolarekin.
- Kashbetan zehar. 15 egun.
- Marokoko ibilaldi handia. 24 egun.
- Transatlanten barrena. 15 egun.
- Atlaseko pistak. 15 egun.
- Atlas eta Saharako Raida. 15 egun.

• PAKISTAN •

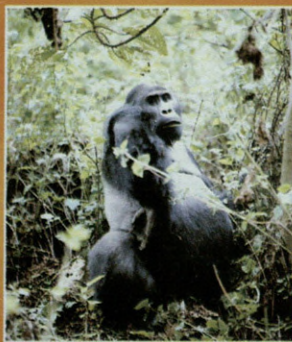
- Arabiako itsasotik Himalaiara. 26 egun.
- Yak karabanak. 19 egun.
- Kashmir-Karakorum-Kalash. 25 egun.

• AFRIKA ERDIALDEA •

- Etiopia ibilbidea. 23 egun.
- Dogon eta Lobi herrialdeak. 16 egun.
- Senegal eta Mali. 24 egun.
- Uganda-Kenya. 25 egun.
- Uganda-Zaire. 24 egun.
- Niloren jaiotza. 15 egun.

• SRI LANKA •

- Sri Lanka. Trekkinga eta Safaria. 19 egun.
- Tearen irlan zehar. 16 egun.
- Maldiva irlatera luzapena.

• TAILANDIA •

- Tailandia osoa eta trekkinga. 21 egun.
- Tailandiako ipar-mendebala. 22 egun.
- Bangkok eta Ko Samet. 8 egun.
- Bangkok eta Pukhet. 10 egun.
- Bangkok eta Ko Samui. 10 egun.
- Bangkok eta Ko Phagan. 15 egun.
- Bangkok eta Ko Tao. Submarinismoa. 15 egun.
- Bangkok, Ko Tao eta Ko Samui. 13 egun.
- Iparraldeko ibilbidea. Trekkinga. 10 egun.

- Bangkok eta Mae Hong Son oihanean safaria. 15 egun.

• VIETNAM •

- Ho Chi Minh-etik Halong badiara. 22 egun.

• USA ETA KANADA •

- Kostatik kostara. Iparraldetik. 21 egun.
- Pazifiko itsas hegia. 14 egun.
- Parke Nazionalak. 21 egun.
- Ibilbide koloniala. 7-14 egun.
- "California cooler". 7 edo 14 egun.
- "The wild wild west". 28 egun.
- Mendi Harritsuak. 14 egun.
- "Alaska wildlife safari". 14-18 egun.
- Yukon eta Alaska. 28 egun.
- "Great Westerner". 35 egun.
- "California Dreaming". 21 egun.
- Kainoiak eta indiarak. 10 egun.
- Californiatik Coloradara. 10-20 egun.
- Road 66. 14 egun.
- Ekialdeko itsas hegia. Fly and Drive. 21 egun.
- Florida, Louisiana eta Texas. Fly and Drive. 14 egun.
- Alaska. Fly and Drive. 16 egun.
- New York-New Orleans-Orlando. 14 egun.
- San Frantzisko-Hawaii-Los Angeles. 13 egun.
- New York-San Frantzisko-Las Vegas-Los Angeles. 16 egun.

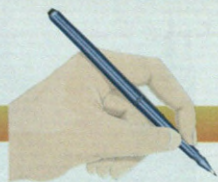
TURISMO GAZTEA AUTOBUSEZ

- Londres-Eskozia. 20 egun.
- Paris. 9 egun.
- Holanda. 9 egun.
- Suitza. 8 egun.
- Paris-Londres-Amsterdam. 14 egun.
- Maroko. 15 egun.
- Irlanda eta Eskozia. 20 egun.
- Italia. 10 egun.
- Austria. 10 egun.
- Alsazia-Oihan Beltza-Suitza. 9 egun.
- Escandinavia. 17 egun.
- Praga. 10 egun.
- Budapest-Viena-Praga. 14 egun.
- Frantzia osoa. 16 egun.
- Europako zirkuitua. Hiriburu handiak.
- 19 egun.

TEP BIDAIAK
San Martzial 1
Tel: 42.00.71
Faxa: (943) 43.09.13
DONOSTIA

ERRESERBAK TELEFONOZ
..... (943) 46 16 08

TEP BIDAIAK
Urbietan 59,
Tel. (943) 42.00.71
Faxa: (943) 43.09.13
DONOSTIA

BIDAIATZEN BIZI

Ez nintzen bidaiatzeko jaio, bizitzeko baizik; gero bizitzak eraman nau bidaiatzera eta bidaiek ekarri naute bizitza estimatzera.

Uda oporraldiarekin lotzen da eta oporraldia bidaiatzearekin; ez da beti honela gertatzen baina askotan bai. Gure gaurko gizarte honek gero eta gauza gehiago aldatzen ditu gero eta denbora gutxiagoan...ez dakit nora garamatzen, gutariko bakoitza bidaia batetan sartuta dago, bidaia horren iraupena norberaren bizitzarena da, jaiotzetik heriotzeraino, hori da nire iritzia, bada bestelakorik, badira gero bidaia handi batetan sinisten dutenak... segi dezatela hura prestatzen!

Bidaiatzea gauza polita omen, gehienetan interesgarria, askotan aberasgarria eta batzutan besterik gabe joan etorria. Bidaiatzearen edo bidaiak egitearen arrazoiak desberdinak dira, ez dira beti onak izaten, eza gutu ditut munduko bazterrik apartatuenean ere «oporetara» joan ez den bidaiaririk, lana egin beharrak bultzatutako hauetaz ez dut hitzegingo baina gogoan ditut, edozein eratako motibo dela eta iheska joandakoetaz ere ez natzaizue arituko. Historia, bidaiari izatea nahi ez zuten bidaiariz osatua dago.

IOSU IZTUETA

Nairobitarra

Niretzat bidaiak nire bizitzaren zati inportante bat dira, bidaiak egitetik bizi naizela neurri batetan esan daiteke, jendearekin bidaiak konpartitzetik, besteen oporrak gure lana bihurtu ditugu. Autobus batetan 20 lagunez osatutako taldeekin Afrika, Europa eta Ameriketara zehar ibili gara.

Azken hamalau urteetako egun erdiak gurgilgainezko etxean pasa ditut, Nairobitarra izan dut jatetxe, egongela, tertulialeku, atsedentoki eta logela... amets egiteko leku aproposa. Edonon esnatuta ere zer ikusi, zer entzun eta zer usaituko genuen jakin gabe, dagoen janaria dastatuz eta ahalik

eta gehien sentituz bizitu gara. Une larrietatik nola hala atera, txarrena iritsi zitekenean ez desanimatu, irrifarra kontagiatzen saiatu eta mundua ulertzen ahalegindu. Honekin batera kritikoa izaten ikasi, okerrak onartzen jakin eta noizbehinka besteraen lekuan jartzea ona dela konturatu. Azken finean ametsak egi bihurtu.

Duela gutxi egin zidaten elkarrizketa batean zera galdetu zidaten: Non-dik datorkik bidaizaletasuna?

Bizitza atzera hogeitamarren bat urte errebobinatu eta zera ekarri nuen gogora: Aita artean mutilkoskorra zela Berastegiko Sanlorentzo mendian artzain, bere adineko beste batekin eztabaidan aritzen omen zen, mundua noruntz handiagoa ote zen jakin nahian, batek Donostia aldera eta besteak Aralar aldera esaten omen zuen...galdera hari erantzutea gustatuko litzaidake. Bestetik, Karibeko Antigua izeneko irlan bizi ziren lehengusu beltzaranak etortzen zirenean, berehala konturatu nintzen mundu honetan ez direla denak gu bezalakoak, begiak oso gaztetandik jarri nituen mapa desberdinen aurrean eta puntu bakoitzean imaginatzen nuena, orain, egia edo gezurra den ikusi nahi nuke. Eta noski ikusiz ikasi.

KATTU

*Ostatu - Jatetxea
Albergea*

MATXINBELTZENA

LESAKA

*Oporretan
Euskal Herriaz
Gozatu !!*

ARRETXE, 22 - 31770 • Tel: (948) 63 77 96 / 62 75 73 • Faxe 62 75 53

Naturarekin bat izan

Kantariak zioen legez, "naturarekin bat izan, eta harremanetan sartzea". Azken urteotan berebiziko garapena ezagutu dute naturaren eta ingurugiroaren izaera ikasteko ekipamenduek. Orrialde honetan zentro mota hauek aisialdirako eskaintzen duten aukera desberdinak pausatu eta aurkeztu nahi izan ditugu.

Uda partean, oporraldia hastean, asko dira kanpaldietara joan edota bidaltzen diren haur eta gazteak. Hiritartzen ari den gure Euskal Herrian landetxe-eskolak heziketa aproposa dira belau-naldi berrientzat, Josetxo Alvarez CEIDA-IIHIIko (Ingurugiroarekiko Irakasbideen Hezkuntza eta Ikerketarako Ikastegia) teknikariak azpimarratzen duenez, «ez bakarrik landa munduko ingurugiroa ezagutzeko, hirian ingurugiroa zaintzen ikasteko ere».

Zentro hauen elkarlanerako foroa sortu zen 1991. urtean. «Topagunea» izenez ezaguna den foro honetan hilerro, elkarlanean, ekintzak eztabaidatu, hausnartu eta

planteatu egiten dira. Horrez gain, beste maila batean, irakasle, guraso eta hezkuntza arloarekin zerikusirik duten pertsonak biltzen dituen foroa osatu dute, bertan heziketan eta jendearen formakuntzan sakontzeko ekinbideak pausatzen dira.

Ekimen pribatuko zein publikoko zentro hauek ingurugiroa ezagutzea eta honen aldeko jarrerak bultzatzea dute xede. Mota askotako zentroak aurki daitezke, bakoitzak ekinbide zehatz batzuei erantzungo diena. Landetxe-Eskolak dira ohikoenak, hauetan egun batetik hamasei egunera arteko egonaldiak antolatzen dira, bertan gizaki eta naturaren arteko harremanak dira ikasbide-

Landetxe-Eskoletan gizaki eta naturaren arteko harremanak dira ikasbidearen ardatza.

aren ardatza. Baratzan lan egin etaazienda zaintzeaz gain, ibilbide ekologikoak, tailerrak, edota energia alter-

natiboen erabilera ikasteko aukera eskaintzen da. Horren lekukoa dugu, Dimako Landetxe-Eskola, baserri giroko

JOLASKI S.L.

INGURUGIRO EKIMENAK TXINGUDI-BIDASOAN

(943) 61 64 47
(908) 77 42 96

339 P.K. / 20280 HONDARRIBIA

NON AUKERA HOBEA

Ingurua: Zoragarria paseatzeko; mendian ibiltzeko

Jatetxea: Moduan, aukerako mokadu goxoak jateko Kartetan jokatzuz arratsaldea pasatzeko

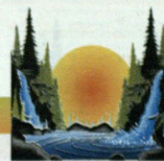
Barnetegia: Euskara ikasteko-lantzeko

**GAZTELUKO
HERRI KULTUR ETXEA**

BETI IREKITA

TELEFONOA: 67 27 59

20491 GAZTELU

Naturarekiko arreta eguneroko gure ingurugirora erakartzen saiatzea da etorkizunerako helburua.

ekintzak lantzeaz gain, energi berriztaileak gertutik eza-gutzeko parada ezin hobea eskaintzen duena. Ura, haizea eta eguzkiaren indar energetikoak baliatzen dituz-

te, konparazio baterako, baserri hau eguzki labea eta eguzki sukaldeaz dago horniturik.

Ingurugiro-Zentroa izena duten ekipamenduetan ber-

tako ingurunea da baliabide nagusia. Egun bakar bateko ikastaldia eskaintzen duten zentroei, Ingurugiro Gela deitzen zaie.

Ikerketak, tailerrak, ibilbideak eta bestelako ekintzak dira zentro hauetan garatzen direnak. Ordiziako Ingurugiro Eskola dugu horren adibide garbia.

Izen bereko parkean kokaturiko zentroa egonaldi eta udaldietarako prestatu dago. Eskola honetan, beste guztietan bezalaxe, Inguruarren azterketarako interesa es-naraztea eta naturarekiko ardurazko jokabidea eratzeko laguntza dira helburu nagusiak, eta horrez gain, bertako hornikuntzak profitatuz, ekosistema arazoaren aurrean partaideak sentzibilizatzea. Izan ere, ekintzetan hiru ekosistema desberdin aurkezten dira,

Ur-Gezen Ekosistema (ur desberdinen ikerketa), Hariztiaren Ekosistema (bi harizti desberdinen ikerketa eta konparaketa, bata basokoa eta bestea larretua) eta Giza-kiaren Ekosistema (hurbila duguna, baina maiz ezezaguna).

Adituek diotenez, ingurugiroan zuzenean jardutean honen aldeko jarrerak pizten dira. Hain zuzen ere, arlo pedagogikoa izan da azken urteotan gehien landu dena. Arestian aipatu den 'Topagunea' batzordeari esker, hainbat ikastaro egin izan dira monitoreak hezitzeko, dena ez baita ekipamendua, horiek erabiltzen ikastea datza ekinbide hauen arrakasta. Helduen heziketa ere ez da alboratzen, Josetxo Alvarezek dioskunez, «haurrekin egindako lan guztiak ez

* ARTIKUTZA Aterpetxea

- Donostiako Udaletxeak Goizuetako lurretan duen Finka paregabearen kokatua dagoen Artikutzako Aterpetxea.
- Irakaskuntza ertaineko 1.º go kurtsoetara zuzenduriko egun t'erdiko ekitaldiak antolatzen dira, Irailetik Ekaina bitartean.

* ULIA-MENDI Aterpetxea

- Uliar Parkean, beste Aterpetxe bat kokatuta dago.
- Irakaskuntza O.H.O.ko 6.-7.-8. kurtsoetara zuzenduriko bi eguneko ekitaldiak antolatzen dira, Irailetik Apirila bitartean.

Inguruarekiko sentsibilitatea gazteengan suspertzea, ibilbide antolatu, basoa etnografi eta paisai behaketa direla medio.

Gaztediaren Aterpetxe eta Kanpinen Udal Patronatua

Igeldo Pasealekua, 25 • 128 P.K. • 20080 DONOSTIA
Tel: (943) 31 12 93 - 31 02 68 • Faxa: (943) 21 40 90

Hiritartzen ari den gure Euskal Herrian landetxe-eskolak heziketa aproposa dira belaunaldi berrientzat

du ezertarako balio helduen gizartean kontzientzia hartzen ez bada», beraz, hiria gehientsuenen bizitokia izanda, zentro hauetan lantzen den naturarekiko arreta berezia, eguneroko gure ingurugirora erakartzen saiatzea da etorkizunerako helburua.

Ugariak dira gure kostaldeko Ingurugiroa aztertzen duten eskola, ikasgela edota museoak ere. Bermeoko Arene Auzoan, Itsas Gela bat da-

go kokaturik. Bertan, besteak beste, itxas giroaren egitura eta funtzionamendua, giza-kiaren eraginaren ezaugarriak aztertzen dira, horretarako hainbat ibilbide eta tailer burutzen direla. Euskal Herriko kostaldea babestu eta garatzeko probetxugarriak direlakoan, horra hor ekipamendu hauen ahalegina.

Multzo honetan sartu beharko genuke Jolaski inguru-

Ingurugiroan zuzenean jardutean beronen aldeko jarrerak pizten dira. Natura ikasiz hazi.

giro zentroaren lana. Edozein talderi zuzendurik, gehienbat eskolekin lan egiten dute. Zentro honen izarra berrogeita bi lagun hartzen duen itsasontzia da, bertan, ordubeteko txangoan, Bidasoako fadurak erakusten dira, hango sekretuak begibistan ja-

rriz, ondoren Txingudiko badiatik ibilbidea eginda Hondarribiko portura itzultzen da, eta azkenik, oinez, Txorien Uhartetik hurbil dauden badiako haitzarrak ikustatzen dira.

Txango honez gain, inguru honetako berezitasun

PASAIÁ, PORTUA, ARRAUNA, ITSASOA, ...

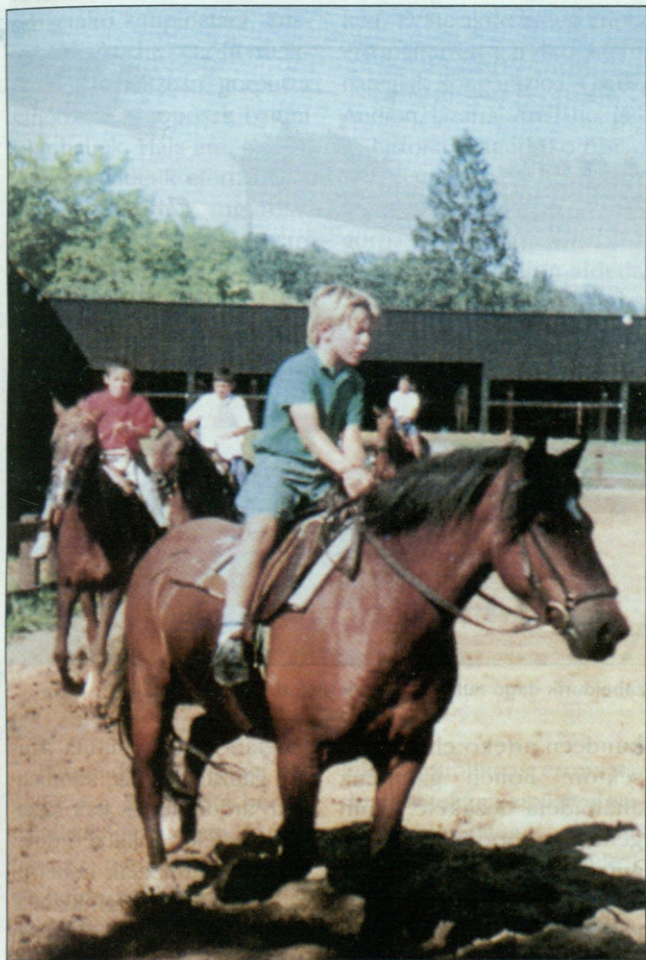
- PASAIAKO UDALA •
- San Juan kalea 108
- 20.110 Pasaia
- Tel.: 52.68.04
- Faxa: 51.54.47

geologiko eta biologikoak eta itsasaldeko bizimodua ezagutzeko aukera eskaintzen zaigu. Ingurugiroa Interpretatzeko Zentroak eta Mu-

seo-Eskolak dira ekipamendu moten zerrenda osatzen dutena. Bietan egun bakar bateko bisitaldiak onartzen dira.

Haurren gozamina izan ohi dira zaldi bidai eta antzekoak, natura eta kirola bat eginik berriro ere.

Naturaren koloreak

Natur eskolen alorrean eredugarria da mugaz bi aldetako zenbait kolektibok gauzatu duten proiektua. Urbasako Bioitza kanpina, Nafarroa Behereko Bidarraiko herria eta Bizkaiko La Arboleda dira natur

Natur-eskolakoek gazteek naturaren ikuspegi zabala izatea dute helburu.

eskola honen egoitzak. Eskola taldeei zuzendutako proiektu hau hiru urtetan gauzatzen da. Egonaldiak bost egunekoak dira, era honetan ikas prozesuaren erritmoa ez da eteten. Bioitza kanpineko arduraduna den Patxik azaltzen digunez, «lehenengo urtean Urbasara etortzen dira, beraz, natur erretserba bat aztertzen dute, hemengo landareak ezagutu, Urbasako historiaurrea ikasi, artzainen bizimodua aztertu. Horrez gain, zenbait kirol ekintza antolatzen ditugu, eskalada, zaldiz zein mendi txirrindulaz ibili, espeleologia eta abar. Gazteek ez dute aspertzeko astirik izaten.»

Hurrengo urtean 10-14 urte bitarteko gazte hauek Bidarraira joanen dira, bertan baserri giroko bizimodua aztertzen dute, gizona eta natura nola uztartzen diren ikasi. Bidarraiko trinketeen gure kirolaren modalitate desberdinak lantzen dituzte. Azkeneko urtean Bizkaiko La Arboleda da egonaldiako aukeratua den tokia. Bertan hiri handiaren ingurugiroa aztertzen da, kutsadura, luraren itxuraldaketa, laburbilduz, gizakiaren eragina. Patxiren iritziz, «hiru esperimentzia hauekin, gazteek, naturaren ikuspegia zabala izatea nahi dugu, gizakion eraginaz kontura daitezen.» Eki-men pribatu hau gauzatu ahal izateko Europako Elkartearen laguntza beharrezkoa izan da. Patxik dioskunez, «bestela ezin izanen genuke ez Eusko Jaurlaritzak ezta Nafar Gobernuarekin lehian sartu».

ORIOKO HONDARTZAN

- 400 partzela elektrizitatearekin
- 160 ura eta isurbidearekin
- Squasheko bi pista
- Teniseko pista bat
- Bi igerileku
- Taberna, Jatetxea, Supermerkatua
- Ur beroa dohainik
- Egunero mediku zerbitzua

URTE OSOAN ZEHAR IREKITA

☎ (943) 83 48 01 - Camping Orio - 20810 ORIO

Etxea bizkarrean hartuta oporretara

Uda partean itsa-soa da kanpin-karabanin munduko izarra. Iparraldeko zein Hegoaldeko kostaldea kanpinez josirik azaltzen zaigu, gehienak Aste Santua urri bitartean zabalik daudenak. Eguraldia lagun, benetako «overbooking»a ematen da oporleku hauetan. Egun ere, hondartza-eguzkia binomioa da leku hau-ek erakargarri egiten duena.

Uda partean, aski zabaldurik dago autokarabanak alokatzeko ohitura.

Beraz, usadioak ez dira sobera aldatu itsasertzeko kanpinei dagokienez, nonbait, bezeroak oso garbi du zeren bila doan, iritzi horretakoa dugu Zarauzko Gran Camping-eko arduraduna: «Kanpinak berezkoak dituen zerbitzuak hobetu ditugu, ez dugu inolako ekintza berezirik eskaintzen, bezeroei, bes-

terik gabe, inguruan dagoe-naren berri ematen diegu».

Ondoan hiri handi edota ertaina edukitzea ere gure kanpinen ezaugarria dugu. Aisialdirako zerbitzuetan eta bereziki, ikuskizunen alorrean, eskaintza zabala baita gure herrian. Etorkizunean, mugaz bi aldetako ikuskizunen osagarritasunak edota era-

kundeen arteko elkarlanak sektore honen garapena ahalbidera dezakete. Egun gertakizun horren seinaleak antzeman daitezke, munta handiko ikuskizunak ekar-tzerakoan.

Familia-turismoa da kostaldeko kanpinetan gehien zabaldurik dagoena. Bezeroak urtetik urtera leku bere-

tsuetara joaten ohituta dau-de; gauzak honela, kanpine-tako arduradunek balore se-guru batekin jokatzen dute, barruko zerbitzuak hobetze-an datza hauen eginkizuna, gainerakoa inguruak egiten du. Orioko udal kanpina du-gu horren adibidea, hondar-tza ondoan edukitzeaz gain, mendi baten magalean egon-

1. Maila

- 100 mtako partzelak ur eta argiarekin.
- Taberna.
- Jatetxea.
- Denda.
- Garbigaluak.
- 2 igerileku.

☎ 948/45 31 33
Frantziako Errepidea
Erratzu - Baztan

da, oinez zein txirrindaz ibiltzeko paraje ezin ederrago bihurtzen da.

Jaien biharamuna ahalik eta hobekien igarotzeko gazte andana hurbiltzen da itsasertzetako kanpinetara, Euskal Herriko hiri eta herrietako jaiak amaitzean, gorputza sanotzeko aproposak baitira leku hauek. Hala ere, gehien bat barrualdetik etortzen diren gazte hauek, inguruan festa egiteko aukera ugari edukiko dituzte, beraz, hauen oporraldia atsenden garaia baino jai eremua bihurtu daiteke.

menditik aski hurbil dira eta eguzkia eta eguraldi hezearen bila dabilenentzat aproposenak dira. Horrez gain, inguruan zirrikitu orotik azaltzen zaigun ondare historikoa, Donejakue bidea edota erromatarren garaiko aztarnategiak konparazioa. Gares, Andion, Lizarra, Arellano, gure historia ezagutzeko bisitatu beharreko herri eta hiriak.

Adibide moduan, Mendigorria herritik, oinez hurbildu gaitezke Andion aldera, erromatarren garaiko Andelos ezagutzeko. Hiri zaharretako kaleen egitura eta erai-

AUTOKARABANEN ALOKERA

Erosi beharrean, alokatu. Ibilgailua eta etxea bategini. Ur beroa, kalefakzioa, hozkailua, dutxa-komuna eta abarrek abaintailaz horniturik, autokarabaneak erabateko independentzia ematen dute. Energiari dagokionez, bi bateria, bata kotxeko motorrarentzat eta bestea gainerako tresnentzat.

Uztaila eta abuztua dira hilabete preziatuenak, alokatzaren diren autokarabaneak bi tamainakoak izaten dira, 4 lagunentzakoak eguneko 18.000 pezeta (720 libera) balio izaten du eta 5-6 pertsonen kapazitatea dutenengatik eguneko 20.000-22.000 pezeta (800-880 libera) bitartean ordaindu behar izaten da; bi kasuetan BEZa prezio-saria barnean da.

Horrez gain, 50.000-60.000 pezeta (2.000-2.400 libera) bitarteko fiantza jarri behar da. Era honetan, bezeroek autokarabana arretaz zaintzea bilatzen da. Urtean zehar, ekaina eta iraila barne, alokera nabarmenki merketzen da, eguneko 12.000 pezeta (480 libera) ordaintzen baitira. Alokatzaren diren autokarabaneak, zenbait hilabete igarota, saldu egiten dira, beraz, berria erosteko adina ez baduzu, horra hor aukera. Karabana soila eta «mobilon» izenekoak ez dira autokarabaneak bezainbeste alokatzen.

Biharamuna ahalik eta hobekien igarotzeko, gazte andana hurbiltzen da itsasertzetako kanpinetara hiri eta herrietako jaiak amaitzean

Barrualdeko kanpinei dagokienez, hiru mota bereiz daitezke, itsasaldetik hurbil direnak, mendiko kanpinak eta lautadetak kanpinak. Azken hauetan, kokapen estrategikoa izaten da erakargarri bihurtzen dutena. Lizarra, Erriezu eta Mendigorriako kanpinak esate baterako,

kuntza publikoak erromatarren arkitektura zibilaren erakusgarriak ditugu.

Bidasoa aldeak kostaldetik hurbil, mendia eta itsasoa biltzen dituen oporraldia eskaintzen digu. Gainera kanpinzaileek Baztanen zabaldu berria den kanpina har dezakete beren ibilbidetarako zentrotzat.

Mendiko kanpinetan ingurugiroa da nagusi. Mugaz bi aldeetan, Pirinioak lagun, eskaintza zabala dugu. Horretaz goxatzeko aukerak, «ekintzak esan beharko genuke», dira bezeroek gehienbat eskatzen dutena. Kanpineko zerbitzuez gain, naturaz goxatzeko ekintzak lantzen dira.

Otsagiko dermioan dagoen Osate kanpineko ardura-dunak dioskunez «arroilen jaitsierak, senderismoa eta txirrindaz egindako ibilbideak dira arrakasta gehien dituten ekintzak». Senderismoaren alorrean, bada proposamen berezirik: arribideaz ari gara, bidaia edota txango et-

2. Kategoriakotzat sailkatua,
350 ostatu-postu eta 13.000 m² azalerarekin,
Aralar Campinga zabalik egoten da
Ezkerrean, jaiak irailaren 30era arte;
eskuinean gainerakoan zubi eta esteburutan ere
zerbitzua eskaintzen da.

Hara ere dagoen zeure akura:

• Harrera eta argazki-zerbitzua 24 orduz • Igaztelekua • Supermerkatua
• Arropa-garbitzea • Jantzi-aretoa • Jateleku (Euskal Sukalderitzako
espezialitateak) • Sopa-solariuma • Paseorako bizikleta-akura.

Tel. (eta Faxa): 943/ 50 40 11
Kob. Publiko: 943/ 50 43 26

Irteera Donostia errepidea, 32,8 km 31870 (NAFARROA)

Turismo familiarra da kostaldeko kanpinetan gehien zabaldurik dagoena. Karabana bigarren egoitza kontsidera daiteke. Maiz, urte osoa leku berean uzten ohi da karabana. Etxe arrunt batek eduki ditzaken abantaila guztiak biltzen dituzte.

nologikoa kontsidera daitekeena. Galtzear dagoen kultura baten lekukoa. Garai batean dozenaka artzain jeisten ziren Pirinioetatik, kamioiak eta artaldean murrizketak bakar batzuen esku utzi dute bidaia berezi hau. Egun, artaldeak, udazkenean, bai Erronkari, bai Zaraitzu ibarretatik Bardeetarantz abiatzen dira. Osate kanpinekoak inguruko beste elkarteekin batera antolatzaile lanetan ibili ohi dira: «Aurten, irailaren 13tik 18ra artalde batekin, mendiz, Bardeetaraino joanen gara, jende kopurua mugatua da, bestenaz artzaina lagundu baino oztopatu egingen baikenuke».

Mendiko kanpinetan, uda parteko turismoa itsasertze-koa bezain familiarra izaten da. Aurizberriko Urrobi kan-

nek ematen duen laisatasuna eskertzen dute. Horrez gain, bezeroak nahi adina nekatze-ko ibilbideak prest ditugu.»

Oporraldian zehar kanpin bat baino gehiago bisitatzea zabaltzen ari den ohitura da; itsasoa eta mendialdea tartekatuz

pineko J.F. Txoperenaren iritziz, «Aste Santuan eta asteburuetan bikoteak dira gehienbat hona bertaratzen direnak, udan aldiz, familiak dira gure bezero nagusiak, inguru ho-

Zenbaitzuen iritziz, azpiegitura falta izan daiteke inguru hauetako arazo nagusia, hala ere, bertako biztanleek tamaina txikiko egiturak nahiago. Txoperenak adierazi digunez,

«hemengo egoera ikusirik, hobe da dagoena ahalik eta gehien banatu, zerbitzu bera eman daiteke egitura txikiekin. Gainera inguru hauetako turismoa ekonomi familiarra laguntzeko sortua bada, hauxe da biderik zuzen eta garbiena.»

Horren lekuko dira mendialdeko kanpin gehienek eskaintzen duten aterbe edota bungalow zerbitzua, eta landetxan esperientzia, eraikuntza handiak egin beharrean, eskatera desberdinei, eskaintza tamaina txikian zabalduz aurre egiten zaie. Uda garaian, aterbe eta bungalow zerbitzuak neguan bezain estimatuak dira.

OXANEA ATERPETXEA

Literadun gelak • Eguneko menua 1.000 pzt.

Haur talde, ikastola, ikastetxe eta kanpalekuentzako prezio merkeak

Telefonoz hartzen dira erreserbak • Urte osoan zabalik.

Tel: (948) 89 31 53 • 31417 ISABA (Nafarroa)

Mendialdeko
herrietan,
dagoen
azpiegitura
faltari
egituraketa
txikien bitartez
aurre egiten
zaio

Bitxikeria moduan bada ere, mendialdeko kanpinetara joatean eguraldi freskoa bilatzen dutenak egon badira. Berrezo mota hau Mediterraneo aldekoa izaten ohi da, hala ere, arratsalde parteko hoztasuna amets duen euskaldun bat baino gehiago ikus daiteke paraje hauetan.

Uda parteko oporraldian kanpin bat baino gehiago bisitatzea, zabaltzen ari den ohitura da.

Mendiko kanpinetan ingurugiroa da nagusi.

Bezeraoari kirol eta ekintza ugari praktikatzeko aukera eskaintzen zaio. Argazkian, Nafarroako Arbaiun ibaia.

CAMPING GALDONA

Erretegi - Jatetxea - Galdona Baserria

Tel: 943 - 60 35 09 MUTRIKU (Gipuzkoa)

Trenez, oinez, zaldiz, hegaz, bizikletaz...

Adituek diotenez, bidaiatzeko modua izan daiteke abenturaren ardatza. Gauzak honela, Euskal Herriko bazterrak ezagutzeko zenbait ibilbide pausatu nahi ditugu, garraio mota izanen da hauek erakargarri eginen duena. Abentura ziurtaturik ez bada ere, hona gure proposamena.

Abiadura handiko trenak proiektatzen ari diren honetan, eskualdeak lotzen zituzten trenbide sareak poliki poliki historia bihurtu dira. Urteak igaro dira Plazaola, Irati edota Urolako trenak desagertu zirenetik, kasu gehienetan beste zereginetarako baliatzen dira, oinez zein bizikletaz ibiltzeko konparazioa.

Estellerria Arabarekin lotzen zuen «La Vasco-Navarra» trenbidetik zenbait geltoki huts geratzen zaizkigu. Historialarien lana horien ingurukoak ikertzea, Nafarroako trenbidesareak bereak ez ziztuenetako garaia

TRENBIDE ZAHARRAK

Euskal Herritik abiatzen zen «La Robla» izeneko trenak

ere, hamarkada honetan egin zuen azken zerbitzua. Beraz, Hegoaldean oso aukera gutxi dira xarma berezia duten trenetan ibiltzeko. Sare nagusiak alde batera utzirik Bizkaia da trenbidesare zaharra hobekien mantentzen duena.

Iparraldean ere, Maule eta Donapaleu Akize hiriarekin lotzen zuen trenbidea duela zenbait urte desagertu zen. Alta, lurralde hau da tren mota hauek erabiltzeko eskaintza gehien ematen duena. Oraingoz posible da Donibane Garazitik Baionanaraino trenaz joatea, besteak beste, Arroza, Bidarra eta Kanbo igaroko ditugu. Zinez merezi du Errobi ibaiaren ertzetik bidaiatzeko. Lasaitasuna bilatzen dutenentzat neurria egindako ibilaldia.

Larrun mendiko tren txikiak tarte berezia merezi du, Saratik Beraraino -, Larrun gaina Berako dermioan baita-, du ibilbidea. Ordu erdiko iraupena duen txangoan, itsas mailatik 900 metrora ino igotzen da. Mende hasieran eraikitako trenbide honek hiru makina ditu, %25eko portzentaia duten aldapak 8 km orduko abiaduran igotzen eta jaisten dituenak. Txangoa irauten duen bitartean, natu-

ra gozatzeko aukera eskaintzen zaigu, pottokak, mendialdeko zaldi basatiak tarte-ko. Egun garbia tokatuz gero, ikuskizun ezin ederrago batez gozatzeko aukera, Bizkaiko kostaldea ikus baitaiteke.

Trenak bi txartel mota eskaintzen ditu, joan eta etorrikoa eta igotzekoa. Trenaren kapazitatea makina bezain txikia izanik, behin baino gehiagotan txandaren bat

Larrun gainera igotzen den trenak ikuskizun paregabea eskaintzen digu. Zeru garbia denean Bizkaiko kostaldea ikus daiteke.

Oronotz-Mugairi (Zozia auzoa)

Etxe handi hau saltzen dut. 3 solairukoa (160m2 bakoitzean) Bizitzeko jartzeko prest. Hegoaldera begira. Iruñeatik 30 minututara.

600 m2ko baratza. Bi familiarentzako edo nekazalturismorako aproposa.

Inzakardi, 2 • 31740 DONEZTEBE (Nafarroa)
Tel.: 948-451518 • Faxa: 948-451518

Amaia, 38 • 31004 IRUÑEA (Nafarroa)
Tel.: 948-234830 • Faxa: 948-243915

EZKALO INMOBILIARIA

- * Lur sail, lokal, baserri eta borden salerosketa.
- * Traspaso eta alojerak.
- * Eraldaketa aurrekontuak konpromezurik gabe.

ZERBITZU
AGENTZIA

Senderismoa moda baino, usadio bihurtu da mendigoizale askorentzat

itxaron behar izaten da, hala ere, behar diren bidaia guztiak egiten dira. Tren txiki hau ez da Larrun mendira igotzeko era bakarra, oinez-koentzako ibilbideak oso ongi markatuak baitira, hori bai, egun eguzkitsua suertatuz gero, kasu eguzkiari. Txango hau tren baino osasuntsugarriagoa dela ezin uka.

OINEZ NORANAHI

Larrun menditik jaitsi eta moda baino usadio bihurtu den ekintza praktikatzeko aukera edukiko dugu, senderismoaz ari gara, baina kasu honetan lurrazpiko ibilbidea proposatzen dizuegu. Sarako dermiotik atera gabe, Euskal Herrian zein mundu

Abiadura handiko trenak proiektatzen ari diren honetan, eskualdeak lotzen zituzten trenbide sareak poliki poliki historia bihurtu dira

HOTELA
* * *

URDANIBIA

IRUN (943) 63 04 40

ZERAIN PARKE

U
L
T
U
R
A
L
A

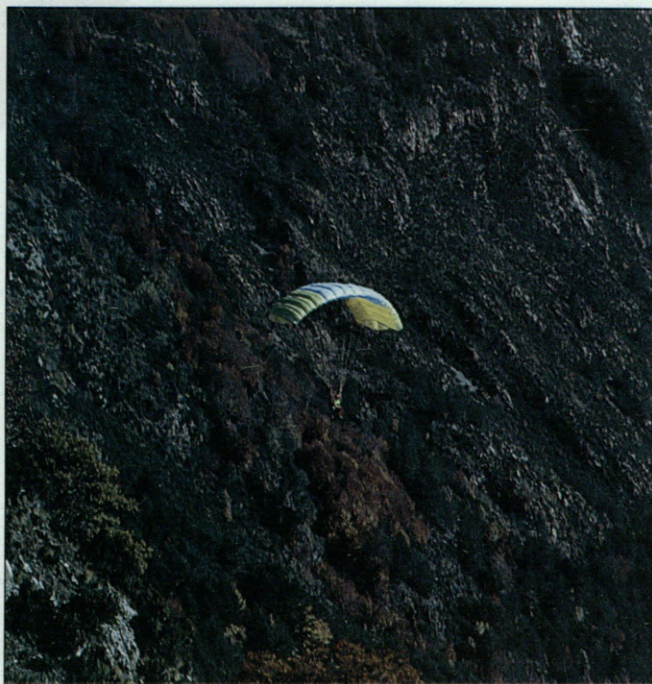
- Kultur eta Natura ondarea
- Herriko kalitatezko nekazar produktuen denda
- BTT-Mendi Txirrinda zirkuitua
- Tellerine Nekazalturismoa (943 - 58.20.31)
- Goierriko ohizko gastronomia dastagai: (Mandua taberna, Olatza behekoa, sagardotegia eta Oslatu jatetxea)

HERRI MUSEOA
LARRAONDO ZERRATEGIA
KARTZELA

ikustaldi gidatuak

INFORMAZIO GUNEA: 943-90.17.05

Delta hegala eta parapenten iraupen luzeko jauziak bilatzen dituztenentzat, Aralar, Belagoa, Elomendi eta Leireko mendilerroa dira tokirik erakargarrienak.

zabalean ospe handia duten lezeak bisita daitezke, On Jo-xemielek zeresan handia eduki zuen honetan.

Sarako lezetik Urdazubiko lezera, Zugarramurdikoetatik pasatuz. Leze hauen handitasunak ipuinetako munduan murgilduko gaitu. Zugarramurdin Akelarre, sorgin eta garai bateko errituei lotutako giro misteriozua biziko dugu oharkabean.

Horrez gain, gidaz lagun-duriko bisitaldian gure herriko naturazko eta historiaurreko hainbat gertakizunetz jabetu gaitezke. Bistan denez, Sara, Zugarramurdi eta Urdazubikoentzat muga ente-lekia bat da.

Senderismoaren inguruko informazioa gero eta osatua goa azaltzen zaigu. Euskal Herriko lurralde guztiak oinez ezagutzeko liburu eta

ibilbide bildumak gure esku-ra dira. Sara-Zugarramurdi-Urdazubi txangoa bezain zoragarriak dira itsasbazerretan egiten diren ibilbideak, Euskal Herriko kostalde osoan leku ezin hobea daude hone-lako ibilaldietarako.

**Euskal Herria
oinez
zeharkatzea,
erakargarri
bezain
neketsua
suerta
daiteke.**

Karlos ARGUÑANO HOTEL JATETXEA

*Zarautzen,
euskal itsasaldeko
bihotzean
zuen zain gaude.*

Itsas Bitxia

KA

Mendilauta, 13. • Tel: (943) 13 00 00
Faxa: (943) 13 34 50 • 20800 Zarautz

Kasu honetan Bizkaia aldeko bat proposatu nahi di-zuegu, Elantxobe eta Ibarrangelutik gertu, Atxarreteko San Pedrotik barrena pasiatzea da gure helburua. Txango honetan Urdaibaiko paraje ederrez gozatzeko aukera dugu. Amaitzeko Lagako hondartzan atsedean piska bat har daiteke. Ondoren, eta auto edo beste garraio mota hartu behar baldin bada ere, Santimamiñeko kobazuloak bisita daitezke. Kirola eta kultura edozein ibilaldietan uztartzen baitira.

Ibilbideak mendiz egiten dira, itzalak babesten dituen eremu lauak zeharkatuz. Era honetan, edozeinen esku dago, txango ekologiko hauek egitea. Zerbitzu hau, besteak beste, Busturialdean eta Baztan, Malerreka eta Bortzirietako zenbait landetxetan eskaintzen dute.

Ardibidea da, duda izpirik gabe, Euskal Herrian oinez egin daitezkeen ibilbideen izarra. Bost eguneko txangoan, Erronkari edota Zaraitzu ibarretatik Bardeetaraino.

Oraingoz posible da Donibane Garazitik Baionaraino trenez joatea. Zinez merezi du Errobi ibaiaren ertzetik bidaiatzea

Egun bakar bateko txangoz gain, Euskal Herria oinez zeharkatzea, ibilbide erakargarri bezain neketsua suerta daiteke. Ondorengo gure proposamenak ez du hainbeste esfortzurik eskatzen. Ondoko hau, landa turismoaren alorrean sortutako ideia dugu, herri batetik bestera oinez joatea, gaua landetxe edota aterpeetan igaroz.

Otsagiko kanpinak, iraila partean, ibilbide hau artalde batekin egiteko aukera eskaintzen du.

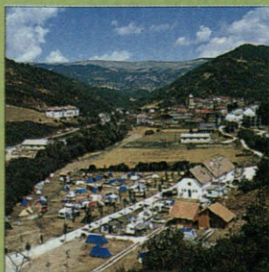
ZALDI GAINEAN

Filmetan eroso iruditu arren, neketsua suerta daiteke zaldi gainean ibiltzea.

Zaldi ibilbidearen ondorengo giharretako mina gain-

Uda partea sasoirik hoberena bada ere, zaldi ibilaldiak urte osoan egiten dira. Jantzera eroso eramatea guztiz gomendagarria da.

- OSTATU - JATETXEA**
- BAINUDUN LOGELAK,
 - BEREZIKI PRESTATUAK
 - FAMILIENTZAKO ETA
 - TALDEENTZAKO
 - MENDIKO TXIRRINDEN ALOKAIRUA

Tel. (948) 89 01 84
31680 OTXAGABIA

BESTE AKTIBITATEAK

Haurrentzako udalekuak
fondoko eskiaren ikastaroak neguan
mendi ibilaldiak irailean
ibilaldiak oinez eta mendiko txirrindan
ekintza aritzeko asteak

diezina omen da. Ohitura ez dutenentzat, leku itxi batean zaldira ohitzea gomendatzen da.

Uda partea sasoirik hobereña bada ere, txango mota hauek urte osoan egiten dira. Kostaldean hartzen ari den ohitura izanda ere, mendilerroen inguruko herrietan eta landetxetan eskaintzen dira gehienbat zaldi gaineko ibilbideak. Urkiola, Gorbea, Aralar, Urbasa, Irati, Belagoa eta bestalako paraje ederrak esforzu handirik egin gabe zeharkatu daitezke.

Arropa egokia gomendatzen da, praka estuak eta bota altuak behar beharrezkoak dira zaldi ibilaldia iraupen luzekoa bada. Zaldi gainean, ordu gutxi batzuk igaroz gero aski da arropa eroso eta eramatea. Egun erdiko ibilbide bat 4.000 pta. (160 libera) inguruan dabil.

ICAROREN ANTZERA

Milurtekoa amaitzen ari zelarik mitologiari kasu egin genion. Hegal kontuetan he-

Oinez zein bizikletaz paraje eder askotara iritsiko gara. Argazkian, Urederra ibaiaren sorburua.

gazkinen abiadura azkartzea asmo bakarra zuten garaietan, Icaroren bidea jarraitu nahi zutenek ez zuten etsi.

Gizakia, ezeren laguntzaz, hegan egitea, jakintsu eta ausardiaz beteriko hainbat pertsonen nahia eta amaiera. Delta hegala eta parapenta izan ziren Icarok irekitako bidea berriro zabaltu zutenak. Euskal Herrian, kirol mota

hau praktikatzeko leku ugari ditugu. Barrualdeko mendietan eta Itsasaldeko labarretan delta hegala eta parapente zaleen jauziak ikusteko aukera dugu.

Sopelako Larrabazterrera, haizea lagun, parapente mordoa hurbiltzen dira. Altuera txikia izanda, etengabe igo eta jaitsi ibiltzen dira. Parapentea, goiza zein arratsaldean hondartzan pasatzeko bestelako era.

Iraupen luzeko jauziak bilatzen dutenentzat, Aralar, Belagoa, Elomendi eta Leireko mendilerroa dira tokirik erakargarrienak. Altueraz gain, istripu arriskurik ez

duen ingurua behar beharrezkoa da, lurra hartzean batorik ez duen lautada nahia-go.

Leireko mendilerroan da goen Arangoiti gaina da parapente eta delta hegalean paradisua, leku honetan haizek ez baitu eragozpenik sortzen, jauzia mendilerroaren bi isurialdetara egin baitaiteke, beraz, haizeak erabakitzen du gure bidaiaren norabidea. Bai Esa aldean, bai Irunberri eta Domenu aldean lautada garbiak ditugu. Honek guztiak argitzen du zer dela eta Europako herrialde ugarietatik zaleak inguru hauetara horren maiz etortzea.

Egun, mendiko bizikletak eta "hibridoak" deritzonak lasterketakoak bezain estimatuak dira

INSTALAZIOAK

- 32 Lur sail, elektrizitatea dutenak.
- 500 Kanping sail.
- Supermerkatua; Prentsa.
- Ostatu-Jatetxea, Menua eta Karta eskaintzen duena.
- Aterbetxea, 54 literarekin.
- Ur beroa dutxa guztietan.

urbasa
bioitza
kanpina

Natur Zentroa

Ingurugiro Hezkuntza Egonaldiak, Ikastetxeentzako.

Udako Kanpalekuak.

Ingurugiro Hezkuntza Ikastaroak.

IHARDUERAK

- Bizikleten alogera.
- Ibilaldiak zaldi gainean.
- Zaldi gaineko senderismoa.
- Orientazioa, Senderismoa.
- Kirol eskalada.
- Espeleologia.
- Rapela.
- Ingurugiroko ibilbideak.

Urbasa Mendilerroa - Nafarroa - Tel: (948) 39 10 04

PEDALEI GOGOR ERAGINEZ

Munduko bazter gehienetara iritsiko gara motore berezi hau baliatuz. Gure zangoak izanen dira leku batetik bestera joatea erabiliko dugun motore. Mundutik barrera ibiltzeko garraio mota hau lagun duten bidaiariek ez dute diru askorik behar. Hegazkin bidaia ordaindu beharrean, milaka kilometro egiten ohi dituzte bizikleta gainean, denbora gehiago behar da, baina merezi omen du. Bizkaiko Zierbenatik Zuberoako Mithikileraino, autoz, bi ordutan joan daiteke, menturaz, azkarregi txirrindulaz aldiz kostaldean zein barrualdean egun zoragarri batzuk igaro ditzakegu gure helmugara iritsi baino lehenago.

Natura, ingurugiroa, independentzia, eta neurri batean

azkartasuna, txirrindula ibildien ezaugarriak.

Garai batean, lasterketako txirrindula zen gazte guztion ametsa, egun, mendiko txirrindulak eta hibrido deitutakoak lasterketakoak bezain estimatuak dira. Errepidea eta bidex-

ketatik barrena ezin hobeki egokitzen den txirrindula dugu hibridoak, aski gogorra baita.

Errioxa eta Erriberako lautadetan baliatu daiteke, eta bizikleta mota hau da Bardeetan, azken bolada honetan, maizenik ikusten dena. Gai-

nera, produktu berria izan arren, ez da sobera garestia.

Euskal Herriko mendi eta mendilerro guztietan mendiko bizikletaz ibiltzeko ibilbideak aurkituko ditugu, eta makina bat txirrindulari ere.

Natura,
ingurugiroa,
independen-
tzia, eta
neurri batean
azkartasuna,
dira bizikleta
ibildien
ezaugarri
nagusiak.

CAMPING
JOSENEA

JOSENEA kanpina

- Urte osoan zabalik.
- Ostatua, egongela, jatetxea, gutxiagotuentzako zerbitzuak, frontoia ...
- Zuhaitzaen itzalpean, naturaz inguratua.

Dantxarinea - Urdazubi (Nafarroa) • Tel.: (948) 59 90 11 / 59 92 40

HOTEL SASKAITZ

Herriko erdi-gunetik 50 metrotara eta menditik 100 metrotara. Logela guztiek dute bainua, telebista eta bideoa, musika, zuzeneko telefonoa, eta mini-barra.

Tel. eta Faxe: (948) 580 488 - 580 615

M^o Azpilikueta, 10 - 31.700 ELIZONDO - NAFARROA

URRUTIKO INTXAURREN DISTIRA

Joan daitezela! Uda partean, barrualdeko herri eta hiriak jendez husten direnean bat baino gehiagori bururatu zaion esaldia. Maiz askotan, lasaitasuna nahi duenak, ez du inora joan beharrik.

Herrialde ahalik eta urrutienetara abentura bila joaten ohi direnak txanponaren beste aldea. Biek amestutakoa lortuta ere, ez da uda partera itxaron behar bizipen horiek edukitzeko.

Sasoi honetan, abentura etxean edota etxetik hurbil bilatuko dugunontzat ari naiz. Dirua dela eta, edo dirua ez dela eta, asteburuetan txangoak egitera mugatuko garenok, nonahi topatuko ditugu gure abenturazaletasuna asetzeko bizipenak. Asmo hori dugu behinik-behin.

Aurreko egunean lagun bat urrutiko bidaietaz ari zen, Nepal aldeko kultura zen hizpide, hara joan eta bertako artzairen bizimodu eta usadio ezagututa liluraturik datorrenaren kasua aipatzen zuen, etxetik or-

PATXI LARRION

Koordinatzailea

du betera, Gorbea aldean edota Aralarren horiek bezain lekukotasun apartak bizitu ditzakela jakin gabe. Ez zen horretan eten gure solasa, ondoren bidaietan usadioak aldatu egiten direla aipatu genuen. Bidaiatzen denean irekiagoak omen gara, gure hirian bisitatzen ez ditugun lekuetan ausartzen gara. Urte osoa museo edota erakusketa batek igaro gabe eta bapatean korrika egun horretako laugarren museo itear dagoelako. Beren herriko gaz-

tetxearen paretan dotorezia estimatzen ez dutenak edaria eskuan hiri europear bateko squat-ean jauzika. Hobe genuke ditxosozko irekitasun marka hori urte guztian edukita.

Euren bizitokiaren uda parteko lasaitasuna maite dutenek askozaz errezago bila dezakete masak urtean zehar izkutatzen duena. Saiatzen ote diren ezin jakin.

Ustez ezagutzen diren eremuetan ere, bidaiatzen jakin behar da. Euskaldunoi, urtea, festa, ospakizun eta bestelako ekialdiez josirik azaltzen zaigu, ez naiz ni usadio horren kontra jarriko, alta, berezkotasuna maite badugu, herriak, hiriak, parajeak bere egoera naturalean ezagutu behar direlaren ustea dut. Lesakako edota Iruñeko Sanferminetan ez zara galduko, zenbait momentutan ez zarela etxetik mugitu irudituko zaizu. Alta, egun arrunt batean ustez ezagunak dituzun leku horietara hurbilduz gero sorpresa bat baino gehiago arrapatuko duzu.

- * NAFAR-SUKALDARITZA
- * 400 LAGUN BITARTEKO EGONGELAK
- * GELA EROSOAK

Iruñatik 10 minututara

Irunbidea kalea • Tel: (948) 34 10 17 • Faxe: (948) 34 11 20 • GARES

MYRKVZYRIA
Kanpina

Irati Ohianaren magalean
Pirinioetako Aranen bihotza

- 4 LITERETAKO ETXOLAK
- IGERILEKUAK
- MENDI BIZIKLETEN ALOKARUA
- ZALDIK

Tel. eta Faxe: (948) 89 01 90 • 31453 ZARAITZUKO ESPARZA (Nafarroa)

ZOO ETA
ERRESERBAK

Abereen etxalde txikiak

Natura izaten ohi da animali basatien bizitokia. Beraz, zoologikoetan direnak beren ingurutik kanpo daudela esaten dute, nek ez dute arrazoi falta. Hala ere, babesleku hauek, desagertzeko arriskuan edota zaurituak aurkitzen diren animalientzat soluziobidea izan daitezke.

Hiri handi gehienek zoologikoa edukitzen ohi dute. Euskal Herrian hiri handirik badagoen ala ez argitu gabe, ko eztabaida izanen litzake. Beti ere, zoologikorik ez gurean.

Gure mugetatik gertuen daudenak Akize eta Pabe ingurukoak dira, batzuentzat urruti bada ere, egun bakar bateko txangoan bisitatu daitezkenak. Afrikako fauna da zoo hauetako izarra.

Gugandik zertxobait urrutiago, Landetan eta Poitou-Charentes lurraldeetan ere, animaliak ikusteko aukera ugari ditugu. Landes de Gascogne-ko parkean, Le Teich herrian, txori eta hegaztien parkea bisitatu daiteke. Poitou-Charentes aldean aukera zabala dugu arlo honetan. Grissotières eta Lilleau des

Niges herrietan txori erreserba naturalak, eta kostalde partean, Gironde bokalaren itsaspuntan, La Palmyre-ko zoologikoa,

Tamaina txikiko zoologikoak aldiz, egon badira. Segurako San Andres abere eta hegazti txokoa dugu horren adibide garbia. «Baserriko Zoologikoa» kontsidera daitekena, San Andres baserriko jabearen zaletasunaz eragindakoa da, Keko Mayozen jaunaz ari gara. «Duela sei urte

Animaliak bere bizitoki naturaletan ikusteko aukera da gehien zabaldu den iharduera.

hasi nintzen, usapal bikotea erregalatu zidaten, eta gero pixkanaka pixkanaka erositako eta oparitutako animaliak biltzen joan nintzen.»

Babesleku honetan gehienbat zauritutako animaliak aurki daitezke, berak diosku-

nez, «herriko eta inguruko jendea bertara ikustera hurbiltzen zen eta horrez gain animalia zaurituak zaintzeko ekartzen zizkidaten. Konturatzera abere mordoxka bildu nuen eta Diputazioarekin harremanetan jarri ondoren, hauek baimena eman zidaten «Basa animaliak jaso eta erakusteko zentroa izendatuz.»

Bistan denez bere kabuz bizi ezin diren animaliak jasotzen dituzte. Abere eta hegazti txoko hau, 90 espezie-tako 230 animaliz osatua dago, paregabeko inguru natu-

Akize eta Pabekoak dira
gure mugetatik, aukeran
hurbilen dauden zoologikoak

CAMPING

LIZARRA

INGURU IKUSGARRIA

KANPINA: Taberna-Jatetxea * igerilekuak * zaldiak * mendiko txirrinduak * ur beroa

BABESTOKIA: 280 litera * urte guztia irekita * taldeentzako prezio bereziak * kanpineko zerbitzu guztiak

LIZARRA (Nafarroa) ☎ 55 17 33

Riezu Kanpina

ANDIA MENDIZERRA ETA ALLOZ URTEGIAREN ARTEAN IRUÑEATIK ORDU ERDIRA ETA LIZARRATIK 10 MINUTUTARA

«IGERILEKUAK» «JANTOKIA» «BUNGALOWAK» «TALDEENTZAKO LITERAK»

NATURAREKIN LOTURIKO EKINTZEN AUKERA (ZALDIK, PIRAGUAK, BTT, ESKALADA, ETAB....)

RIEZU - NAFARROA TLF: (948) 54 21 77

Karrantzako parkean hartza ikusi ahal izango da. Erronkari ibarrera tarteka hurbiltzen dena aintzat hartzen ez bada, Euskal Herrian dagoen bakarra.

ral eta lasai batean kokaturik.

Aste barruan, eskola taldeak dira San Andres baserri-
ra hurbiltzen direnak. Hel-

duentzak larunbatean arratsaldeko 4etatik 6etara eta igande eta jai egunetan goizeko 11etatik ordu bata arte.

Euskal Herriko lurralde gehienetan animalia zauritu eta abandonatuentzako babestokiak badira, erakundeenak edota hauekin nolabaiteko hitzarmena daukatenak.

Egun, animaliak bere bizitoki naturaletan ikusteko aukera da gehien zabaldu dena. Abereak aske dituzten parkeez ari gara, askorentzat eremu hauek ez dira guztiz naturalak, eta zoologiko zabalak kontsideratu beharko lirateke, baina bistan da kaiola eta hesiturik dagoen larre zabalak ez direla bezgauza.

Euskal Herrian ireki berria dugu animalia parke bat, Bizkaiko Karrantza herrian hain zuzen ere, bertan fauna iberiarrereko animaliak biltzen dira. Nekazari garapenerako ekintza kontsideratua den honetan Europa zein Euskal Herriko hainbat erakundek hartu dute parte.

Tamaina txikikoak dira gure zoologikoak. Segurako San Andres abere eta hegazti txokoa dugu horren adibide garbia

Parkearen eremua 130.560 metro karratukoa da, eta bertan bizi diren animaliak fauna iberiareakoak dira, horien artean desagertzeko arriskuan diren zenbait espezie ikus daitezke, esate batera Karrantzan bizitokia edukiko duen hartza. Erronkari ibarrera tarteka hurbiltzen den

Aurtengo udan Europako hondartzarik onentsuenetako hainbatetan hartu ahalko duzu eguzkia.

Aurtengo udan European onentsuenak diren hainbat hondartzatan hartu ahalko duzu eguzkia: Miarritze, Kontxa, El Sardinero... hegoaldeko hondartzetako jendetzak eta auto-ilarak ahaztuta. Nafarroako autopista hartzea besterik ez duzu. Bidaiatzeko modurik seguruen, azkarren, erosoen eta erakargarriena. Aurtengo udan ez ezazu iparra gadu eta hondartza onenetara joan zaitez, Nafarroako autopistan zehar. Zentzuzkoena.

hartza zen Euskal Herrian zegoen bakarra, beraz, guztiz aske ez bada ere, beste bat dugula esan daiteke. Hartz kopurua Euskal Herrian bikoiztu da, ez da marka makala.

Arlo pedagogikoa da parke mota hauetan lantzen den beste jarduera, gidarien laguntzaz, espezie desberdinen bizimodua beren eremu 'naturalean' aztertzen baita, eguneroko bizitzan nekez ikus daiteke horrelakorik, eskola taldeentzat guztiz egokia den esperientzia. Gainera, ibilbide botanikoa egin daiteke; ikasgai bikoitza du darik gabe.

Karrantzako parkeak animalia zaurituak sendatzeko funtzioa beteko du ere, orain arte zentru berezietan egiten zena, eremu berri hauetan saiaturiko da, era honetan animalien sendatze prozesua azkarragoa omen da. Hegaztiak

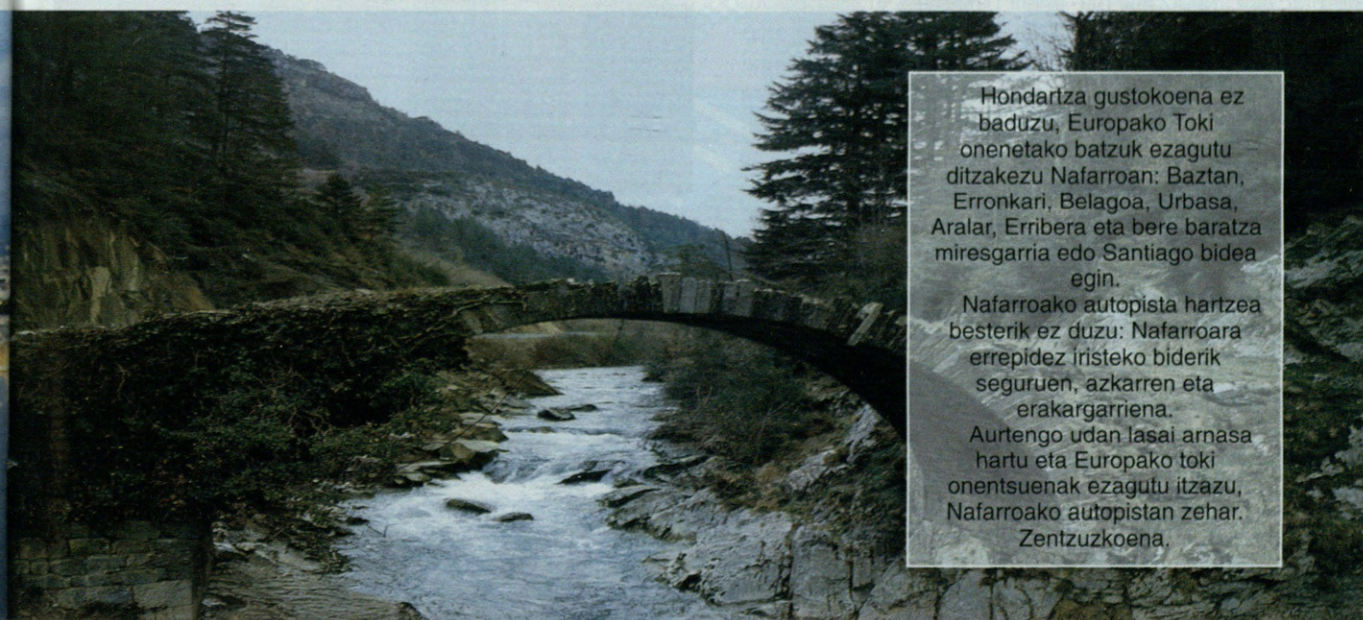
Santanderko Cabarcenon Afrikako sabanan bizi ohi diren animaliak ikus daitezke. Bisonteak, elefanteak, jirafak eta bestelako espezieak aske.

osutzen dute zauritutako animalien kopururik handiena. Gizakiak eragindako istripuetan zaurituak suertatzen diren hegazti gehienak nekez itzultzen dira beren jatorrizko eremuetara.

Karrantzatik aski hurbil, Santanderko Cabarcenon kokaturik dagoen parkeak fauna iberiarrez gain, Afrikako sabanan ikusten ohi diren animaliak biltzen ditu. Agian, planetak bizi duen idorketa

prozesua dela eta, gure herria, bisonte, elefante, jirafa eta bestelako animalien inguru naturala bihurtuko da. Guk horrelakorik ezagutuko ote dugun ezin jakin.

Edo Europako toki hobenetako batzuk ezagutu.

Hondartza gustokoena ez baduzu, Europako Toki onenetako batzuk ezagutu ditzakezu Nafarroan: Baztan, Erronkari, Belagoa, Urbasa, Aralar, Erribera eta bere baratza miresgarria edo Santiago bidea egin.

Nafarroako autopista hartzea besterik ez duzu: Nafarroara errepidez iristeko biderik seguruena, azkarren eta erakargarriena.

Aurtengo udan lasai arnasa hartu eta Europako toki onentsuenak ezagutu itzazu, Nafarroako autopistan zehar. Zentzuzkoena.

**AUTOPISTAS
DE NAVARRA S.A.**

Judu eta musulmanak gure mugetan

Banu Qasitarren aurreneko izena Casio omen zen -batzuentzat gotoa beste-entzat baskoia-, Marco Polo Tuterako Benjamin judutarraren ondorengoa dugu. Judutar eta musulmanak, hainbat mendez Euskal Herriko gizarte nafarraren lekukoak izan ziren.

Maiz aipatzen da arabiar eta judutar kulturek gure lurraldean utzitako ondarea. Nafarroa eta Araba dira Erdi Aroko garaietatik komunitate hauen arrastoak mantendu dituztenak. Hala ere, arrasto gutxi, testuen bidez irudikatzen baita arabiar eta judutarrek izan zuten garrantzia.

Arabaren kasuan, Lautadari eta Errioxari lotuak azaltzen zaizkigu. Nafarroan, Tuterako Erribera eta Donejakue bideak Zangotzatik Binaraino zeharkatzen duen lurraldea izan ziren komunitate hauen pausalekuak. Garai zaharrak, alta, ez da testu honen asmoa historiari aritzea, ibilbide kultural bat proposatzea baizik. Arestian aipatu dugun legez, testuen

bidez jarraitu daiteke gehienbat komunitate hauen arrastoa, garai hartako aztarna materialak, bai Araba, bai Nafarroan, oso urriak baitira. Musulmanen kasuan, arte mudejar deitutakoa izan da XII. mendetik XV. mende bitartean landu zuten arte mota.

Euskal Herriari dagokionez, Nafarroako Tuter, Korella eta Kaskantekoak kontsidera zitezkeen hiriko aljama bakarrak, -arabiar eta juduen auzoen izena da aljama-, egun oso aztarna gutxi da, zenbait eraikuntzaren horniketetan eta hiriaren egituren antzeman daitezke bi kultura hauen presentzia.

Judutarrak, prestamista, komertzianta, artisau edota

Moncayoren magalean kokaturik, hiri mudejarra deitua izan da Tarazona. Leindak dioenez Tubalek sortu zuen.

ERROTA KANPINA

- Hesiz mugatutako partzelak saneamenduz hornituak.
- Argi-indarra eta ur edagarria.
- Ur beroko zerbitzu zabalak.
- Erabat ekipatutako apartamenduak.
- Literak dituzten gelak taldeentzat.
- Supermerkatua. • Taberna, Jatetxea, self-service.
- Igerilekuak. • Squasha. • Minigolf.
- Haur parkea. • Gazteentzako gela. • Garbigailuak.
- Familia nahiz taldeentzat literadun gelak.
- Sukaldea erabiltzeko aukeran edota pentsio osoan.

Tel: (948) 34 06 04 - Faxa: (948) 34 00 82 - 31150 MENDIGORRIA (Nafarroa)

doktore, hiri gehienetan ziren; arabiarrek aldiz Tuter inguruko herrietan biltzen ziren. Gutxiengo nekazari garrantzitsua osatzen zuten, esate baterako, Ablitas edota Mendikute bezalako herrietan populazio kopuruaren erdira izatera iritsi ziren.

Bestelakoa da Nafarroako mugatik hamar kilometro eskasera dagoen Tarazona hiriaren ondarea. Bertan hasiko da gure ibilbidea. Moncayoren magalean kokaturik, hiri mudejarra deitua izan da Tarazona, leiendak dioenez Tubal-Cain-ek fundatua eta Hercules-ek berreraikia, leku estrategikoa izan da beti. Tarazona, mendeetan zehar bertan bizi izan diren kultura desberdinen lekukoa dugu. Bere katedralean erromani-ko, gotiko eta errenazentista

estiloak antzeman daitezke, hala ere, klaustro mudejarra da bere eraikuntzarik preziatuena, klaustro hori ez da hiri honetan dagoen klaustro mudejar bakarra, San Francisco elizakoa estilo berekoa baita.

Kontrakoa iruditu arren, ez da urruti joan behar judutar eta musulmandarren kulturaz gozatu ahal izateko

Engungo Artzapezpiku Jauregian antzinako Zuda musulmana izan zen, areto nagusia hornitzen duen artisautza mudejarra dugu horren adibide garbia.

«Cinto»ko auzoa da erdi

aroko hirigintza hobekien gordetzen duena. Inda aldapatsu, arku, eskailera eta pasadizoen artean Santa Maria Magdalena eliza altxatzen zaigu, abside erromanikoa dorre mudejarrarekin kon-

traste ezin ederragoa eginez, Magdalenako dorrea Tarazonaren ikurra kontsideratu izan da. Auzo honetan ere, Juderia izeneko karrikatik, «etxe zintzilikatuak» ikus daitezke. Harresietatik kanpo,

Tortoles izeneko auzoan XV. mendeko meskita aurkitzen da. XVI. mendean eliza bihurtu bazuten ere, oraindik orain, hasierako egitura eta gainaldea gordetzen ditu.

Hauek dira mudejar garai-ko eraikuntzarik adierazgarrienak, animatuz gero, Tarazonako udalak, alde zurretik eskatuz gero, gida-zerbitzua dohainik eskaintzen duela gogoan izan. Bestalde, abuztuaren 27an hiri honetan baldin bazaude, bertako tradizio ikusgarri batetaz gozatzeko aukera izanen duzu, «Cipotegato» izeneko festaz ari gara, badaezpada ere, arropa zikinestalia eramán. Tarazonatik aski hurbil, Veruelako monastegia igaro ondoren, Ambel herria aurkituko dugu. Bertan, San Miguel erretore-eliza bisita daiteke,

*** Xabier Jatetxe HOTELA

- *Gaztelu ondoan • Guztiz eroso •*
- *Nafar Sukaldaritza • Ezkontza eta ospakizunetarako leku ezin ederragoa •*

*Xabier, zure Gorputza eta Arima
Bakez beteko duen lekua !!*

Tel: (948) 88 40 06 - Faxe: (948) 88 40 78 - **XABIER** (Nafarroa)

mudejar estilokoa hau ere. Tarazona aldeko herri gehienetan Tuterako Erriberan bezalaxe kristautasunak arabiar eta judutarren eraikuntzak baliatu zituen eliza berriak eraikitzeko.

Ibilbidea jarraituz, Vierlas-ko ibarra zeharkatu eta berriro Nafarroara itzuliko gara. Tuterako gure bidaiaren hurrengo geltokia. Duda izpirik gabe, konpara ezinak dira Tarazona eta Tuterako ondare mudejarrak. Hala ere, Erriberako hiri buruzagian, gehiegi miatu gabe, arabiarren garaiko zenbait aztarna aurki daitezke. Deán-aren Jauregian,

galeriako horniketa mudejar estilokoa da.

Beti ere, mezquita zaharra zegoen lekuan eraiki zen katedrala da mudejar estiloko elementu gehien biltzen duena, horien artean Escuela de Cristo izeneko kapera mudejarra da eraikuntzarik ederrena, horrez gain, klaustroaren paretan musulmanen garaiko hornikuntzak ikus daitezke.

Tuterako judutarren aljama non zen ezaguna da, sasoirik hoberenean 700 familia izan ziren, XIV mendearen erdialdean, izurrite beltzaren unerik txarretan populazioaren %30a suposatzen zuten.

Eraikuntza guzti hauek alde batera utzirik, bai Tuteran, bai Tarazonan, karrika estuetatik barrera ibiltzea izan daiteke garai mitiko horiek gogoratzeko esperientziarik oparoenak.

Gaztelua da Erriberri hiriak duen eraikuntzarik ezagunena.

Hala ere, historiaurretik bizitoki aukeratua izan dela gogoratu beharrea gaude. Era honetan

mintzo zaizkigu inguruko aztarnategiak, hiriko harresietan ikus daitezken erromatarren garaiko eraikuntzak, eta nola ez judutarren aljama, Teobaldo erregeen plazatik sarrera daukana. Honetan ere, komunitate garrantzituak osatzen zuten.

Arestian aipatu dugun legez, Donejakue bidea, Zangoztatik Bianaraino doan ardatzean kokatzen ziren judu-

Erriberriko komunitate judutarra garrantzi handikoa izan zen. Argazkian, aljama zaharretik geratzen diren arrastoak ageri dira.

Arabiar eta judutarrek utzitako ondarea hiri barruko egituraketetan antzeman daiteke. Kultura ezberdineko elementuak elkarloturik.

tarren aljamak. Donejakue bideak harreman kulturalen hedapena ahalbideratu zuen, alde batetik kristauak ziren herrialdeetatik etorritako erromesiei esker Europako arte kristauak nolabaiteko osotasuna eduki zuen, horren adierazgarria da bide hau erromanikoaren bidea kontsideratu izatea. Baina kulturaz gain, harreman ekonomikoek hazkunde nabarmena

ZINTRONIKOKO UDAL KANPINA

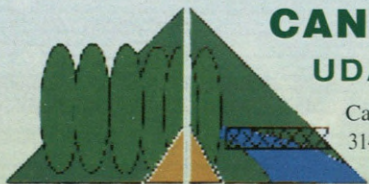
- * Aste Santutik Urrira zabalik
- * Bungalobak kamaineekin

•ATERALDIAK•

Bardeak, Moncayo,
Dinosaurioen aztarnak, Tuterako

TALDEENTZAT PREZIO BEREZIAK

Fiteroko errepidea, z/g • Tlf: (948) 81 24 77

CANTOLAGUA UDAL KANPINA

Cantolagua Pasealekua, z/g
31400 ZANGOTZA (Nafarroa)
Tel: (948) 43 03 52

- 100 Kanpingune • Urte guzian zabalik •
- Sukaldaritza tradizionala • Ur beroa dutxa guztietan •
- Igerilekuak, pilotalekua, polikiroldegia • Zuhazti ederrean kokatua •
- Santiago bidea

ezagutu zuten. Era honetan, bidearen edozein hirietan komertziantze jaioak ziren judutarrek aurki zitezkeen. Zangotza, Elo, Lizarra eta Biana dira judutarren aljamak

udan zehar, hamabostean behin ospatzen diren Erdi Aroko afariak dira garai hauek ezagutzeko era bitxia. Ostirala izaten da aukeratutako eguna, eta elizaren klaus-

Arabiar eta judutarrek, Erriberako zenbait herritan, populazioaren gehiengoa osatzen zuten.

zuten Donejakue bideko hiriak.

Ibilbidea nahi adina luza daiteke; hala ere, bistan da Zentroniko, Ledea, Xabier, Gares, Lizarra, edota Erriezu bezalako hiri eta herrietatik egun bakar bateko txangoan leku hauek guztiak bisita daitezkeela. Bi komunitate hauekin zerikusirik zuzena ez badu ere, Zangotzan,

troan erdi aroko errege baten moduan jaten da. Gainera, aro hartako musika eta dantzek afaria alaituko digute. Menuan arabiarrengandik ikasitako gozogintza antze-man daiteke. Ikusten denez nahi haina bidaia kultural aukeran. Gutxiengo margina-tuak gero eta zokoratuagoak diren honetan, beste garaie-tan komunitate arteko harre-

Donejakue bidea judutarren pausaleku ere izan zen. Argazkian, Zangotzako Andra Mari eliza.

manak aztertzea guztiz interresgarria da, besterik ez bada jakiteko garai horietan ere,

marginazioa existitu egiten zela.

GIPUZKOA

DONOSTIA

Igentea, 2
Tel: 42 97 40

DONOSTIA

San Martin, 25
Tel: 43 04 61

AZPEITIA

Erdikalea, 26
Tel: 81 62 16

EIBAR

Toribio Etxebarria, 3
Tel: 10 15 69

IRUN

Kolon Pasealekua, 27
63 34 02

ARRASATE

Maixu Arano Pasealekua, 8
Tel: 79 99 22

ORDIZIA

Nagusia, 5
Tel: 16 10 81

TOLOSA

Laskurain, 3
Tel: 65 50 96

ERRENTERIA

Biteri, 17
Tel: 52 92 54

ZARAUTZ

Azara, 9
Tel: 83 02 09

HERNANI

Kardaberaz, 28
55 67 66

VIAJES EROSKI
BIDAIAK

**EROSKI BIDAIK-eko KATALOGO
BEREZIAK GURE BULEGOETAN DITUZU.
AURRERATU ITZAZU ZURE ERRESERBAK
(PENINTSULA - IRLAK - NAZIOARTEA
- ASTEBURUAK - EZKONGAIK).**

EZ GALDU AUKERA

BULEGOAK: Bizkaia - Araba - Nafarroan

Bainuetxe, zahar etxe?

Bainuetxe zahar etxe. Duela zenbait urte, halaxe kontsideratuak ziren oporraldi osasuntsuak igarotzeko parada ematen duten leku hauek. Usadioak aldatuz joan dira eta egun gero eta gazte gehiago hurbiltzen da osasun etxeetara, gure gorputzak merezi baitu. Zestoako Ur eta Bainuetxea, Gipuzkoan, eta Fiteroko Bainuak, Nafarroan, dira Euskal Herrian ditugun bainuetxeak.

Menturaz, martxan diren bainuetxeak esan beharko genuke, historian zehar beste batzuk funtzioanatu baitira. Nafarroako mendialdean dagoen Elgorriagakoa konparazioa, gainera turismoa dela eta bainuetxe hori berriro ireki nahian dabilta Malerreka aldean. Eraikuntza zaharra eta duela zenbait hamarkada arte Elgorriagakoa bainuetxeak kormetzializatzen zuen ur botila hutsak dira geratzen diren arrasto bakarrik.

Zestoa eta Fiterokoetara doan bezero mota ez da sobera aldatu, arestian aipatu dugun legez, azkenaldi ho-

netan gazte jendea zaletu da, baina gehienbat adinak edota gaixotasunen batek bultzaturik etortzen da jendea.

Atsedan toki hauetako ordutegia zuzentasun osoz betetzen da, goizean goiz, prest izaten da ur termalen bainu arrunta ala burbuia-duna. Masaje naturala da hurrengo ariketa, bainuontzian, urpeko hodi baten bidez edota iturrietatik presio egokian ateratzen den ura da masaiaren eragilea.

Bainutik atera eta sauna zuzenduko gara. Fiterokoan sauna natural bat dute, haitzulo bat baliatuz egin

Nafarroako Erriberan Fiteroko Bainuek minutuko 1.000 eta 1.800 litro botatzen dituzten bi ur-begi ditu, hauen tenperatura 52 gradukoa da.

La Torre KONPLEJO TURISTIKOA

- * Euskal Herriko hiri nagusietatik behar bezain gertu eta aldi berean zarata eta kutsaduratik urrun.
- * Bertatik 7 kilometrora, Esako urtegiari, arrantzuaz gain hainbat ur kirol praktikatu daiteke.
- Leireko mendietan, delta hegalez hegan egin eta ehizian egin daiteke bertako babesleku pribatuetan.
- * Nafarroako historiari sakonki lotutako lekuak ezagutzeko egokiera aparta.
- Xabierreko gaztelua eta Leireko monastegia 10 kilometroko bueltan dauzka.

Iruñea-Jaka errepidea 40. km. bidegurutzean • LIEDENA (Nafarroa) • Tel.: 948-870609 • Faxe: 871111

Pirinioetako bi isurialdeetan ur termalak dituzten hiri eta herrietako turismoak berebiziko hazkundera somatu du

dutena. Honez gain, osasunarekin zerikusirik daukaten zerbitzu ugari eskaintzen dira.

Inguru lasai batean kokaturik, gure gorputza osasuntsu mantentzeko aukera paregabea. Arratsalde partean, eguzkiak indar piska bat galdu duenean, Zentroniko herrirantz diren ibilbideetatik paseatzen, amesten dugun lasaitasuna.

Pirinioetako bi isurialdeetan bainutetxe ugari dira. Bainutxe duten hiri eta herrietako turismoak berebiziko hazkundera somatu du alde honetan.

Panticosakoa, Hegoaldeko isurialdean, udan partean urtean bezain bisitatu da. Paraje ezin ederrago batean, beste ekintza motak praktikatzeko aukera dugu.

Andorratik aski hurbil, Aix-les-Thermes hirian historian zehar ospe handia izan uten ur termalak aurki-

tuko ditugu. Kasu honetan ere, urte guztian har daitezke ur hauek

Biarno eta Landetan ere oporraldi osasuntsuak igaro daitezke. Akize hirian ur termalez gain, lohizko bainuak hartzeko ohitura dago, Biarno aldeko Salies de Bearn-en bainuetxez aparte, gatzaren museoa bisitatu beharreko etxea da.

Lohia aipatu dugularik, Euskal Herrian era horretako bainuak har daitezkeela gogoratu beharrean gaudela. Inolako bainuetxerekin zerikusirik ez badu ere, Allozeko urtegiari Deierriko Hiriberritik sartzen bagara, lohiaz igurtzi eta bainua har dezakegu, agian, ez da aipatu ditugun adibideak bezain osasungarria izanen, baina tira, auskalo, gainera etxetik hurbil dugu.

Zaharrak diren edota gaixotasunen bat duten bezeroez gain, gazte jende ugari hurbiltzen da bainuetxeetara.

"UDA 95" OFERTAK

BUS+HOTELA (8 egun)	Costa Brava	31.200
	Salou	28.200
	Benidorm	21.600
	Costa del Sol	37.800
ABIOI+HOTELA (7 egun)	Mallorca	51.700
	Kanariak	45.700
	Tunez	42.100
	Atenas	60.800

viajes - bidaiak
Baskotour

ZIRKUITOAK

GALIZIA (Busez)	26.500
VENEZIA-VIENA-PRAGA (Bus+Abioia)	69.900
PRAGA-BUDAPEST (Abioiez)	88.900
ROMA-FIRENZE-VENEZIA (Abioiez)	64.900
ITALIA (Bus+Abioia)	48.900
ESKANDINAVIA (Abioiez)	128.900

Cuba	74.900
Stº Domingo	120.500
Cancun	115.500
Bali	128.600
Filipinak	132.900
India	139.900
China	235.500
I. Margarita + Cartagena	125.500
New York + Orlando	88.000

BILBAO	ZUMARRAGA	DURANGO	ARRASATE	GERNIKA	TOLOSA	SANTURTZI	BEASAIN	GASTEIZ	ZARAUZ	PORTUGALETE
Tel: 4476224	Tel: 722411	Tel: 6814406	Tel: 793221	Tel: 6256717	Tel: 650750	Tel: 4837250	Tel: 888849	Tel: 268400	Tel: 132946	Tel: 4621411

BIDAIATZEN LAGUNTZEA

Bidaia aukeratzen buruhauste galantak izaten dituztenak, egon badi-ra. Kasu gehienetan, hori da gure eginkizuna, bidaiatzen laguntzea.

Azken urteotan bidaiatzeko aukerak asko zabaldu dira. Gehienbat penintsula eta hurbileko uhartetako oporraldiak eskaintzetik munduko azken txokorainoko bidaiak antolatzera pasatu gara.

Halere, bada aldatu ez den turismo mota. Hondartza bilatzen duten familiak betiko lekuetara joaten ohi dira. Normalean ez dute informazio berezirik behar, ezaguna duten eremua aukeratzen baitute, eta argi daukate zer aurkitu behar duten. Burtsako munduarekin paralelismoa eginez Mediterranioko kostaldea, Baileareak eta Kanariak balore seguruak dira, uharte hauetan, urte-tik urtera, aldaketa gutxi somatzen da, eta joera aldatzen denean onerako izaten ohi da, hor dugu «Port Aventura» ikuskizun parkeak eragin duena.

Europa ere, balore segurutzat hartu dezakegu. Gainera jendeak errepikatu egiten du, eta herrialde hauetaz bezeroek duten informazio maila handia izaten da. Alta, garai batean eskaera handia zuen Euro-

ANTONIO URIBE

TEP

Bidai Agentziako Zuzendaria

pako zonalde batek krisi garaiak bizi ditu, Jugoslavia ohiaz ari naiz, azpiegitura garatua zuen lurraldea eta egun gerra dela eta, turismo arruntarako erabat itxia dena. Europatik hurbil dagoen Egiptok ere, antzeko egoera bizi du.

Hegazkin bidaien merketzea izan da gure sektorean gehien eragin duen aldaketa.

Gertakizun honi esker, goranzko bidea hartu duten baloreak munduko lurralde guztietan azaltzen zaizkigu. Amerikan, Karibe aldea eta Hegoamerika, Asian, Txina, Tailandia, Malasia eta Indonesia, herrialde

guztia hauek hegazkin bidaien prezio berriei esker sekulako garapena ezagutu dute.

Maila apalagoan bada ere, Australia da gertakizun honi esker bidai kopurua handitu duen lurraldea. Gure antipodak gero eta gertuago dauzkagu.

Guzti honen ondorioz bezeroek informazio zabalagoa demandatzen dute, ez bakarrik bidaien detaile teknikoaren inguruan, bisitatuko diren herrialdeetaz ere.

Jomuga ekologikoak aukeratzen duten bezeroen ugalketa da aipatu daitekeen beste aldaketa. Hauentzat mota guztietako bidaiak dira, eta ez bakarrik gugandik urrun. Pirinioak, Nepal edota Afrikako herrialdeak bezain egokiak izan daitezke txango hauek egiteko.

Uda parteko bidaietaz ari gara, baina, dudarik gabe, aldaketarik handiena uda ez diren urtarotetan egiten den turismoan bizi da.

Arestian aipatu dugun hegazkin bidaien merketzea sasoi horietan nabaritzen da gehien. Honela, prezio eta kalitatearen arteko harremana ezin hobea da. Bezeroen zerbitzuan izan dadila.

VIAJES

tep

BIDAIAK

K O S T A L D E A

	UZTAILA	ABUZZTUA	IRAILA	URRIA
LLORET	24.500	25.200	18.025	15.225
SALOU	27.125	30.100	16.625	12.600
BENIDORM	22.925	37.100	21.000	17.675
LA MANGA	36.400	56.525	24.850	15.750
COSTA DEL SOL	28.875	39.025	19.775	15.050
MATALASCANAS	36.225	55.300	36.225	30.275
GALIZIA	27.475	37.800	20.300	15.925

ZAZPI GAU, DENA BARNE, PERTSONA BAKOITZEKO

B A L E A R E A K E T A K A N A R I A K

	UZTAILA	ABUZZTUA	IRAILA	URRIA
IBIZA	58.400	61.200	48.300	41.800
MENORCA	48.700	56.000	44.300	31.700
MALLORCA	32.500	48.300	42.000	34.100
TENERIFE	55.000	58.900	56.100	53.900
KANARIA HANDIA	50.600	61.800	54.400	51.900
LANZAROTE	50.400	63.300	52.400	49.100

PERTSONA BAKOITZEKO. BARNE DITU: HEGAZKINEZ JOANETORRIA BILBOTIK+TRASLADOAK+7 GAU BIRENTZAKO GELA BATEAN EDO APARTAMENTUAN

PORT ABENTURA
LITERADUN AUTOBUSEAN

ASTEBURURO IRTEERAK, BILBO, IRUÑEA,
DONOSTIA ETA GASTEIZTIK..... 11.575 Pztatik
aurrera

BARNE: LITERADUN AUTOBUSA
KANPINGAREN ERABILERA DUTXATZEKO
BI EGUNETARAKO SARRERA PORT ABENTURAN
BI GOSARI KANPINGEAN

ASTE HONETAKO ABENTURA

SORT "NOGUERA PALLARESA"
LARUNBATETIK LARUNBATERA

(UZTAILA ETA ABUZZTUAN).....50.600 Pztatik

BARNE: ALBERGEA ETA OTORDU GUZTIK

- AUTOBUSA+GIDARI LAGUNTZAILEA
- EKINTZETARAKO MONITOREA
- EKINTZETARAKO MATERIALA
- TRASLADOAK
- GELA MULTIPLEAK
- «EL VIASEG» ASEGURUA

EKINTZAK: 2 EGUN RAFTING, ARROILA JAITSIERA,
HYDROSPEED, ZALDIZ TXANGOIA ETA ARKO TIRAKETA

MENDIA

VIELLA
(ARAN BAILARA)

ESKAINITZA BEREZIAK:

HOTEL VIELLA
(UZTAILAREN 1etik 15era)

GELA ETA GOSARIA: 2.300 PTA.
PENSIO ERDIA: 3.000
PENSIO OSOA: 3.650
PERTSONA BAKOITZEKO ETA GAUA
LOGELA BIKOITZEAN
AUKERAKO ERREGIMENA
11 URTERA BITARTEKO UME BAT DOHAN
GUTXIENEZ BOST GAU

BARICAUBA-RIU NERE
HOTELA
(UZTAILAREN 1etik 30era)

GELA ETA GOSARIA: 12.800
PENSIO ERDIA: 21.900
PERTSONA BAKOITZEKO, 7 GAU, LOGELA BIKOITZA,
AUKERAKO ERREGIMENEAN
12 URTERA BITARTEKO UMEAK DOHAN

TEP BIDAIAK
San Martzial 1
Tel: 42.00.71
DONOSTIA

ERRESERBAK
TELEFONOZ

TEP BIDAIAK
Urbietia 59,
Tel: 46.06.88
DONOSTIA

Munduko azken muturreraino

Herri bidaiaria izan gara, beharturik alaez, euskaldunok kontinente guztietan barrena -era desberdinean bada ere-, zabaldu gara. Udaldian egiten ohi diren bidaietan ere ez gara atzean gelditu. Orriotara agentziek uda parterako eskaitzen ohi dituzten bidaia eta oporraldiak ekarri ditugu.

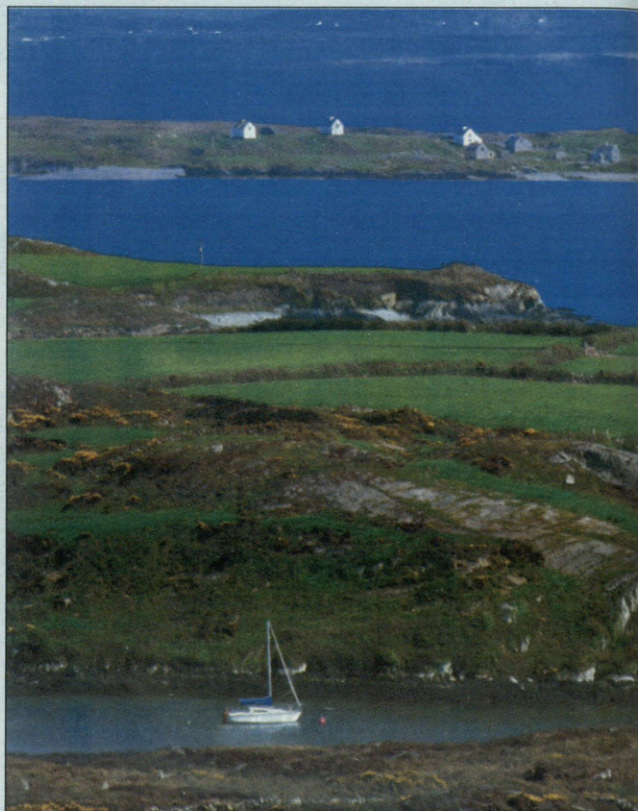
Garai batean bakar bazuten esku zegoen oporrak beste herrialdeetan igarotzeko aukera. Egun, gizarte sektore zabal batek urtero egiten ohi du bidaia luze bat edota hurbil bada ere, hamabostaldi bat itsas bazterrean gozatzu pasatzen du.

Azken hauen jomugak peninsula iberiarraren kostaldea eta Kanariak eta Balearak izaten dira. Familiarra den turismo mota honek ez ditu azken urteotan aldaketa nabarmenik ezagutu. Katalunia aldeko Costa Douradaren esperientzia izan daiteke salbuespen bakarra, aurtan zabaldu den «Port Aventura» ikuskizun parkearen eragina somatu da fenomeno horretan, horixe bera baieztatzen digu Tep agentziako arduraduna den Estherrek, «une ho-

netan oso plaza gutxi gelditzen dira Costa Douradarako, «Port Aventura»k erakargarriago egin du eskualde hau.

Irletan ere, Balearak eta Kanarietan, oso okupazio maila altua dute, kanpoko agentziek aspaldidanik erre-serbatuak baitituzte plaza gehienak.

Arestian esan dugun legez, oporraldi familiarerako ezin aproposagoak dira leku hauek, halere, baten batek pentsa dezake umeak dituzten helduentzat ez direla atsedean tokiak bihurtuko, Menorcako hotelek horri erantzun nahiean zerbitzu berezia eskaintzen dute, Estherrek dioskunez, «Menorcako hotelena esperientzia berria da, haurrentzako ekin-tzak hotelean bertan antolatzen baitituzte, eta horrelako

Uda partea da Irlandako paraje ederrak ezagutzeko urtarorik egokiena.

gurasoentzat ere benetako oporraldia bihurtzen da udaldia».

Europa da dudarik gabe oraindik orain erakargarria den jomuga. Arrazoi asko

egon daitezke hala izan dadin, hurbiltasuna, diferentzia kulturalak ez dira hain nabarmenak, diru aldetik aski merke ateratzen da. Azken ezau-garri hau bilatzen dutenen-

ITSASO karabanak

Autokarabanak salgai nahiz alokairuan

Irun errepeidea, 4. km. - Tel: (948) 33 15 74 - 31194 ARRE (Nafarroa)

karabanak **tolosa**

- Autokarabanak
- Karabanak
- Erremolkeak

FURGONETEN ERALDAKETAREN TAILERRA

• LAN BEREZIAK •

Aldaba-Haundi, z/g • 20400 TOLOSA
Tel: 65 50 85 • Faxe: 65 50 86

bürstner

tzat Portugalak jarraitzen du izaten herrialderik bisitatuena.

Europatik barrena egiten diren ibilbideak lehen bezain ongi saltzen dira. Aspaldidantik dagoen ohiturari jarraituz, zortzi edo bederatzigunetan hiruzpalau herrialde bisitatzeko aukera eskaintzen duten bidaiak arrakasta gehien dutenen artean aurkitzen dira. Sail honetan Ekialdeko herriak bisitatzeko da maiz egiten den ibilbidea, adituaren ustez jakinmin handia dago herri horien egungo egoera ezagutzeko, duela urte batzuk ere oso bisitatuak ziren, baina orain jendeak errepikatu egiten du.»

Kontzeptu geografikoekin jarraituz maiz askotan eskatzen den zirkuitua Erteuropakoa dela esan behar da.

Adibide batzuk jartzearen, Alpeetako Suitza eta

«Oihan Beltza» bidaiak, hegazkinez 120.000 pezetatik (4.800 libera) atera daiteke. Viena-Budapest-Praga, zortzi egunetako bidaiak 105.000 pezeta (4.200 libera) balio du, aurrekoa bezala hegazkinez, bidaiak bera autobusez merkeagoa ateratzen da, 65.000 pezetatik (2.600 libera) aurrera hiru herrialde hauek bisita daitezke.

Autobusez arrakasta duen beste bidaiak Geneba-Berna-Innsbruck-Salzburg-Viena-Milan-Como-Monako-Montpellier hirietatik igarotzen dena da, ibilbide luze hau bederatzigunetik egiten da eta 100.000 pezeta balio du. Erteuropan bezero ugari duen beste bidaiak «Gazteluen ibilbidea» da.

Irlanda eta Erresuma Batua gehienbat ingelesez ikastera joaten ohi da jendea, bidai

hauek Erteuropakoak baino garestiagoak ateratzen dira.

Eurodisneyk mantentzen du bere erakarmena, bidaiak familiar gisa, urteko arorik garestiena izanda ere, eskaera handia du. Era berean, Italia da ohiko beste jomuga, bezeroentzat beti bezain erakargarria azaltzen baita. Europako panomara bukatzeko, herrialde nordikoak aipatu behar, turismo ekologikoa egiteko proposenak, halere herri hauen bizi kalitate maila ezaguturik, ez dira

Salzburg hiria Erteuropatik barrena egiten diren zirkuitu gehientsuenetan bisitatzeko da. Argazki honetan, Mozart zenaren sortetxea.

VILLAS ARITZBATALDE ZARAUTZ

villas ARITZBATALDE

ZARAUTZ

Familibakarreko txalet ezarriak

Zarautzen, Aritzbataldeko hegoaldean.

Kiroldegia, lgerilekua, pilotalekua, anbulategia, institutua eta merkatal-zentrua oso hurbil.

Informazioa:

**INMOBILIARIA
DE ORÍO, S.A.**

Nafarroa Kalea, 13
Villa Txoko - Txiki
Tel. 83 04 62 • ZARAUTZ

**ESPECIALISTAS
EN
MATERIAL
DE
MONTAÑA**

**BELAGOA
KIROLAK**

Easo kalea, 9 - Tf. (943) 42 22 91 - 20006 Donostia

Gero eta bezero gehiagok herrialde nordikoen lasaitasuna bilatzen du. Argazkian, Norvegiako Lofoten uharteak.

denon esku North Kap-en edota Lofoten uharteetan amaitzen dira bidaia.

Karibe aldea da kontinente Amerikarreko izarra. Kuba, Santo Domingo, Costa Rica, Dominikar Errepublika, Jamaika. Orokorrean oso azpiegitura ona dute, hotelen kalitatea, kasu gehienetan, ezin hobea baita.

Kubako turismoak azken urteotan ezagutu duen zabalpena mantentzen du. Prezioen aldetik denetarik aurki daiteke, aste beteko egonaldia 70.000 pezetatan (2.800 libera) edota hamabi egunetako zirkuituak 140.000 peze-

tatan (5.600 libera), azken honek irla barruko zenbait txango prezio barruan dituela. Zenbaitzuen ustez, Karibe aldeko kultura -musika bereziki-, bezeroek eskertzen duten beste elementua da. Kuban bezalaxe, Santo Domingo edota Dominikar Errepublika oso uharte turistikoak ditugu, azken honetan zortzi egunetako bidaia 177.000 pezetatan ateratzen da.

Karibetik hurbil Venezuelak da maiz aukeratzen den herrialdea, hondartza eta eguraldia ona biltzen dituen turismoa mota izateaz gain, Orinoco ibaiaren natura eza-

gutzeko aukera eskaintzen du.

Hegoamerikan jarraituz, Argentina eta Brasil dira garrantzako joera duten jomugak. Bikoteei zuzenduak, baina kasu hauetan garestiago ateratzen dira, aurtan ere Iguazu-ko urjauziak bisitatzen dituen bidaia da alde honetako eskaintzarik erakargarriena, denen esku ez bada, hona hemen Argentina eta Brasil konbinatzen duen bidaia, hamazazpi egunetan Buenos-Aires-Bariloche-Iguazu-Rio de Janeiro-Recife-bisitatuz, prezioa, 352.000 pezeta (14.000 libera).

Ertamerikan Mexico da

bezalako jomuga zirkuitu batekin konbinatzea gomendatzen da, honela Mexikoko hainbat lurralde ezagutu ondorean, atsedean gisa, bidaia Cancunen amaitzea proposatzen da.

Estatu Batuak eta Kanadarako bada demanda bainagaresti samar ateratzen da. Maiz askotan, soilik hegazkin bidaia erosten da, baina hori zenbait hilabete lehenago egin behar izaten da, gehienez ere, bi geldialdi egin daitezke, hau da, EEBBetara joaten bagara, New Yorken aste bete pasa eta hurrengoa San Franciscon edo Los Angelesen. EEBB-Kanadatik barrena

Patagoniako lurralde miresgarrietatik barrena bidaiatzea da Argentinak eskaintzen duen beste aukera

herrialdirik bisitatuena, Cancun-ek garai batean izan zuen ospea zertxobait galdu badu ere, maiz aukeratzen den bidaia izaten da. Baina kasu honetan Esther-ek dioskunez, «hegazkinaren prezioa da bidaia gehien garestitzen duena, beraz, Cancun

hamalau eguneko zirkuitu batek 216.000 pezetetan ater daiteke.

Afrika ere demanda handia duen kontinentea dugu, Afrika Beltzara egiten diren bidaietan patrika dextente estutu behar da. «Oinarritzko Kenia» bederatzi eguneko

UDAKO AKTIBITATEAK

**EHU-ren Udako Ikastaroak • Jazzaldiak
Musika Hamabostaldiak • Zinemaldiak**

• Zurriolako hondartza berria •

Haurrentzako jostaketak • Pilota Txapelketa

• Musika kontzertuak •

**Su Artifizialen Nazioarteko Lehiaketa
Donostia-Donostia Klasikoa - Txirrindularitza
Zaldi lasterketak • Kontxako Arraunketak**

DONOSTIA: Kultura, Jaialdi eta Kirolen Hiria

zirkuitoak 217.000 pezeta (8.680 libera) balio du, eta Kenia-Tantzania konbinatzen dituen 356.000 peze-
ta.

Ipar Afrikan, Marokko eta Tunisia dira herrialde bisitatuenak. Tunisiak hondartza eta barrualdeko paisaje zoragarriak eskaintzen ditu, gainera oso azpiegitura ona da. Marokko asko demandatzen da, adituek diotenez, «Marokkok uste-kabeen harrapatzen zaitu, ezin duzu imaginatu zerekin aurkituko zaren». Hurbiltasuna eta prezioa dira bidaia hauen erakargarritasuna. Egipto jakina denez krisian dagoen jomuga da.

Bidaiaitzeko era da Kruzeroen xarma, alor honetan Mediterraneo da gehien eskaintzen dena, Genoa-Napoli-Palermo-Tunisia-

Baleareak zortzi egunetako kruzeroak 121.000 pezeta (4.840 libera) balio du.

Asia aldean Tailandia da azken urteotan modan jarri den herrialdea, eguraldia, hondartza, kultura, paisaia, eta bestalako kontuak biltzen duena, azpiegitura mailan aski garatua dagoen turismoa da. 15 eguneko bidaia 160.000 pezetatik aurrera aurki daitezke. Vietnam ireki zenetik berebiziko mugimendua eza-gutu du turismoaren alorrean, Tailandia baino garestiagoa ateratzen da, 12 eguneko bidaia batek 283.000 pezeta (11.300 libera) balio du eta Txina-Vietnam hamabost eguneko zirkuitoak

Musika da Kubak duen beste elementu erakargarria.
Kariben horrelako taldeak nonahi topa daitezke.

388.000 pezeta balio du. Artzainak ziren duela gutxi arte Australia ezaguna zuten euskaldun bakarrak, egun, garestia izan arren, modan jartzen ari den bidaia dugu. Australiako hiri-

buruak bisitatzen duen hamabi eguneko zirkuitoak 380.000 pezeta balio du, barrualdeko txangoak eskaintzen dituztenak aldiz 470.000 pezetetan daude.

HONDARRIBIKO UDALA

EYSKARA ZERBITZUA

64 43 00

Kale Nagusia, 20 • 20280 (Hondarribia)

DIMAKO UDALA

UDAL BULEGOA	631 57 25
UDAL LIBURUTEGIA	631 90 04
HERRIKO ESKOLA	631 55 32
OSASUN ZENTROA	631 56 30
JUBILATUEN ELKARTEA	Ugarana 83 zkian
HIRUGARREN ADINEKO ERRESIDENTZIA	631 57 76
NEKAZAL ESKOLA	633 80 14 / 65

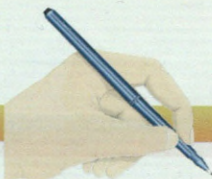
INGURU IKUSGARRIAK • IBILBIDE EKOLOGIKOAK:

Baltzolako kobak, Jentilzubi, Axlor, Zumeltza, Leungane, Aramotz mendi katean "Islandiako espato" harrobia, Eskuako larrak.

URKIOLAKO PARKE NATURELEAN KOKATUA

- ARKITEKTURA:** Dorretxeak, Piedadea, Uxargo Palazioa, Errotak, etabar ...
- GASTRONOMIA:** Jatetxe egoki, atsegín eta lasaia.
- HERRIKO JAIK:** Ekainaren 29an San Pedro.

HERRI EUSKALDUNA

AMETSETAKO BIDAIA

Norberak eta uneak guztiz baldintzatzen dute ametsetako bidaia. Batek afrikar kultura baten bizimoduan murgiltzea du amets, beste batek aldiz, hilabetea hondartza batean etzanda igarotzea. Usu ametsetako bidaia urruntasuna eta ezezagunarekin lotua izan da, ene iritziz hau desmitifikatu beharreko kontua da.

Topikoa izan arren turista eta bidaiarien arteko diferentzia markatu behar da. Bidaiariak, beti, zerbait ezezaguna edota teoriarik bakarrik ezaguna -azken finean gauza bera baita- bilatzen du, zerbait hori, norberak, hondartza, inguru naturala edo kultura jakin batean islatzen du.

Bidaiatzea terapia ona da, besteak beste gure zilbor hesteari etengabe begiratzen ez iharduteko.

Bidaia mota hauek ez dute garesitiak izan behar, euskal Pirinioetatik barrena ibiltzea Vietnamera joatea bezain zoragarria izan daiteke, bidaiatzea bera zoragarria baita. Kontua da, norbera zerekin asetzen den, zer eskatzen duen. Jende multzo batentzat ametsetako bidaiak diru asko xahutu behar da. Indiara joan eta autobus edota hegazkinez hortik barrena mugitu, sekulako nekea akumulatzen duen pertsonari erridikulo irudituko zaio, Erronkari edo Zaraitzutik Barde-
etara artalde batekin egindako aste

JAVI PASCUAL

SUA ARGITALETXEKO ZUZENDARIA

beteko txangoa bizitza osorako zizelaturik geratzea. Bistan denez ez dauka zerikusirik diruarekin, denon esku dago.

Gida, mapa eta horrelakoak garrantzitsuak izanda ere, ez dira hitzez hitz jarraitu behar, azken erabakia zurea da, ez liburuak markatua duen ibilbidearena. Gainera liburu hauek pertsona baten ikuspegitik eginak dira, subjektiboak dira, beti ere, eskaintzen duten informazioa guztiz lagungarria suertatzen da.

Ametsetako bidaiak osagarri asko eduki lezake, paisaia, kultura, abentura, beti ez duzu xede bera, nik nero-

nek osagarri hauek biltzen dituen bidaia Latinoamerikan kokatzen dut, kultura, mendia, hondartza, bizia, hau da, gogoko dudak guztia. Abentura, nik ulertzen dudak moduan -'rambogaia' abstenitu-, beti da bidaiariaren lagun, euripean, gauez, hatzamarrez kilometro gutxi batzuk egiteko zain egotea benetako abentura baita, bidean gertakizun eta istorio piloak bizi ohi dira, mundu horietatik barrena bakarrik zoazenean bereziki.

Inoiz ere, bidaiatzeko modua izan daiteke funtsezko elementua, berebiziko xarma duen tokian eginez gero askozaz hobeto. Mila adibide jarri daiteske, Annapurna aldea oinez zeharkatzea, Europatik barrena atzamarrez ibili, Aljeriako basamortua «jeep» batean gurutzatzea edo besterik gabe motxila bizkarrean Guatemala ezagutu. Kasu horietan, modua da garrantzitsuena, nolabait zorerrek listoa goratu egiten duzu, ez baita gauza bera furgoneta geratzen den tokian gaua igarotzea eta hoteleko erreserbaren zain egon behar izatea. Zaletasuna ere, bidaiaren helburua bihurtu daiteke, belaz txangoa egitea edota aste bete urpeko kirolak praktikatzeko pasatzea ametsa dutenak egon badira. Ohi den bezala aspektu guzti hauek elkarlotzean datza bidaia zoragarria izatea.

- AUTO-KARABANAK
- KARABANAK
- ERREMOLKEAK
- SAKUAK, DENDAK, AULKIAK
- MAHAIAK, KANPINERAKO MOTA
- GUZTITAKO GEHIGARRIAK

AUTOKARABANEN ALOKAIRUA

Larunbatetan goiz ta arratsalde irekita

Zatoz ikustera!

AMETS

AMETS - Tel: 78 19 50 - 78 25 92 OÑATI

TALAI - MENDI KANPINA

TABERNA ETA JATETXE ZERBITZUA
EKAINAREN 25etik IRAILAREN 15arte IREKITA
Hondartzatik 300m. tara

Tel: 83 37 56 • 83 00 42

ZARAUTZEN SARRERAN

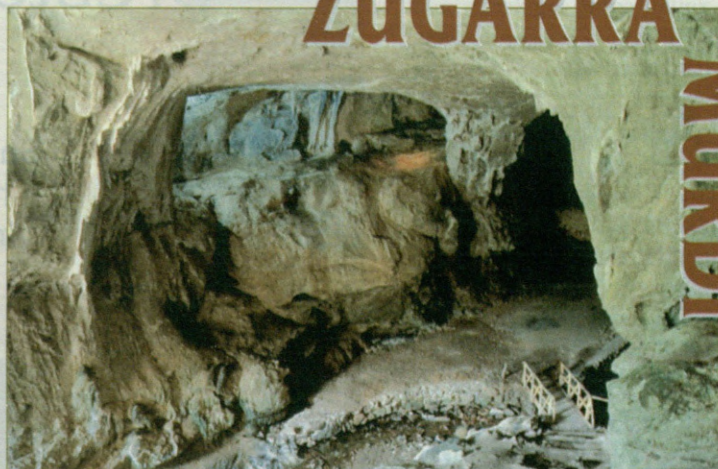
URDAZUBI eta ZUGARRAMURDIKO LEZEAK

URDA
ZUBI

Aurrehistoria

ZUGARRA

MURDI

Ipuinak

ZUGARRAMURDI

NAFARROA

Leze hauen handitasunak ipuinetako munduan murgiltzen gaitu. Zugarramurdiin Akelarre, sorgin eta garai bateko errituel lotutako giro misteriozkoa biziko dugu ohargabeen.

URDAZUBI
- URDAX -
NAFARROA

(34)-48- 59.92.41 / (948)-59.91.36

Ur ttantta ttiki eta xume batek, diotenez, bere ahulean, badu indarra milaka urteren buruan lurra zulatu eta sortzeko gauza zoragarri eta ikusgarriak, natura zuhur eta ahaltsuak gizakien esku paratu dituenak Urdazubiko, Lezeetan.

Urte osoa zabalik

Bidaia aldez aurretik ongi prestatu

Aholkuak, informazio orokorra, ibilbideak, kultura eta ohiturak, osagarri ugari xede bakar batekin, gure bidaia ahalik eta hobekien aprobetxatzea. Liburugintza kontsideratu daitekeen alor honek espezializazio garrantzitsua ezagutu du azken aldian.

Aspaldi honetan liburudenda gehienek bidaiei zuzendutako sail bat zabaldu ohi dute.

Horrez gain, hiriburu gehienetan bidaiarientzako gaietan espezialdu diren liburudendak sortu dira. Iruneke Muga edota Bilboko Borda liburudendetan, bisitatu nahi den lurraldeaz dugun jakinmina asetzeko liburu haina topatuko dugu. Borda liburudendako arduraduna den Kepa adierazi digunez, «jendeak gero eta gehiago prestatzen du bidaia, gida eta mapa erosi, ezer jakin gabe ez joatearren, ohitura hau nahiko zabaldu da gurean, halere oraindik badira asko maleta gisa bidaiatzen direnak».

Antza denez, inoiz baino informazio gehiago biltzen

da bidaia egin aurretik, gida, mapa, literatura egokia eta bestelako kontuak ezin aproposagoak bihurtzen dira.

Era askotako gidak aurki daitezke, bakoitzak bidaiari mota jakin bati erantzungo diona. Kepak dioskunez, «Gida bat erosterakoan herrialdearen oinarritzko informazioa bilatzen da, baina batzuk gida kulturala nahiago dute, eta beste batzuk aldiz, irudiz beterik daudenak, informazioan gutxi sakontzen duten horietakoak, bidaiari mota guztiak asetzeko gidak aurki daitezke».

Bakarrik bidaiatzen direnak, senderismo zaleak, abentura amets dutenak, txirrindula maitelaguna daukatena, diru eskasekin moldatzen ohi direnak, kanpinzale-

Sahara, Alpeak, Kuba eta bestelako herrialdeak bisitatuz gero bertan girotutako istorioak euskaraz irakur daitezke

Jendeak gero eta gehiago prestatzen du bidaia, gida eta mapa erosiz, ezer jakin gabe ez joatearren.

URROBI
KANPINA

ESPINAL
AURITZBERRI
ORREAGatik 3km.tara
Iruña-Luzaide errepidea, 42. km
Tel. eta Faxe: (948) 76 02 00
NAFARROA

- Zerbitzu egokiz hornitutako kanpina.
- 4 eta 6 lagunentzako bungalowak, guztiz ekipatuak.
- URROBI eta Irati ibaietan arrantza egiteko aukera paregabea.
- Ibilaldiak: mendibizikletan edo-eta zaldiz.
- Tenisa, mini-golfa eta atsedena.
- Pirineo mendikatearen erdian kokatuta, mendi irteerak egiteko abiapuntu egokia duzu

Denboraldiz kanpo taldeentzat prezio bereziak.
URROBI KANPINA.

Mapen alorrek ere, teknologia berrien ekarpenak baliatu ditu. Hona hemen, CD-ROM formatoan eskaintzen den mapa.

ak, sabela bapo betetzea ia asmo bakartzat daukatenak, denentzat bada gida berezitu-tua.

Alta, Euskal Herrian, gida motaren bat faltan botatzen du Bordako arduradunak, «Esate baterako, Euskal Herrian, ezin da emakumezko-entzako gida bat topatu, Europan bai, bertako emakumeekin harremanetan sartzeko balio ohi dute, gida hauek, elkarte, biltoki eta

bestelako lekuen zerrendaz daude osaturik, herri horretako emakumeen errealitatea hobeki ezagutzeko lagungarri suerta daitezkeenak.»

Gurean ere, inoiz, gutxitu fisikoentzako gidak argitaratuko dira, bidaiatzea mugarik gabeko eremua bihurtzen ari baita pertsona oroentzat.

Euskal Herrian, Europan ez bezalaxe, ezin da emakumezkoentzat zuzendutako gidarik aurkitu

Etiket mugitu gabe bidaiatzeko gaitasuna dutenak egon badira, irudipena lagun, mapa bat aurrean dutelarik edozein lurralde zeharkatu bait dezakete. Mapa hauek, zenbait atlasen parera iritsi ez arren, kalitate handikoak dira.

Beti ere, etiket mugitzen direnentzat ere, oso gomen-dagarriak dira. Mapen alorrean, hiriko kale-izendegiak, herrialde edota eskualdeen mapak eta mendiko mapak dira erabilienak, azken hauek oinarri hartuta, zenbait ibilbide eta kirol ekintza proposatzen dituztenak ere badira. Ohiko hauez gain, bada beritasunik mapei dagokienez, teknologia berriak emeki emeki sartzen ari baitira eremu honetan, dagoeneko CD-ROM eta bideo formatoetan zenbait mapa argitara eman dira, Kepak dioskunez, «Orain arte, oso eskaera urria dago, eta gehien bat erakusteko edukitzen ditugu, CD-ROM formatoa berriak, etxean, inpresora edukitzea eskatzen du, ordenagailuan erabili eta interesatzen zaiguna paperean inprimatu ahal izateko, esan dudanez, eskaintza eskaera bezain urria da, baina Londres, Bartzelona eta Parise hirikoak edota Pirinioetako Ordesako mapak for-

ITSAS MENDI Karabanak

- Autokarabanak
- HYMER, PILOTE, BENIMAR, RIMOR
- Karabanak
- KNAUS, ROLLER
- Erremolkeak
- FURGONETEN ERALDAKETA

ANDOAIN 20140 Autobide-ondoan Tel: (943) 59 32 90

HIREA KIROLAK, S.L.
Juan Bautista Zabala, 12
Tel: (94) 4606243
ALGORTA - GETXO

Jon Lázaro

mato honetan lortu daitezke.»

Adituek diotenez teknologia berri hauek, aurki, ohikoak izanen dira, beraz, denbora gutxiren buruan, baliteke ordenagailu besopean bidaiatzea.

Bidaia literatura gogoko zuten idazle zoragarriak eza-gutu ditugu, zenbait kasuetan, bidaia, historia, antropologia, ohiturak, geografia edota beste gaietaz idazteko aitzakia izan da.

Egun ere, puntako generoa dugu, Keparen iritziz, «alor honetan zale amorratuak daude, liburu hauek urte osoan zehar salmenta ona baitute, bidai batean, normalean, osagarri gisa erabiltzen da, Yucatan aldera bazoaz lurralde horrekin zerikusirik duen libururen bat daramazu, hango ohituretan oinarri

Era askotako gidak aurki daitezke, bakoitza bidaiari mota jakin bati erantzungo diona. Pertsona edo talde baten ikuspegitik eginak izan ohi direnez, ez dira hitzez hitz jarraitu behar.

Bidaia-literaturak zale amorratu ugari du. Liburu hauek urte osoan zehar salmenta ona dute. Udan, bidaiaren osagarri suerta daitezke gainera.

tutako ipuinak, historia ardatz nagusia duten nobelak, gisa honetako lanak gehien bat. Bidaiariak dira literatura mota hau irakurtzen dutenak, mailetoek ez dute leitzen».

Euskal liburugintzari dagokionez, deigarria da nola azken bolada honetan argitaletxe gehienek gisa honetako liburuak karrikaritzen dituzten. Sahara, Alpeak, Kuba eta

bestelako herrialde eta eskualdeak bisatuz gero bertan girotutako istorioak euskaraz irakur daitezke.

Antza denez, urte gutxiren buruan gure hizkuntza munduko edozein parajeaz mintzatuko zaigu.

Inoiz, herri hau, irakurzale bezain bidaiari izanen dela-koan.

GRAN CAMPING ZARAUTZ Akanpalekua
Urte osoan zabalik, paraje ezin hobeagoan
Edaritegi eta Jatetxe Zerbitzua
Tel: (943) 83 12 38 - ZARAUTZ

AMEZTIA
Jatetxe
HOSTALA

- 150 lagunentzako jangela
- Bertako jakiak
- Gela guztiak bainu, telebista eta berogailuz horniturik daude

Ameztia kalea, 9 • Tel: (948) 45 00 28 • 31740 DONEZTEBE (Nafarroa)

NAFARROAKO PIRINIO ERDI-EKIALDERAKO PARTZUERGO TURISTIKOA

● INFORMAZIOA ●

Turismo Bulegoa:

- Orreaga: Errota Zaharra
P.K: 31.650
Telefonia: (948) 76.01.93

- Otxagabia: Naturaren
Interpretazio
Zentrua
Telefonia: (948) 89.00.04

- Erronkari: Naturaren
Interpretazio
Zentrua
P.K: 31.415
Telefonia: (948) 47.51.36

Erreserbak:

Lojamendu
Erreserba
Zentrala

Helbidea: Espoz y Mina 15
31.002 Iruinea
Telefonia: (948) 22.93.28
Faxa: (948) 21.20.59

Praga Bilbotik

UZTAILAREN 7a	58.000 Pzta.
UZTAILAREN 14a	58.000 Pzta.
UZTAILAREN 21a	63.100 Pzta.
UZTAILAREN 28a	63.100 Pzta.
ABUZTUAREN 4a	67.700 Pzta.
ABUZTUAREN 11a	67.700 Pzta.
ABUZTUAREN 18a	65.400 Pzta.
ABUZTUAREN 25a	58.800 Pzta.
IRAILAREN 1a	63.100 Pzta.
IRAILAREN 8a	63.100 Pzta.
IRAILAREN 15a	58.800 Pzta.
IRAILAREN 22a	58.800 Pzta.

PREZIOAN BARNE: BIDAIK BILBOTIK + HIRU IZARREKO VITKOU HOTELEAN 7 GAUEKO EGOITZA LOGELA BIKOITZEAN, GOSARIAREKIN + AEROPORTUA-HOTELA-AIREPORTUA GARRAIOA + 1.400 PTA-KO AEROPORTUKO TASEN SEGURUA

Tunez Bilbotik

UZTAILAREN 7a	58.000 Pzta.
UZTAILAREN 14a	58.000 Pzta.
UZTAILAREN 21a	63.100 Pzta.
UZTAILAREN 28a	63.100 Pzta.
ABUZTUAREN 4a	67.700 Pzta.
ABUZTUAREN 11a	67.700 Pzta.
ABUZTUAREN 18a	65.400 Pzta.
ABUZTUAREN 25a	58.800 Pzta.
IRAILAREN 1a	63.100 Pzta.
IRAILAREN 8a	63.100 Pzta.
IRAILAREN 15a	58.800 Pzta.
IRAILAREN 22a	58.800 Pzta.

PREZIOAN BARNE: BIDAIK BILBOTIK + HIRU IZARREKO VITKOU HOTELEAN 7 GAUEKO EGOITZA LOGELA BIKOITZEAN, GOSARIAREKIN + AEROPORTUA-HOTELA-AIREPORTUA GARRAIOA + 1.400 PTA-KO AEROPORTUKO TASEN SEGURUA

Istanbul Madriletik

UZTAILAREN 3a	49.900 Pzta.
UZTAILAREN 10a	49.900 Pzta.
UZTAILAREN 17a	49.900 Pzta.
UZTAILAREN 24a	49.900 Pzta.
UZTAILAREN 31a	49.900 Pzta.
ABUZTUAREN 07a	72.500 Pzta.
ABUZTUAREN 14a	72.500 Pzta.
ABUZTUAREN 21a	68.000 Pzta.
ABUZTUAREN 28a	63.000 Pzta.

PREZIOAN BARNE: HEGAZKINAREN JOANETORRIA + GARRAIOAK + HIRU IZARREKO 7 GAUEKO EGOITZA ISTANBULEN, GOSARIAREKIN + SEGURUA

Tel-Aviv Jerusalem

TEL AVIV/JERUSALEM	95.000 Pzta.
ISRAEL BISITATUZ	138.000 Pzta.
ISRAEL ETA JORDANIA	214.900 Pzta.
ISRAEL/JORDANIA eta EGIPTO	218.700 Pzta.
JORDANIAREN MUINA	126.800 Pzta.
HAPPY EGIPTO	82.300 Pzta.

TEP BIDAIK
Villacias 3-5,
Tel. 423.31.89
BILBO

ERRESERBAK TELEFONUZ
..... 902 108 108

TEP BIDAIK
H. de Amezaga 17,
Tel. 410.30.00
BILBO

TEP BIDAIK
Sabino Arana 51,
Tel. 427.57.49
BILBO

TEP BIDAIK
San Fermin, 59
Tel. 15.15.16
IRUÑA

TEP BIDAIK
San Martzial 1
Tel. 42.00.71
DONOSTIA

TEP BIDAIK
Urbietta 50
Tel. 46.06.88
DONOSTIA

TEP BIDAIK
Manuel Iradier 9,
Tel. 23.07.26
GASTEIZ

TEP BIDAIK
La Bondad 1,
Tel. 438.64.09
BARAKALDO